

Skolefritidstilbudet

Stavanger kommune, 2022



INNHOOLD

Oppdraget	4
Sammendrag.....	5
Kommunedirektørens kommentar	11
1 Innledning.....	13
1.1 Bakgrunn for prosjektet.....	13
1.2 Revisjonskriterier.....	15
1.3 Avgrensning.....	15
1.4 Metode og data	16
1.5 Begrepsavklaring	17
1.6 Rapportens oppbygging.....	17
2 Organisering og nøkkeltall	18
2.1 Organisering av SFO i Stavanger kommune	18
2.2 Nøkkeltall	20
2.2.1 Pris og moderasjon	20
2.2.2 Driftsutgifter.....	23
2.3 SFO-deltakelse.....	24
2.4 Oppsummering	30
3 Bemanning og kompetanse.....	30
3.1 Revisjonskriterier.....	30
3.2 Sammenligning med ASSS-kommunene	31
3.3 Bemanning i Stavanger kommune.....	33
3.3.1 Heltid vs. deltid	33
3.3.2 Bemanningsnorm	38
3.4 Kompetanse	40
3.4.1 Kompetansesammensetning	41
3.4.2 Syn på nødvendig kompetanse	42
3.4.3 Kompetanseutvikling	45
3.5 Oppsummering og vurdering.....	49
3.6 Anbefalinger	51
4 Skolefritidstilbudet	51
4.1 Kunnskapsstatus	51
4.2 Revisjonskriterier.....	52

4.3	Innhold og aktiviteter i SFO	53
4.3.1	Aktiviteter som tilbys ved caseskolene	57
4.4	SFO som en inkluderende og integrerende arena	60
4.5	Oppsummering og vurdering	65
4.6	Anbefaling	67
5	Samarbeid	67
5.1	Revisjonskriterier	67
5.2	SFO som en integrert del av skolens helhetstenkning	69
5.2.1	Samarbeid om aktiviteter	70
5.2.2	Faktorer som påvirker samarbeidet	71
5.3	Samarbeid med hjelpetjenestene	73
5.4	Samarbeid med foreldre	76
5.5	Samarbeid med andre aktører	78
5.6	Oppsummering og vurdering	80
5.7	Anbefaling	81
6	Kvalitetsutvikling	81
6.1	Innledning og revisjonskriterier	81
6.2	Kort om kvalitetssystemet i Stavangerskolen	83
6.3	Plan og utviklingsarbeid i SFO-ene	85
6.3.1	Arbeid med kvalitetsutvikling ved caseskolene	88
6.4	Opplevd kvalitet	89
6.5	Oppsummering og vurdering	91
6.6	Anbefaling	92
7	Leksehjelp	92
7.1	Innledning og revisjonskriterier	92
7.2	Funn fra spørreundersøkelsen	93
7.3	Oppsummering og vurdering	95
7.4	Anbefaling	96
8	Barns medvirkning	96
8.1	Revisjonskriterier	96
8.2	Erfaringer med barns medvirkning	97
8.3	Oppsummering og vurdering	98
9	Konklusjon	99
9.1	Anbefalinger	100
	Vedlegg	102

OPPDRAGET

<p>Bestilling</p> <p>Kontrollutvalget i Stavanger kommune bestilte 17.01.2022 en forvaltningsrevisjon om skolefritidstilbudet.</p>	<p>Problemstillinger</p> <ul style="list-style-type: none">• Hvordan arbeider skolefritidsordningene med å sikre et inkluderende og tilpasset skolefritidstilbud?<ul style="list-style-type: none">○ Er det variasjoner i den enkelte SFO mht. tilbudets utforming, målsetninger, innhold og kvalitet?• I hvilken grad samarbeider skolefritidsordningen med skolen, foreldre og andre aktører, som eksempelvis idrettslag og kulturinstitusjoner og andre tjenester i kommunen som PPT?• Hvordan jobber kommunen/skolefritidsordningen med å sikre ønsket kvalitet i tjenesten?<ul style="list-style-type: none">○ Hvordan opplever foreldrene kvaliteten på SFO-tilbudet som kommunen gir til deres barn?
<p>Formål</p> <p>Formålet med prosjektet er å gjøre en kartlegging av SFO-tilbudet, vurdere kvalitetsnivå og forbedringsmuligheter.</p>	

Prosjektleder har vært forvaltningsrevisor Frøy Losnedal med senior forvaltningsrevisor Ståle Opedal som prosjektmedarbeider. Rapporten er kvalitetssikret av leder for forvaltningsrevisjon Silje Nygård, og gjennomgått av revisjonsdirektør Rune Haukaas.

I Kontrollutvalgsmøtet den 17.01.2022 ble det lagt til følgende problemstillinger:

- Hvordan fungerer organiseringen og kvaliteten på leksehjelpen som gis til elevene?
- I hvilken grad finnes det rutiner for medbestemmelse og mulighet for barna til å påvirke innholdet på tilbudet i SFO?
- Hva er status på bemanningen i SFO og hva er kompetansesammensetningen?

SAMMENDRAG

Formålet med prosjektet har vært å gjøre en kartlegging av kommunens SFO-tilbud, vurdere kvalitetsnivå og forbedringsmuligheter. Vi har gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot alle SFO-ansatte i Stavanger kommune, samt valgt ut fire SFO-er for nærmere undersøkelse: Jåtten, Kampen, Sunde og Buøy SFO. De viktigste datakildene i prosjektet, i tillegg til spørreundersøkelsen, har vært intervjuer med skole- og SFO-ledelsen, SFO-ansatte, foreldrerepresentanter og eksterne aktører. Totalt 23 personer er intervjuet. En rekke dokumenter, planer og rutiner er også gjennomgått.

Hovedinntrykk

- Det er til dels stor variasjon i bemanning, kompetanse, aktivitetstilbud og samarbeidsforhold mellom SFO-ene i Stavangerskolen, og dette er ikke nødvendigvis koblet til prisen eller de ressurser SFO-ene tilføres. Konsekvensen er at noen elever får et mer variert og inkluderende SFO-tilbud enn det andre elever tilbys, selv om foreldrene betaler det samme for en SFO-plass.
- Foreldrene med unger i SFO i Stavanger er jevnt over er tilfredse med aktivitetstilbudet og samarbeidet med de SFO-ansatte. Også de SFO-ansatte er fornøyde med kvaliteten på det tilbudet de tilbyr elevene fra 1.-4.trinn.
- Hovedutfordringen er variasjonsproblematikken som gjør at organisering og aktivitetstilbud varierer relativt mye mellom SFO-ene.

Store forskjeller i bemanningstetthet og muligheter for kompetanseutvikling

Gjennomgangen viser store variasjoner mht. bemanning og kompetanse hos den enkelte SFO. Samtidig stiller lovverket få krav til bemanning og kompetanse. Heller ikke kommunens vedtekter gir noen konkrete føringer. Ved å ikke spesifisere størrelsen på bemanningen i vedtektene, skiller Stavanger kommune seg også ut fra de fleste andre ASSS-kommunene.

Både SFO-ledere og -ansatte etterlyser mer konkrete rammer for både bemanning og kompetanse. Etter SFO-ledernes mening bidrar manglende føringer til store variasjoner i kommunens skolefritidstilbud. Det er store forskjeller i antall barn per årsverk og antall barn per ansatt pedagog eller fagarbeider mellom SFO-ene. Viktigheten av rammer for både kompetanse og bemanning knyttes i stor grad til elever med behov for tett oppfølging. SFO får ikke tilført ekstra ressurser til disse elevene, og må derfor organisere oppfølgingen innenfor ordinær bemanning. Dette innebærer ofte at ansatte må bindes opp til de respektive elevene, som igjen kan få konsekvenser for aktivitetstilbudet fordi en i praksis har færre tilgjengelig voksne. Flere påpeker også at fagutdanning er viktig for å kunne ivareta disse elevene på en god måte.

Én forklaring på variasjonen kan være at manglende rammer for bemanning og kompetanse fungerer som et insentiv for å heller ansette flere ufaglærte fordi det som konsekvens gir større voksentetthet. Samtidig kan forskjeller i kompetansesammensetningen også knyttes til andel

heltidsstillinger. I Stavanger kommune har totalt 63 prosent av de som har en fast ansettelse i SFO en heltidsstilling i SFO/skolen, men andelen heltidsansatte varierer fra skole til skole. I intervjuene knyttes heltidsstillinger til at en får flere søkere med høy kompetanse, og til redusert turnover. Få heltidsstillinger kan gjøre det vanskeligere å rekruttere ansatte med høy kompetanse.

Den årlige handlingsplanen for kompetanseutvikling i Stavangerskolen har vært avgrenset til lærere og skoleledere. Tiltak knyttet til kompetanseutvikling har derfor vært opp til hver enkelt SFO. Av intervjuene framgår det at kompetanseutvikling i SFO hovedsakelig foregår på tre måter: 1) gjennom formell opplæring som pågående utdanning eller videreutdanning, 2) gjennom etterutdanning i form av (kortere) kurs, eller 3) gjennom intern kompetanseutvikling som for eksempel kompetansedeling og erfaringsutveksling internt. Førstnevnte må gjennomføres på de SFO-ansattes fritid, mens de øvrige tilbudene kan SFO-lederne i større grad påvirke.

Det er store variasjoner i hvorvidt ansatte på de enkelte SFO-ene opplever at det er gode muligheter for kurs og kompetanseutvikling. Gjennomgangen viser at mulighetene for kompetanseutvikling er knyttet til ytre rammer som SFO-enes størrelse og organisering på den ene siden, og prioriteringer i den enkelte SFO og initiativ fra SFO-leder på den andre siden. Blant annet blir tid beskrevet som en mangelvare, og en medvirkende årsak for at mange SFO-er ikke tar imot de eksterne kompetansehevingstilbudene som finnes. Samtidig ser vi at det varierer hvorvidt SFO-enes felles- og planleggingstid faktisk organiseres og utnyttes på den enkelte SFO. I den grad den brukes til kompetanseutvikling, varierer systematikken, innholdet og organiseringen av selve kompetanseutviklingen.

Stor variasjon i innhold og aktivitetstilbud ved SFO-ene

Vår undersøkelse av hvordan SFO-ene i Stavangerskolen jobber for å sikre et inkluderende og tilpasset skolefritidstilbud, viser at SFO-ene griper dette ulikt an. Noen SFO-er tilbyr et bredt spekter av aktiviteter, mens andre tilbyr relativt få. Årsaken synes primært å være at noen SFO-er får mye ut av ressursene, og dermed utnytter mulighetene bedre enn andre.

Gjennomgående understreker de SFO-ansatte, viktigheten av fri lek, fysisk aktivitet og tilrettelagte aktiviteter som forming, dans og andre skapende aktiviteter, samt lek ute i skolegården og turer ut i naturen. De ansatte er i større tvil om SFOs lokaler ivaretar hensynet til elevenes behov for rekreasjon og hvile.

Det er tre områder hvor vi særlig finner mye variasjon mellom SFO-ene. Det er i bruken av *digitale verktøy*, *omfanget av læringsstøttende aktiviteter* og *til dels også hvor aktivt SFO-ene benytter kulturtilbud i lokalmiljøet* (museum, kino ol). Læringsstøttende aktivitet kan ha positiv effekt på elevenes læringsutbytte ved skolen, men kan også virke forsterkende på sosiale forskjeller dersom noen SFO-er tilbyr læringsstøttende aktivitet, mens andre ikke gjør det.

Et funn er at minoritetsspråklige barn i begrenset grad tilbys særordninger i SFO-ene. SFO-ansatte i Stavangerskolen er imidlertid noe i tvil om de har tilstrekkelig kompetanse for å ivareta barn med minoritetsspråklig bakgrunn. SFO-enes bruk av kommunens Veilederkorps varierer mye, og i intervjuene er det flere som påpeker at de får elever fra Johannes læringscenter som mangler språklige forutsetninger for å kunne delta i SFO.

Også elever med særlige behov, som ikke går i en STOLT-avdeling¹, synes i stor grad å delta i aktiviteter på lik linje med andre elever. Det indikerer, som i tilfellet med minoritetsspråklige elever, at det gjøres relativt begrenset med tilpasninger i SFO-tilbudet til disse elevgruppene. I spørreundersøkelsen er nær halvparten av de SFO-ansatte er uenige i påstandene om at de har den bemanningen og kompetansen som trengs for å ivareta disse barna. Omtrent like mange er uenige i påstanden om at foreldrene deltar i planleggingen av aktiviteter for sitt barn. Mange ansatte er også i tvil om hvor godt samarbeidet med ulike støttetjenester er rundt disse barna med særlige behov.

Forskjellige samarbeidsstrukturer med skolen for øvrig, foreldre og andre aktører

Selv om skoledelen og SFO har et kollektivt ansvar for alle elevenes læring, trivsel og utvikling, viser gjennomgangen at dette i liten grad er satt i system. I mangel på tydelige føringer for hvordan samarbeidet mellom undervisning og SFO skal organiseres, og hva det skal inneholde, er det avhengig av hvordan den enkelte skole tilrettelegger for samarbeid. Det kan finnes flere mål på hvorvidt SFO er en integrert del av skolens helhetlige tenkning og planlegging. Viktigst er at rektor har ledelsesansvar for både skoledelen og SFO. Integrasjon mellom skoledelen og SFO har dessuten med hvorvidt SFO deltar i skolens ulike samarbeidsfora, om SFO er involvert i samarbeidet rundt enkeltelever, om SFO og skoledelen samarbeider i planleggingen av aktiviteter, har fastsatte møtepunkter eller felles møter sammen, og/eller at de ansatte er oppdatert på hva som foregår begge steder gjennom informasjonsdeling. Gjennomgangen viser generelt store variasjoner blant SFO-ene langs disse indikatorene.

SFO samarbeider i liten grad med hjelpetjenestene, og et eventuelt samarbeid foregår alltid gjennom skolen. I den grad de SFO-ansatte er involvert i samarbeid, har dette vært knyttet til samarbeid rundt enkeltelever i samarbeids- eller ansvarsgruppemøter. Praksisen her varierer samtidig fra SFO til SFO. Hvorvidt skolen legger til rette for at SFO kan involveres i samarbeidet rundt enkeltelever, inkludert veiledning fra PPT, vil igjen kunne påvirke hvorvidt SFO klarer å ivareta disse elevene og gjøre nødvendige tilpasninger. De store variasjonene kan indikere at det ikke er et enhetlig SFO-tilbud for barn og foreldre på dette området.

SFO skal legge til rette for god dialog og samarbeid med foreldre, og foreldre med barn på SFO skal få tilbakemeldinger på elevenes SFO-hverdag. Også her finner vi variasjoner, både når det gjelder organiseringen av foreldresamarbeidet, hvordan informasjon formidles og innholdet i informasjonen. Nesten halvparten av SFO-ene har en egen foreldrerepresentant i FAU, og dette oppleves som en viktig kobling mellom foreldre og skole. Til tross for både foreldremøter og etablerte kommunikasjons- og informasjonskanaler, er det likevel flere foreldrerepresentanter som har ønsket eller ønsker mer informasjon om SFO-tilbudet. Særlig gjelder dette informasjon om hvilke planer SFO har, i tillegg til hva som foregår i SFO, altså om innholdet i SFO-tilbudet.

¹ Særskilt tilrettelagt opplæringstilbud (STOLT).

Tilfredse foreldre, men varierende innsats i SFO-ene for å utvikle kvaliteten

De årlige foreldreundersøkelsene viser at det store flertallet av foreldrene mener at barnet deres trives i SFO og at samarbeidet med de SFO-ansatte fungerer godt. Også det store flertall av SFO-ansatte er tilfredse med kvaliteten på SFO-tilbudet.

Av rammeplanen går det fram at SFO-ene jevnlig skal reflektere og evaluere egen praksis for læring og utvikling av kvaliteten på skolefritidstilbudet. En del av SFO-ene synes å gjøre dette, men det er også her til dels store forskjeller fra SFO til SFO.

En del SFO-er viderefører stort sett aktivitetstilbudet fra år til år, mens andre er mer kreative og oppfinnsomme og finner på nye tilbud. Gjennomgående viser de SFO-ansatte til mangel på tid til å utvikle kvaliteten på aktivitetstilbudet.

SFO-ene skal ifølge rammeplanen utarbeide en årsplan eller lignende for å vise hvordan SFO-ene omsetter rammeplanens verdigrunnlag og innhold til praksis. Flertallet av SFO-ene innfrir dette kravet, men også her er det forskjeller mellom SFO-ene.

12 av totalt 27 SFO-er har organisert leksehjelpen som del av SFO-tilbudet

Skolene står fritt til å velge hvordan leksehjelpen skal organiseres, og lovverket gir adgang til at den kan organiseres som en del av SFO.

I Stavangerskolen har 12 av 27 SFO-er (44 prosent) organisert leksehjelpen som en del av SFO-tilbudet. Dette tilbudet blir av det fleste SFO-lederne vurdert som godt når det kommer til kompetansen til de som utfører leksehjelpen, men bemanningen blir vurdert noe lavere.

Lovverket presiserer at dersom leksehjelpen blir organisert som en del av skolefritidsordningen, må foreldrebetalingen reduseres for å tilfredsstille kravet om at leksehjelp skal være gratis. Etter vår vurdering er det påfallende at ingen av de 12 SFO-ene som oppgir å organisere leksehjelpen, har redusert foreldrebetalingen.

Kommunen bør i det videre undersøke hvorvidt dette faktisk er tilfellet hos de forskjellige SFO-ene. Dersom det framkommer at indikasjonene over stemmer, må kommunen iverksette tiltak for å sikre at SFO-ene organiserer leksehjelpen i tråd med kravene i opplæringsloven.

Aktiv elevmedvirkning, men varierende rutiner for medvirkning

I kommunens kvalitetsplan for Stavangerskolen er *Aktiv elevmedvirkning* én av fire prinsipper som skal prege Stavangerskolens praksis. Den statlige rammeplanen understreker for sin del viktigheten av at SFO-ene legger til rette for at elevenes stemme blir hørt.

Vår undersøkelse viser at et klart flertall (75 prosent) av de SFO-ansatte er enige i en påstand om at elevene opplever medvirkning i lek og voksenstyrte aktiviteter. Dette støttes av andre funn i rapporten som viser at elevmedvirkning står relativt høyt på agendaen ved de fleste SFO-ene.

Rutinene for å sikre medvirkning varierer. 47 prosent av SFO-ene rapporterer om at de gjennomfører individuelle barnemøter. Langt flere, 77 prosent, rapporterer at de har felles diskusjon i grupper mellom ansatte og elevene. 35 prosent har forslagskasse ol. for å få ideer fra elevene. Mange av de intervjuende er opptatt av at medvirkning sikres ved at elevene selv kan velge hvilke aktiviteter i den delen av SFO-tiden hvor de står fritt til å velge.

Anbefalinger

SFO-ordningen i Stavanger er preget av relativt få overordnede føringer som gjør at ordningen best beskrives som desentralisert og tillitsbasert, der innhold og aktivitetstilbud i betydelig grad er overlatt til den enkelte skole/SFO. Dette er ikke nødvendigvis negativt. Én løsning er ikke mer riktig enn en annen. Frihet gir dessuten grobunn og armslag for innovatører, men også for de som er lite opptatt av å utvikle kvaliteten på tilbudet.

Vår revisjon bekrefter mange av funnene i den nasjonale evalueringen av SFO fra 2018. I mellomtiden har SFO-ene i Stavanger fått ny strategiplan for Stavangerskolen (vedtatt juni 2020) og som en konsekvens av den nasjonale evalueringen, har staten kommet med ny rammeplan for SFO (mai 2021). Selv om disse planene setter flere krav til SFO-ene, ser vi at mye av forskjellene opprettholdes. En årsak er at disse planene er lite tydelige på hva som skal være rammene for SFO-tilbudet, foruten at det har gått nokså kort tid siden rammeplanen kom.

Løsningen på variasjonsproblematikken finnes i å definere tydeligere rammer for SFO. I lengden er det lite sannsynlig at SFO kan stå igjen som en sterkt desentralisert tjeneste, mens det både på skolesiden og i barnehagene stilles klare krav til kompetanse og bemanning mv. Det vil sannsynligvis bli stadig mer utfordrende å forsvare forskjellene mellom SFO-ene, mens variasjonsbredden fra skole til skole og fra barnehage til barnehage skal være relativt små.

Vi registrerer at SFO-ene i varierende grad har arbeidet med å implementere den statlige rammeplanen. Gjennomgående mener de ansatte at de har for liten tid til å jobbe aktivt med å virkeliggjøre denne planen. Vi observerer også usikkerhet blant en del SFO-ledere og -ansatte i forhold til hvilken status Stavangerskolens egen strategiplan har etter at den statlige rammeplanen ble vedtatt. Et viktig siktemål med kommunens plan er å utvikle en mer helhetlig skole/SFO.

Løsningen på variasjonsproblematikken kan etter vår vurdering gå i to retninger. Den ene er å tilrettelegge for en mer samordnet implementering av rammeplanen i SFO-ene. Det bør lages et opplegg som klargjør framdrift, rammevilkår/tid til implementering og hvordan SFO-ene skal forholde seg til det store antallet krav og anbefalinger i rammeplanen. Dette er en plan som i implementert stand kan redusere noe av den variasjonsbredden vi ser i Stavangers SFO-ordning.

Rammeplanen sier imidlertid lite om rammer selv om den kalles rammeplan. Den andre retningen for å redusere noe på variasjonene innenfor SFO-tilbudet, er derfor å vurdere tydeligere føringer på bemanning, kompetanse, samarbeidsstrukturer og aktivitetstilbud mv. ved SFO-ene. Da vil det bli klarere hva som er rammene for SFO-tilbudet i Stavanger. Det er tatt politiske initiativ lokalt når det gjelder ønskeligheten av flere heltidsstillinger i SFO og at de SFO-ansatte etter hvert skal kunne tilbys skolefritidspedagogikk på bachelor-nivå. Også prisen på en SFO-plass er satt ned for 2.-4.trinn, noe som kan sikre bedre deltakelse fra barn fra lavinntektsfamilier.

I de anbefalinger vi har formulert nedenfor, har vi pekt på noen områder hvor kommunen bør vurdere tydeligere retningslinjer. Disse kan i sum innsnevre variasjonsproblematikken noe, samtidig som de ikke er så detaljerte og overstyrende at de blir en tvangstrøye for SFO-ene. De

tar heller ikke for seg forhold som er lite påvirkelige, i hvert fall på kort sikt, slik som uteområder eller lokaler som bygningsmessig ikke gir så stort handlingsrom for SFO-ene.

Vi anbefaler kommunen å:

- *innføre retningslinjer for bemanning (minimumsbemanning) ved SFO-ene.*
- *undersøke hvordan det bedre kan legges til rette for kompetanseutvikling for SFO-ansatte, særlig i forhold til barn med særlige behov for tilpasning.*
- *utjevne noe av variasjonen i aktivitetstilbudet i SFO-ene - særlig i forhold til bruken av digitale verktøy og læringsstøttende aktiviteter.*
- *stille flere formelle krav til samarbeidet mellom SFO-ene og skolen for øvrig, med støtte- og hjelpetjenestene og foreldrene.*
- *vurdere hvordan SFO-ene kan få bedre tid/rammevilkår til å drive et systematisk og kontinuerlig kvalitetsarbeid.*
- *undersøke om skolene som organiserer leksehjelpen som en del av skolefritidsordningen tilfredsstillende til kravet om gratis leksehjelp.*

KOMMUNEDIREKTØRENS KOMMENTAR

Kommunedirektørens kommentar mottatt 13.06.22.

Kommunedirektøren takker for en godt gjennomarbeidet rapport. Rapporten peker på flere forhold som er viktige for å utvikle god praksis i SFO, og vil være et godt utgangspunkt for det videre kvalitetsarbeidet i SFO i Stavanger kommune.

Det er kommunedirektørens oppfatning at funnene i denne revisjonen samsvarer med funnene i den nasjonale evalueringen av SFO fra 2018. Som en konsekvens av denne evalueringen kom rammeplan for SFO i mai 2021. Et av hovedfunnene i revisjonen av SFO-tilbudet i Stavanger, er at SFO-ene i varierende grad har implementert den statlige rammeplanen. Kommunedirektøren viser til at den statlige rammeplanen har vært virksom i svært kort tid, kun inneværende skoleår, og at tiden etter iverksetting av planen og fram til revisjonen ble gjennomført har vært preget av pandemien. I tiden som kommer vil kommunen legge til rette for en mer samordnet implementering av rammeplanen for SFO-ene. Dette, sammen med fortsatt arbeid med en helhetlig utvikling av skole og SFO i Stavanger kommune, jf. «*Stavangerskolen mot 2025 - strategi for kvalitet*».

Kommunedirektøren er enig med revisjonen i at det er variasjon i bemanning, kompetanse, aktivitetstilbud og samarbeidsforhold mellom SFO-ene i Stavangerskolen. Samtidig understreker kommunedirektøren at variasjonen i størrelsen på SFO-ene i Stavanger gjør det vanskelig og heller ikke hensiktsmessig å gi helt like tilbud ved alle SFO-er. Kommunedirektøren viser videre til at oppvekstsentrene er svært små. Etter kommunedirektørens oppfatning burde oppvekstsentrene derfor vært holdt utenfor denne revisjonen for å unngå ekstreme utslag både i positiv og negativ retning.

Foreldreundersøkelsen i Stavanger viser at foreldrene stort sett er fornøyd med aktivitetstilbudet i SFO. Store SFO-er har et helt annet handlingsrom når det gjelder å tilby et variert aktivitetstilbud sammenlignet med små SFO-er. Selv om tilbudet ved de ulike SFO-ene aldri kan bli helt likt, understreker kommunedirektøren at tilbudet selvfølgelig skal være i tråd med rammeplanen og ha god kvalitet. Kommunedirektøren vil derfor se på muligheten for å gi SFO-ene tydeligere føringer for kompetanse, samarbeidsstrukturer og aktivitetstilbud.

Kommunedirektøren vurderer at Rogaland revisjon har gjennomført en grundig revisjon og levert en god revisjonsrapport, men kunne ønsket at revisjonen hadde valgt å inkludere enda flere skoler i utvalget. Kommunedirektøren registrerer også at spørreundersøkelsen bare er sendt til SFO-ledere og ansatte og vil derfor presisere at det er rektor som er øverste leder av SFO. Spørreundersøkelsen kunne med fordel vært sendt til alle rektorene for også å få rektors perspektiv i revisjonen. På denne måten kunne problemstillingen blitt enda bedre belyst.

Kommunedirektørens har følgende kommentarer til revisjonens anbefalinger:

Innføre retningslinjer for bemanning (minimumsbemanning) ved SFO-ene

Stavanger kommunes ressursfordelingsmodell legger til grunn en bemanning på 14,25 barn per voksen i SFO. Kommunedirektøren har tidligere vurdert at det ikke har vært nødvendig og hensiktsmessig å tallfeste bemanningen i vedtektene. På bakgrunn av revisjonens anbefaling vil likevel kommunedirektøren gjøre en ny vurdering av bemanningen ved SFO-ene.

Undersøke hvordan det bedre kan legges til rette for kompetanseutvikling for SFO-ansatte, særlig i forhold til barn med særlige behov for tilpasning

Kompetanseutviklingstiltak for ansatte i SFO vil inkluderes ved neste rullering av handlingsplan for kompetanseutvikling i skolen. Kommunedirektøren vil følge opp revisjonens anbefaling i den forbindelse.

Utjevne noe av variasjonen i aktivitetstilbudet i SFO-ene - særlig i forhold til bruken av digitale verktøy og læringsstøttende aktiviteter

Kommunedirektøren vil i det videre arbeidet se på muligheten for å gi tydeligere føringer for bl.a. aktivitetstilbud. Dette kan gjøres gjennom å utarbeide felles retningslinjer. Kommunedirektøren noterer seg revisjonens vurdering vedr. bruken av digitale verktøy og læringsstøttende aktiviteter, og vil se nærmere på dette.

Stille flere formelle krav til samarbeidet mellom SFO-ene og skolen for øvrig, med støtte og hjelpetjenestene og foreldrene

Kommunedirektøren er kjent med at det er ulik praksis for samarbeid ved SFO-ene, blant annet når det gjelder om SFO er representert i Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU). Kommunedirektøren vil se på muligheten for å gi SFO-ene felles retningslinjer for samarbeidsstrukturer, spesielt med tanke på hvordan det kan legges til rette for at SFO kan involveres i samarbeidet rundt enkeltelever

Vurdere hvordan SFO-ene kan få bedre tid/rammevilkår til å drive et systematisk og kontinuerlig kvalitetsarbeid

Kommunedirektøren presiserer at SFO er en del av skolen, og at skolen ved rektor har ansvar for at det også drives et systematisk og kontinuerlig kvalitetsarbeid i SFO. Alle skoler har i løpet av et år planleggingsdager som skal brukes til dette arbeidet. Kommunedirektøren vil se nærmere på hvordan de eksisterende rammevilkårene benyttes av den enkelte SFO.

Undersøke om skolene som organiserer leksehjelpen som en del av skolefritidsordningen tilfredsstillt kravet om gratis leksehjelp

Kommuneadvokaten i Stavanger har tidligere vurdert at SFO og leksehjelp er to ulike tilbud, og at kommunen ikke bryter loven ved å kreve full foreldrebetaling i SFO.

Med hilsen
Per Kristian Vareide
kommunedirektør

1 INNLEDNING

Denne forvaltningsrevisjonen gjør en bred kartlegging av faktorer som kan påvirke kvalitetsnivået på det skolefritidstilbudet som gis i Stavangerskolen. Det finnes begrenset med forskningsbasert kunnskap om hvilke objektive forhold det er som bestemmer kvalitetsnivået på det tilbudet SFO-ene tilbyr elevene på barnetrinnet. Selv om det er utført nasjonale evalueringer av skolefritidsordningen i 2002 og 2018, er det fortsatt mye vi ikke vet om kvalitetsnivået og de faktorer som bestemmer nivået på SFO-tilbudet. På folkemunne er gjerne oppfatningen at det er store kvalitetsforskjeller i SFO-tilbudet – fra å være et rent oppbevaringssted til å være en arena for varierte aktiviteter, kulturtilbud og leksehjelp.

På den bakgrunn har det vært viktig å ha en åpen og eksplorerende tilnærming i revisjonen. I revisjonen vurderer vi ulike mål på kvalitet, som organisering av SFO-tilbudet, bemanning og kompetanse, innholdet i skolefritidstilbudet og foreldrenes brukertilfredshet. Dessuten gir vi en vurdering av samarbeidsforholdene mellom SFO-ene og foreldrene, skolen for øvrig og diverse hjelpe- og støttetjenester. Hva SFO-ene gjør for å tilpasse aktiviteter ol. til elevenes alder, funksjonsnivå og interesser, er et viktig mål for å vurdere kvaliteten på SFO-tilbudet. Å fange opp elevenes behov, er en forutsetning for et inkluderende SFO-tilbud.

1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Skolefritidsordningen (SFO) er et fritidstilbud før og etter skoletid for elever på 1.-4.trinn og barn med særskilte behov² på 1.-7.trinn. I Stavanger kommune gis det i tillegg tilbud til elever med særskilte behov opp til 10.trinn. SFO-tilbudet i Stavangerskolen har tidligere ikke vært undersøkt gjennom en forvaltningsrevisjon, mens det finnes mange revisjoner av skolenes opplæringstilbud.

Hovedmålet for SFO kan leses av Opplæringsloven § 13-7, hvor det framgår at «Skolefritidstilbudet skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter. Det skal ta utgangspunkt i barnas alder, funksjonsnivå og interesser. Skolefritidstilbudet skal gi barna omsorg og tilsyn. Funksjonshemmede barn skal gis gode utviklingsmuligheter». Utover dette har det vært få statlige lovkrav og føringer for innhold og kvalitet i SFO-tilbudet, fram til ny, nasjonal rammeplan ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet i mai 2021.

² I kommunens vedtekter for skolefritidsordningen defineres barn med særskilte behov som elever på tilrettelagte avdelinger, samt elever med varige funksjonsnedsettelse som medfører omfattende og vedvarende behov for bistand.

Mye av bakgrunnen for utarbeidelsen av rammeplanen var funnene i en nasjonal evaluering av skolefritidsordningene i 2018.³ Rapporten viser til at mens skole er lovpålagt opplæring, er SFO i utgangspunktet et frivillig og ikke i samme grad styrt av nasjonale myndigheter. Konklusjonen var at manglende føringer ga utslag i store variasjoner i SFO-tilbudets organisering, innhold, mål og kvalitet – både mellom kommuner, men også fra SFO til SFO innad i samme kommune. Variasjonen kunne i liten grad forklares med pris, men heller med lokale prioriteringer.

Rammeplanen for SFO trådte i kraft 1. august 2021 og inneholder en rekke «skal-» og «bør»-krav til kommunene. Målet er å bidra til et likeverdig SFO-tilbud av god kvalitet over hele landet. Rammeplanen presiserer regelverket og verdigrunnlaget for SFO, og beskriver innhold og arbeidsmåter. Planen vektlegger i stor grad inkludering av alle barn. SFO skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter som er tilpasset barn i ulike alder og med forskjellig funksjonsnivå. Barn med behov for særskilt tilrettelegging skal ha et tilbud som legger til rette for at også de kan være inkludert og delta likeverdig i lek, kultur og aktiviteter.

Dessuten framheves samarbeidet mellom hjemmet, skolen og SFO som avgjørende for et kvalitativt godt og helhetlig SFO-tilbud. SFO skal legge til rette for god dialog og samarbeid med foreldrene. Kommunen skal sørge for at SFO ved behov blir inkludert i samarbeid med relevante virksomheter og tjenester, som blant annet helsestasjons- og skolehelsetjenesten, fastlegen, den pedagogisk-psykologiske tjenesten. Videre skal SFO legge til rette for at barna får delta i forskjellige kunstneriske og kulturelle aktiviteter, slik som musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, blant annet gjennom samarbeid med foreninger og lag.

Stavangers strategiplan – *Stavangerskolen mot 2025*, ble laget før den statlige rammeplanen for SFO, men vektlegger i likhet med rammeplanen inkludering av alle barn og gode samarbeidsrelasjoner. Den understreker dessuten sterkt at undervisningsdelen og SFO skal være integrerte deler i skolens virksomhet, der rektor har ansvar for å sikre helhetlig ledelse, styring og planlegging. Planen gir samtidig rom for lokale tilpasninger og prioriteringer. Ett av de fire prinsippene i planen er *aktiv elevmedvirkning*. Av de tre satsingsområdene, er *digital kompetanse* trukket fram som en viktig satsing frem mot 2025. Dessuten er *kvalitetsutvikling* trukket fram som en viktig oppgave for skoleledelsen.

Verken den statlige rammeplanen eller kommunens strategiplan gir detaljerte føringer på SFO-ene i forhold til organisering, bemanning og kompetanse for å realisere de ulike kravene og anbefalingene. I Stavangers vedtekter, vedtatt av kommunestyret 14.09.2020, er det fastslått at SFO-ene skal følge vedtatte plandokumenter i Stavanger kommune. I tillegg kommer altså rammeplanen for SFO og nye læreplaner som innføres i perioden 2020-2022.

³ Wendelborg, C., Caspersen, J., Mordal, S., Ljusberg, A.L., Valenta, M. og Bunar, N. 2018. *Lek, læring og ikke-pedagogikk for alle. Nasjonal evaluering av skolefritidsordningen i Norge*. NTNU Samfunnsforskning.

I vedtektene er det videre fastslått at rektor har ansvar for at skolefritidsordningen er en integrert del av skolens virksomhet og at SFO-leder inngår i skolens ledergruppe. I forhold til kompetanse, er det slått fast at SFO-lederstillinger krever relevant 3-årig utdanning og at øvrig bemanning i SFO skal bestå av personale med riktig kompetanse til å levere et kvalitativt godt tilbud i henhold til lov og retningslinjer. Rektor er ansvarlig for at bemanningen er forsvarlig slik at sikkerheten til enhver tid blir ivaretatt. Skolefritidsordningen kan få styrket bemanning dersom det er funksjonshemmede eller barn med særskilte behov i gruppen.

1.2 REVISJONSKRITERIER

I sum gir planer og vedtekter relativt omfattende føringer på utformingen av SFO-tilbudet i Stavangerskolen, samtidig som det innenfor disse føringene finnes et lokalt handlingsrom.

Disse kravene og anbefalingene er lagt til grunn for å etablere en målestokk for vurdering av kvaliteten på skolefritidsordningen i Stavangerskolen. Det er hva stat og kommune mener skal og bør prege tilbudet SFO-ene tilbyr elevene som er vårt grunnlag for revisjonskriteriene.

Opplistet legges dermed følgende kilder til grunn for å utlede revisjonskriterier:

- Opplæringsloven § 13-7. Skolefritidsordninga
- Forskrift til opplæringsloven kapittel 1B. Skolefritidsordninga
- Rammeplan for skolefritidsordningen
- Kommunens vedtekter for skolefritidsordningen
- Kommunens strategiplan - *Stavangerskolen mot 2025 – strategi for kvalitet*

Ut fra disse kildene er det utformet mer spesifikke revisjonskriterier som fremgår i kapitlene hvor de enkelte problemstillingene blir behandlet.

1.3 AVGRENSNING

Hva elevene selv mener er et kvalitativt godt SFO-tilbud, vet vi lite om. Verken tidligere nasjonale evalueringer av SFO eller andre forvaltningsrevisjoner har spurt elevene, noe heller ikke vi har gjort. Sannsynligvis er det enkle ting som avgjør om elevene synes SFO er bra: At det finnes aktiviteter de liker å gjøre – alene eller sammen med venner, at maten smaker godt hvis det tilbys måltider, at ute- og inneområdene er fine og at de voksne er tilgjengelige når de lur på noe. Mye av dette er erfaringer som både SFO-ansatte og foreldrene vil fange opp, noe som gir oss trygghet for at vi baserer våre vurderinger på et robust og pålitelig datamateriale.

I forbindelse med bestillingen av denne forvaltningsrevisjonen la Kontrollutvalget til følgende problemstilling: *Hvordan fungerer organiseringen og kvaliteten på leksehjelpen som gis til elevene?* Kommunen plikter å tilby leksehjelp, men står fritt til å velge hvordan den skal organiseres og hvordan timene skal fordeles på de ulike årstrinnene. Det er adgang til å organisere leksehjelpen som en del av skolen, skolefritidsordningen eller andre alternativer. Hvordan leksehjelpen organiseres, er dermed opp til hver enkelt skole. Etersom dette er en

forvaltningsrevisjon av skolefritidstilbudet i kommunen, har vi derfor kun gjort en kartlegging av leksehjelpen i den grad den faktisk organiseres som en del av SFO-tilbudet.

1.4 METODE OG DATA

Gjennom et bredt tilfang av data, som inkluderer case-undersøkelser ved fire skoler, statistikk og en spørreskjemaundersøkelse til alle ledere og ansatte i SFO-ene i Stavangerskolen, har vi gjort en vurdering av ulike faktorer som kan påvirke kvalitetsnivået på SFO-tilbudet. Det er dermed de SFO-ansatte og foreldrene gjennom et knippe intervjuer og de årlige foreldreundersøkelsene, som kommer til orde i denne revisjonen og som vi baserer våre vurderinger på.

I prosjektet har vi gjennomgått relevante plandokumenter, rapporter og statistikk på både kommunenivå og virksomhetsnivå. Noe av statistikken er hentet fra Utdanningsdirektoratets statistikkbank GSI, mens statistikk over SFO-enes bemanning, kompetanse, ansatte i heltid/deltid og resultater fra kommunens arbeidsmiljøundersøkelse er brakt til veie av kontaktpersonen for prosjektet i Oppvekst og utdanning. Vi takker for et godt samarbeid med kommunen.

Utvalget av case-skoler er basert på foreldreundersøkelsen, andel heltids- og deltidsansatte og SFO-deltakelse blant elevene. Vi ønsket skoler som skåret høyt, lavt eller gjennomsnittlig på disse tre faktorene. Forslag ble presentert for Oppvekst og utdanning som grunnlag for endelig utvelgelse. Jåtten skole, Kampen skole, Buøy skole og Sunde skole ble valgt.

Det er gjennomført intervju med både skoleledelse, ansatte og med foreldrerepresentanter. Flere av intervjuene er gjennomført som gruppeintervjuer. Totalt er **23 personer intervjuet**. Det er også gjennomført flere samtaler med rådgivere i Oppvekst og utdanning for å innhente informasjon og avklare spørsmål som har dukket opp. En utdyping av både muntlige og skriftlige kilder til denne rapporten ligger som [vedlegg](#).

I perioden 30.mars – 8.april ble det gjennomført en nettbasert spørreundersøkelse rettet mot alle ansatte i de 33 SFO-ene i Stavanger kommune. Spørreskjemaet ble gjennomgått av rådgivere i Oppvekst og levekår og leder av kommunens SFO-nettverk. I forbindelse med publiseringen av undersøkelsen sendte Oppvekst og utdanning ved skolesjefen en oppfordring til alle lederne i SFO om å oppmuntre de ansatte til å besvare undersøkelsen.

Spørreundersøkelsen ble sendt til totalt 627 ansatte. Dette omfatter både ansatte i heltids- eller deltidsstillinger og timeengasjerte. 47 av disse ble avvist fordi de ikke hadde vært aktive e-postbrukere de siste 2 månedene. Ifølge kommunen blir e-postadresser deaktivert om de ikke har vært i bruk siste 2 måneder. Vi valgte å ta ut de 47 fra respondentgruppen da det er lite sannsynlig at de har vært engasjert i SFO-ene den senere tid. Med 217 svar på undersøkelsen og 580 reelle respondenter, fikk vi en **svarprosent på 37 prosent**.

Spørreundersøkelsen ble utformet slik at SFO-lederne fikk en rekke faktaspørsmål, mens de ansatte ble stilt spørsmål som går på vurderinger, blant annet om kvaliteten på SFO-tilbudet.

Sjekken av hvem som har svart, viser også at det varierer mye fra SFO til SFO hvor mange som har svart. Vi har imidlertid ikke grunn til å tro at det er systematiske skjevheter i svartilbøyelighet mellom eksempelvis store og små SFO-er mv. Bakgrunnsdata for respondentene, inkl. stillingsstørrelse, utdanning og erfaring, ligger i rapportens [vedlegg](#).

Vår vurdering er at metodebruk og kildetilfang har gitt et tilstrekkelig grunnlag til å besvare prosjektets formål og de problemstillinger kontrollutvalget vedtok.

1.5 BEGREPSAVKLARING

I rapporten skiller vi mellom barn/elever med **særskilte** behov og barn/elever med **særlige** behov. Førstnevnte skal forstås slik det defineres i Stavanger kommunes vedtekter: «*Barn med særskilte behov defineres som elever på tilrettelagte avdelinger, samt elever med varige funksjonsnedsettelse som medfører omfattende og vedvarende behov for bistand*».

Elever med **særlige** behov, på den andre siden, vil i denne rapporten brukes om de elevene med behov som skiller seg fra, eller er mer omfattende enn det behovet elever på samme alder vanligvis har. Disse kan eksempelvis ha sosioemosjonelle utfordringer, vedtak om spesialundervisning, eller annet som gjør at de har behov for ekstra tilrettelegging og oppfølging.

1.6 RAPPORTENS OPPBYGGING

I **kapittel 2** undersøker vi nærmere hvordan SFO er organisert i Stavangerskolen, prisen på SFO-plass sammenlignet med andre bykommuner og oppslutningen om SFO ved skolene. **Kapittel 3** tar for seg bemanningen i SFO, fordelingen heltid/deltid og hva som gjøres for å sikre kompetanseutvikling i SFO-ene. **Kapittel 4** belyser aktivitetstilbudet med et særlig fokus på caseskolene Buøy, Jåtten, Kampen og Sunde. Vi undersøker også hvor godt SFO-ene fungerer i forhold til inkludering og integrering. I **kapittel 5** er det SFO-enes samarbeid med foreldre, skolen for øvrig, støttetjenester, frivillige lag og organisasjoner mv., som settes under lupen. **Kapittel 6** tar for seg problemstillingen om hvordan SFO-ene jobber med planer og kvalitetsutvikling. I **kapittel 7** er det leksehjelpen som undersøkes, avgrenset til de skoler som har organisert leksehjelpen som del av SFO-tilbudet. **Kapittel 8** tar for seg barns medvirkning og påvirkning på SFO-enes aktivitetstilbud. I **kapittel 9** konkluderes det. Der sammenfatter vi også våre anbefalinger til kommunen.

2 ORGANISERING OG NØKKELTALL

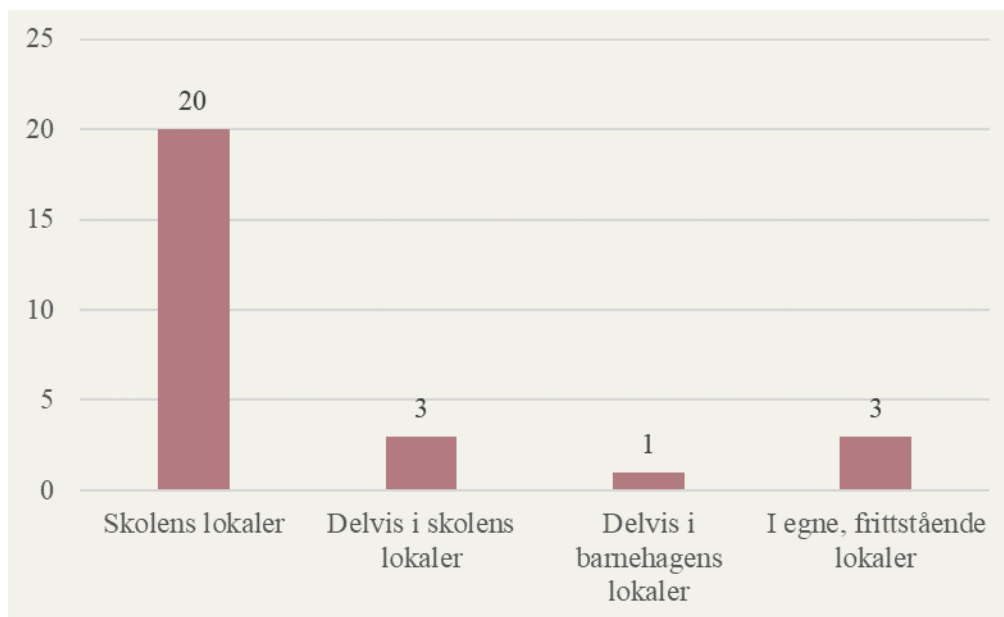
2.1 ORGANISERING AV SFO I STAVANGER KOMMUNE

De kommunale skolefritidsordningene er en del av skolenes virksomhet og eies av Stavanger kommune. Det gis tilbud om fulltidsplass (100 prosent) og deltidsplass (60 prosent). Dette gjelder også når SFO er åpen i skoleferiene. Fulltidsplass regnes som 23 timer i uken, mens tilsvarende for deltidsplass er 14 timer i uken.

Av vedtektene⁴ framgår det at skolefritidsordningen normalt åpner 07:30 og stenger 16:30. SFO holder stengt i juli måned, og fem planleggingsdager i løpet av skoleåret. Foresatte betaler for de elleve månedene som skolefritidsordningen holder åpent. Det kan gjøres tilpasninger fra bestemmelsene om åpningstider for enkeltskoler/kommunedeler ut fra lokale behov. Slike tilpasninger fastsettes av rektor i samråd med samarbeidsutvalget ved skolen.

Skolefritidsordningen baserer virksomheten sin på sambruk av arealer med resten av skolen. Også spørreundersøkelsen viser at de aller fleste SFO-ene er plassert i skolens lokaler.

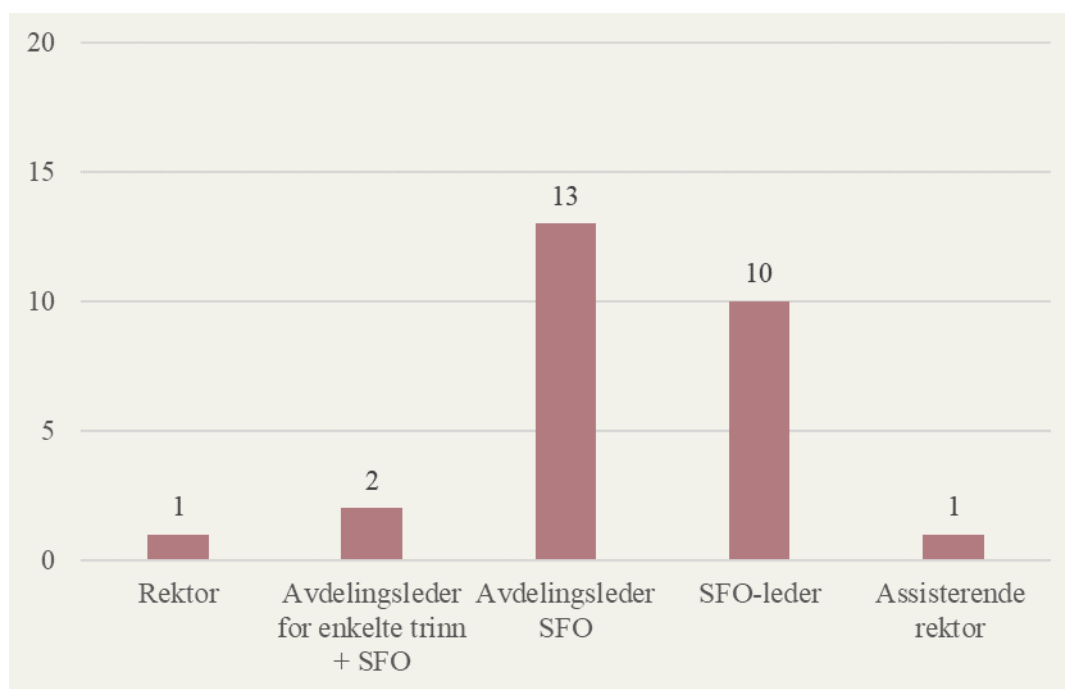
Figur 1: Denne SFO er plassert i... (N=27)



⁴ «Vedtakter for skolefritidsordningen ved de kommunale skolene i Stavanger». Vedtatt av Stavanger kommunestyre 14.09.2020.

Av rammeplanen for skolefritidsordningen framgår det at selv om rektor vanligvis er virksomhetsleder, kan rektor delegerer daglige driftsoppgaver til en annen. Det er dermed ikke et krav om egen SFO-leder, ei heller til hvem dette skal være eller hvilken kompetanse vedkommende skal ha. I kommunens vedtekter spesifiseres det at rektor har det overordnede pedagogiske og administrative ansvaret for SFO på hver enkelt skole, og at «SFO-leder inngår i skolens ledergruppe». I spørreundersøkelsen måtte de som oppga å være ledere for SFO oppgi hvilken stillingstittel de har. Resultatene framgår av figuren under.

Figur 2: Ledernes stillingstitler (N=27)



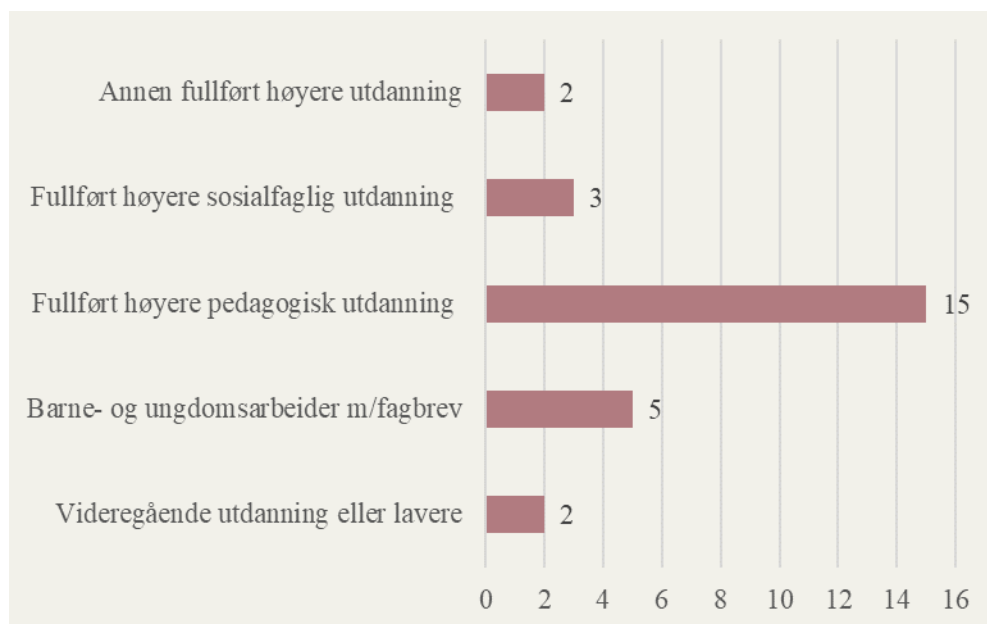
Vi ser at de aller fleste SFO-ene i kommunen har en egen leder med delegert ledelsesansvar fra rektor. Flesteparten av disse har også enten stillingstittelen «avdelingsleder SFO» eller «SFO-leder». For enkelthetens skyld vil vi bruke begrepet «SFO-leder» i denne forvaltningsrevisjonen, da som et begrep for den med ansvar for den daglige driften av SFO.

I intervjuene vises det til at det er variasjon i de ulike SFO-ledernes stillingskoder, kompetanse, ansvarsområder og oppgaver. Vi får også oppgitt eksempler på skoler som ikke har delegert ledelsesansvaret. Dette må også ses i sammenheng med størrelsen på den enkelte skole.

Variasjonen gjenspeiles også blant våre utvalgte skoler. Både Jåtten, Kampen og Buøy har avdelingsledere for SFO, men lederne ved Jåtten og Kampen har i praksis et større delegert ledelsesansvar enn lederen ved Buøy. SFO-leder på Buøy har også arbeidsoppgaver i skolen, som inkluderer blant annet undervisningstimer og administrative oppgaver. Sunde er én av to skoler fra spørreundersøkelsen hvor SFO-leder er avdelingsleder for både SFO og enkelte trinn (her 1.trinn). Dette er en relativt ny ordning etter at Sunde omorganiserte ledelsen, der leder tidligere hadde stillingskoden «SFO-leder».

I spørreundersøkelsen kartla vi også SFO-ledernes kompetanse. Den fordeler seg slik:

Figur 3: Ledernes kompetanse (N=27).



De aller fleste har med andre ord høyere utdanning, mens fem har fagbrev og to er ufaglærte. Kommunens vedtekter stiller ingen krav til kompetanse hos SFO-leder, men ved utlysning av SFO-lederstillinger skal det kreves relevant 3-årig utdannelse. Når vi kryssjekker SFO-ledernes kompetanse med antall år de har jobbet i SFO, har alle som har jobbet i SFO i mindre enn fem år høyere utdanning. Tilsvarende har de ufaglærte hhv. 11-15 år og mer enn 16 år erfaring fra SFO.

2.2 NØKKELTALL

2.2.1 PRIS OG MODERASJON

I Opplæringslova §13-7 heter det at kommunene kan kreve utgiftene til skolefritidsordningen dekt gjennom foreldrebetaling. De kan altså ikke dekke andre utgifter de måtte ha knyttet til skolen eller andre områder i kommunen gjennom SFO-betalingen.

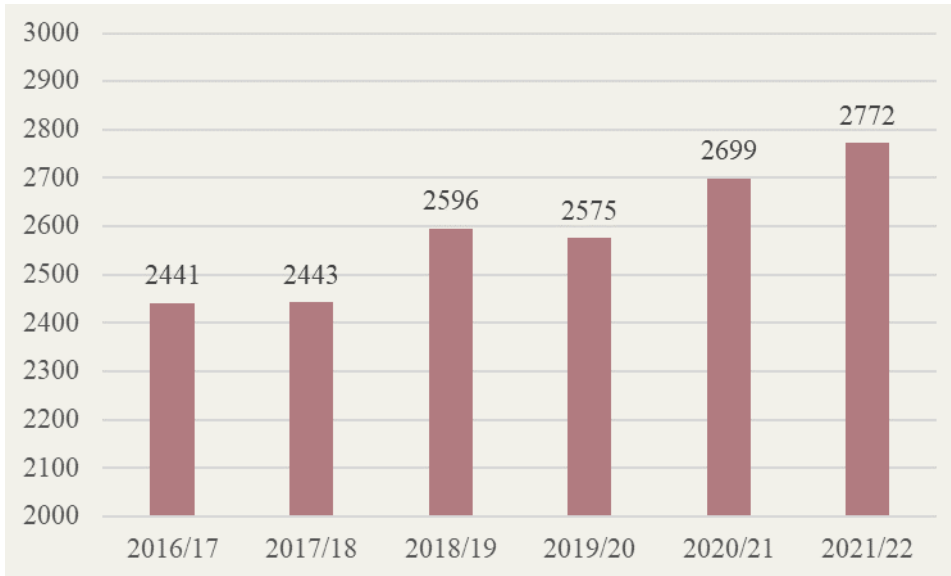
Stavanger kommunestyre fastsetter foreldrebetaling og eventuelle moderasjonsordninger i den årlige budsjettbehandlingen. Eventuelle kostpenger kommer i tillegg til ordinær SFO-pris. Størrelsen på kostpengene fastsettes i samråd med samarbeidsutvalget på skolen.

For å undersøke pris og prisvariasjon har vi hentet inn tall fra Grunnskolens Informasjonssystem (GSI). Fram til 2020/21 skulle alle kommuner legge inn prisen for en 20-timers plass (fulltid). Dersom kommunene hadde åpningstider for fulltid som ikke var 20, skulle de regne om prisen, slik at man fikk sammenlignbare tall fra kommunene. Omregningen for fulltid (20 timer) foregår slik: Pris for fulltid / antall timer tilbud * 20. Etter 2020/2021 har kommunen rapportert på månedlig foreldrebetaling (uten moderasjon og/eller tillegg for mat) for en fulltidsplass.

Kommunen har rapportert på begge deler i 2020/2021, mens vi har omregnet for 2021/2022 med samme metode som over.

Figuren nedenfor viser utviklingen i foreldrebetaling for fulltidsplass (20 timer) over tid i Stavanger kommune:

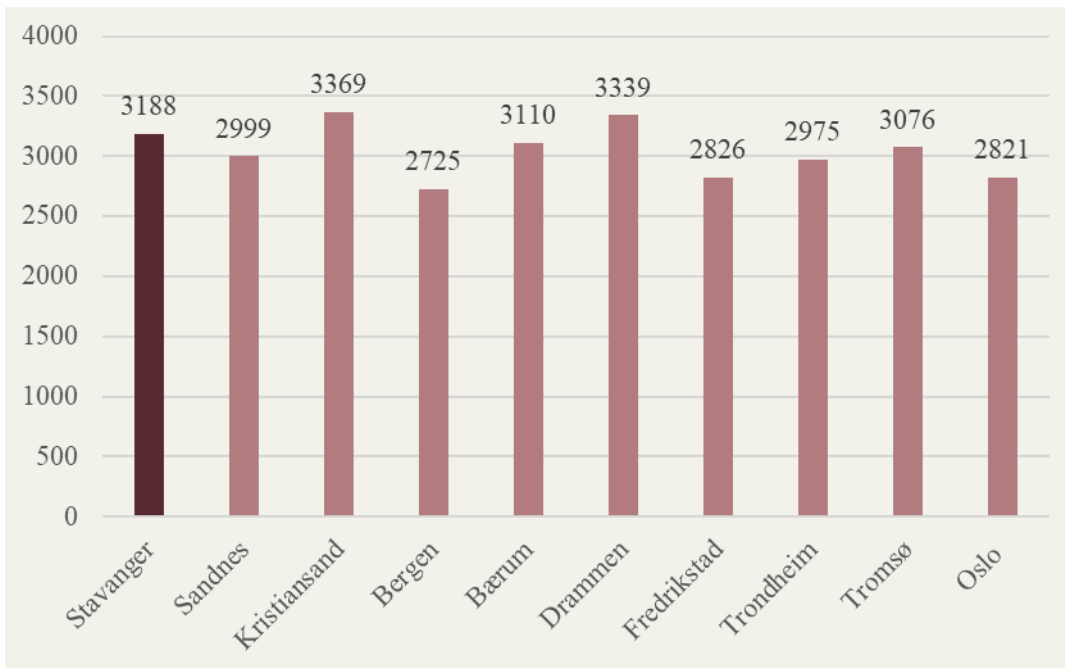
Figur 4: Utviklingen i foreldrebetaling for fulltidsplass



Total prisstigning er 14 prosent. Til sammenligning har endringen i konsumprisindeksen vært på 11,9 prosent i perioden august 2016-august 2021.

En fulltidsplass i Stavanger kommune er imidlertid på 23 timer i uken. Den reelle prisen er dermed høyere enn i figuren over. Figuren under viser pris for fulltidsplass i SFO i 2021/2022 i ASSS-kommunene.

Figur 5: Pris for fulltidsplass i ASSS-kommunene



Per skoleåret 2021/2022 har Stavanger, sammen med Kristiansand og Drammen en av de høyeste prisene i ASSS-kommunene. I det vedtatte budsjettet for Handlings- og økonomiplanen 2022-2025 framgår det at foreldrebetaling skal reduseres for 2.-4.klassinger i SFO. Ny månedspris fra 01.august 2022 blir 2688 kroner. Stavanger kommune blir da den av ASSS-kommunene med lavest pris. Fra skoleåret 2020/2021 ble også SFO gratis for 1.trinn, og denne ordningen er vedtatt videreført.

Tidligere fantes det ikke faste moderasjonsordningen for SFO, og det var opp til kommunene å bestemme om og på hvilken måte moderasjon skulle gis. Fra 1.august 2020 ble det fastsatt to moderasjonsordningen i SFO som er regulert i forskrift til opplæringsloven kapittel 1B om skolefritidsordningen:

- En inntektsavhengig ordning med redusert foreldrebetaling i SFO for husholdninger med elever på 1.-4.trinn (for 3. og 4.trinn gjaldt ordningen fra 1.august 2021). Det gis moderasjon dersom foreldrebetalingen overstiger seks prosent av husholdningens samlede inntekt.
- Gratis SFO for elever med særskilte behov på 5.-7.trinn

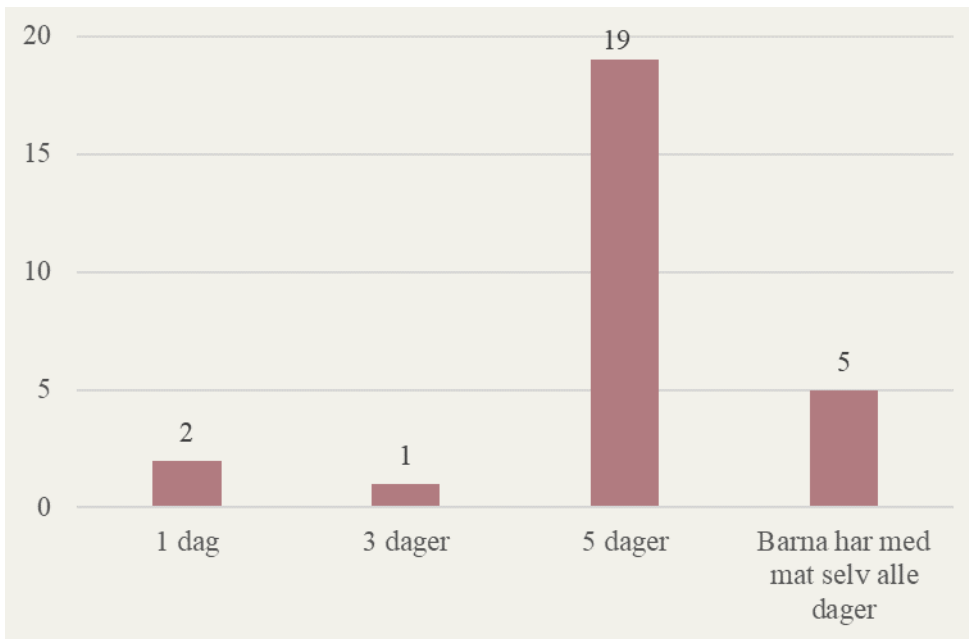
I skoleåret 2021/22 får 162 barn på 1.-4.trinn i Stavanger kommune moderasjon gjennom den nasjonale ordningen.

I tillegg har Stavanger kommune også en vedtatt ordning med gratis SFO-plass på 8.-10.trinn for elever som har et skolefritidstilbud knyttet til et særskilt tilrettelagt opplæringstilbud (STOLT), i

tillegg til 25 prosent søskenmoderasjon fra og med 2.betalende barn i SFO. Moderasjonsordningen gjelder også mellom SFO og barnehage⁵.

Kostpenger og eventuell betaling for ekstraaktiviteter kommer utenom den månedlige foreldrebetalingen. Av spørreundersøkelsen framgår det at de fleste SFO-ene har et mattilbud fem dager i uken:

Figur 6: Hvor mange dager i uken står SFO for mattilbudet i SFO-tiden? N=27



Prisen for mattilbud fem dager i uken varierer mellom 170 kroner til 230 kroner måneden, og gjennomsnittsprisen er på 199 kroner.

Videre oppgir to av lederne at de også har andre utgifter som kommer utenom den ordinære foreldrebetalingen. Disse utgiftene er knyttet til utflukter, som eksempelvis tur til dyreparken.

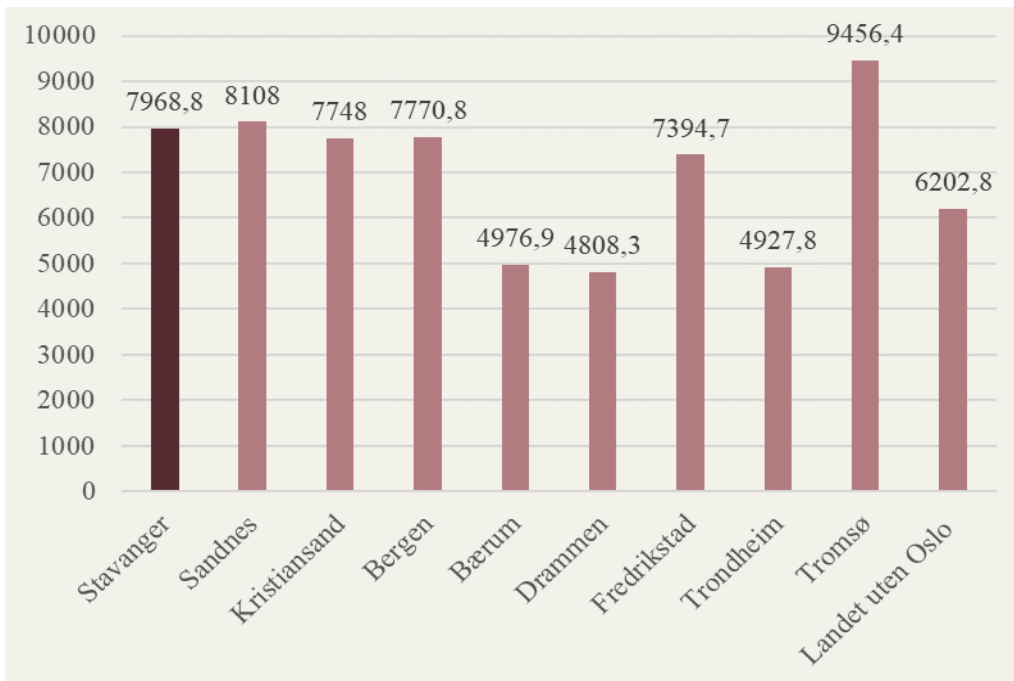
2.2.2 DRIFTSUTGIFTER

Tabellen under viser netto driftsutgifter til SFO per innbygger 6-9 år i ASSS-kommunene i 2020.⁶ Korrigert for utgiftsbehov.

⁵ Handlings- og økonomiplan 2022-2025 vedtatt budsjett

⁶ Foreløpige KOSTRA-tall for 2021 forelå i mars 2022. Vi har valgt å forholde oss til endelige tall for 2020.

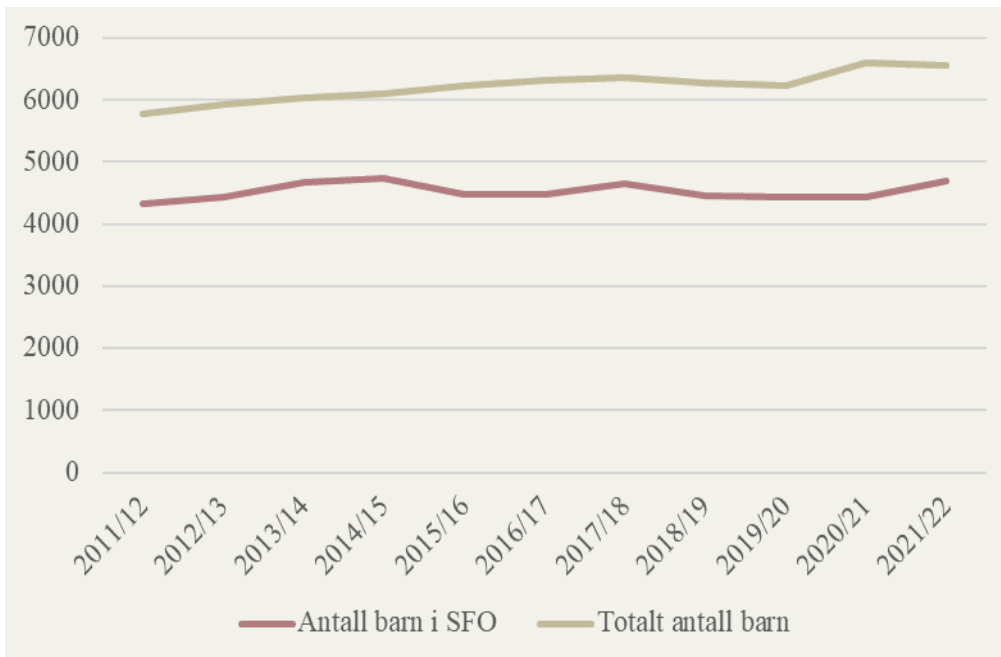
Figur 7: Netto driftsutgifter til SFO per innbygger 6-9 år i ASSS-kommunene, 2020.



2.3 SFO-DELTADELSE

Figuren under viser utviklingen i elevtall og antall elever på 1.-4.trinn som deltar på SFO for de siste ti årene:

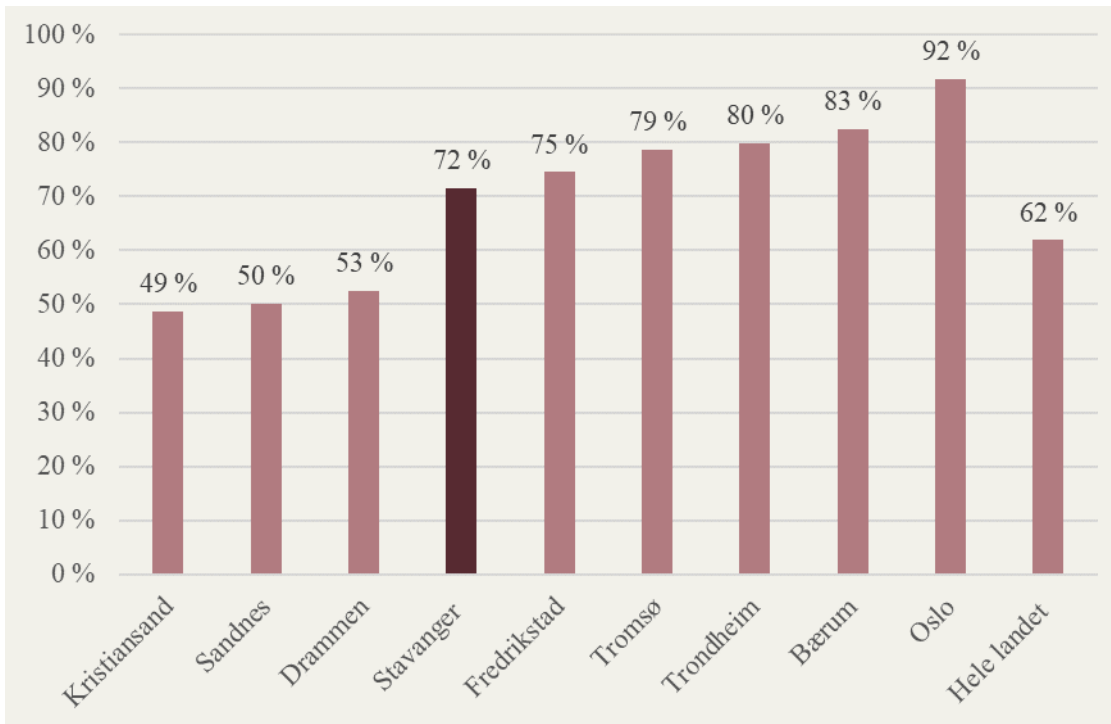
Figur 8: Antall barn og antall barn i SFO på 1.-4.trinn i Stavanger kommune over tid. (GSI).



Figuren viser at det har vært en økning i både SFO-deltakelse og antall barn på 1.-4.trinn. Økningen i antall elever er imidlertid større enn antallet som deltar SFO. Der hvor elevtallet har økt med 13 prosent på ti år, er tilsvarende økning for SFO-deltakelse 8 prosent. Selv om antallet på begge variablene dermed har økt isolert sett, har det likevel vært en liten nedgang i SFO-deltakelse: fra 75 prosent deltakelse i 2011/12, til 72 prosent deltakelse i 2021/22.

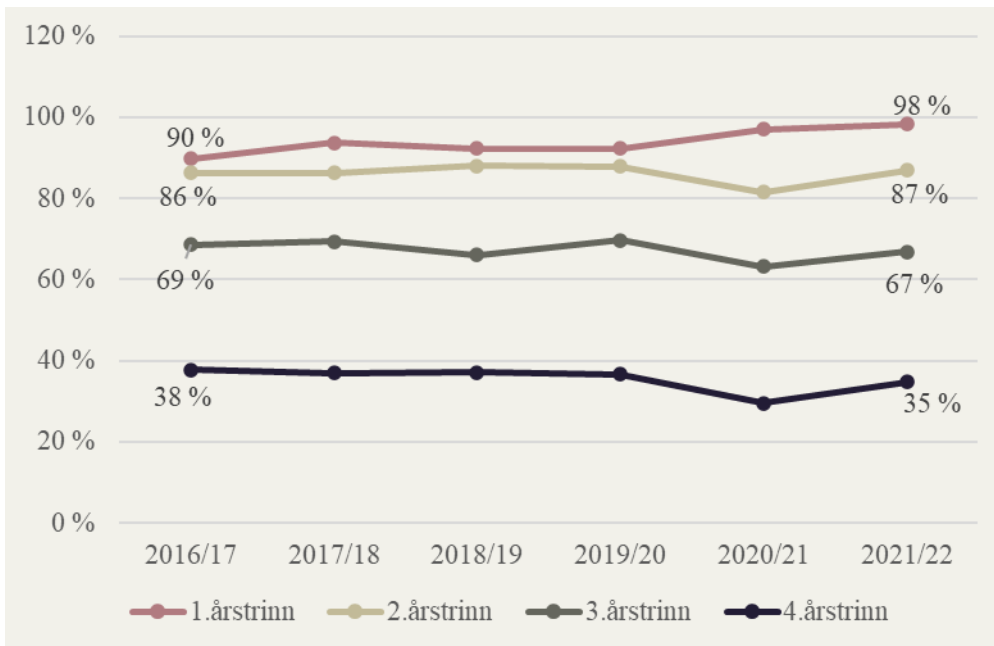
Figuren under viser SFO-deltakelsen i Stavanger, sammenlignet med ASSS-kommunene:

Figur 9: SFO-deltakelse på 1.-4.trinn i ASSS-kommunene, 2021/22. I prosent. (Kilde: GSI).



På landsbasis synker SFO-deltakelsen fra første til fjerde trinn. Denne tendensen gjør seg også gjeldende i Stavanger kommune. Figuren under viser SFO-deltakelse på 1.-4.trinn (andel barn i SFO av totalt antall elever) for de siste fem årene, fordelt på trinn.

Figur 10: SFO-deltakelse på 1.-4.trinn fra 2016/17 til 2021/22. Oppgitt i prosent. (Kilde: GSI).

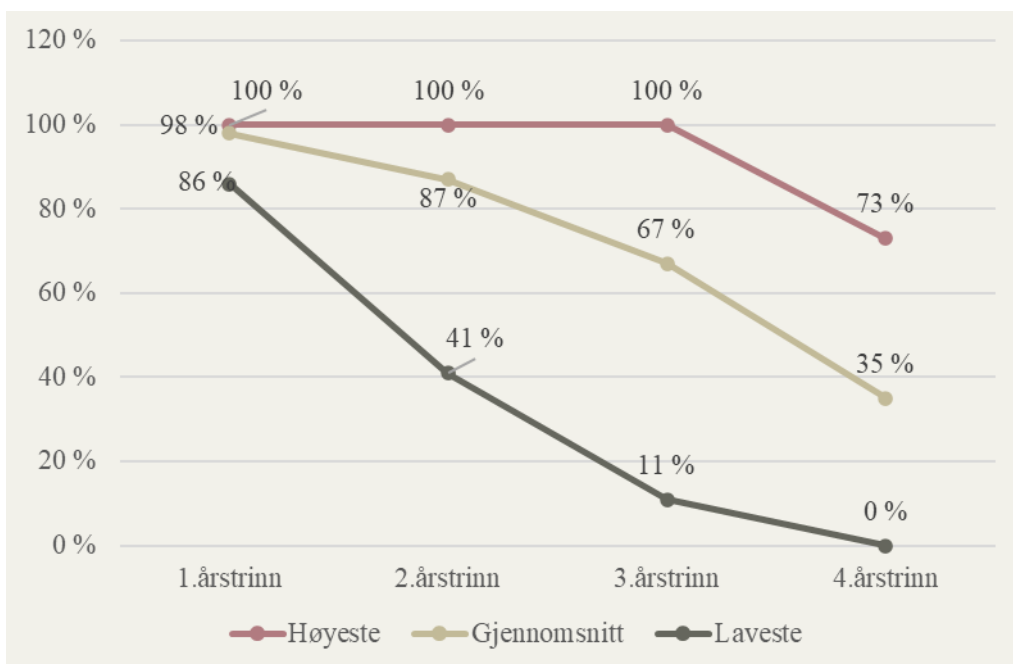


Av figuren framgår det at SFO-deltakelsen har holdt seg relativt stabil og med lite svingninger fram til 2020/21. Mens deltakelsen på 1.trinn tar en oppsving her, skjer det motsatte for de resterende trinnene. Deltakelsen har likevel økt for disse trinnene igjen i løpet av det siste året. Totalt sett har deltakelsen endret seg lite de seks siste årene på 2.-4.trinn. Økningen har imidlertid vært noe større på 1.trinn, med en økning på 8 prosent. Av figuren ser vi at denne økningen skjedde samme skoleår som det ble innført gratis SFO for alle 1.klassinger i kommunen (skoleåret 2020/2021). I løpet av samme periode har dessuten andelen 1.klassinger med *fulltidsplass* økt med 10 prosent – fra 88 til 98 prosent.

Samtidig ser vi skolevise forskjeller her. Finnøy sentralskule har eksempelvis hatt en økt deltakelse på 1.trinn med 35 prosent, og Kvernevik skole har hatt en økning på 19 prosent. I motsatt ende har vi eksempelvis Jåtten skole, som har hatt en stabil deltakelse på 99-100 prosent hvert år.

Figuren under viser SFO-deltakelsen på 1.-4.trinn i inneværende skoleår for kommunen totalt sett, i tillegg til lavest og høyest prosentandel deltakelse:

Figur 11: Gjennomsnittlig, høyest og lavest SFO-deltakelse på 1.-4.trinn i 2021/22. Oppgitt i prosent. (Kilde: GSI)



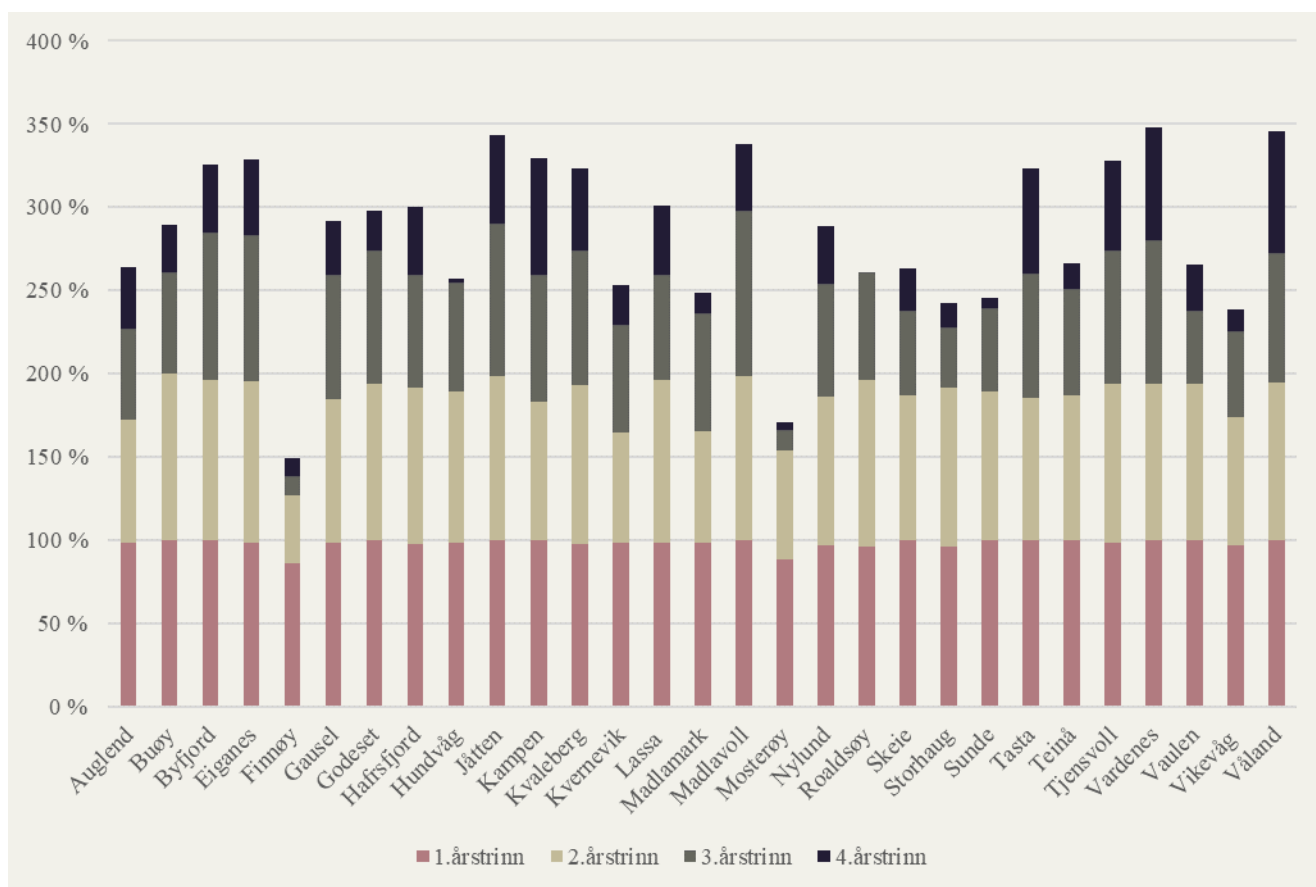
Av figuren ser vi at spredningen blir større jo høyere årstrinn. Antall skoler under gjennomsnittet fordeles slik:

- På 1.trinn: 6
- På 2.trinn: 9
- På 3.trinn: 14
- På 4.trinn: 15

Figuren under viser SFO-deltakelsen på 1.-4.trinn for per skole⁷:

⁷ Her har vi ikke med skoler som har under 20 elever per årstrinn (dvs. Vassøy, Sjernarøy oppvekstsenter, Fogn oppvekstsenter og Ombo oppvekstsenter)

Figur 12: SFO-deltakelse på 1.-4.trinn for 2021/22, per skole. Oppgitt i prosent. (Kilde: GSI)

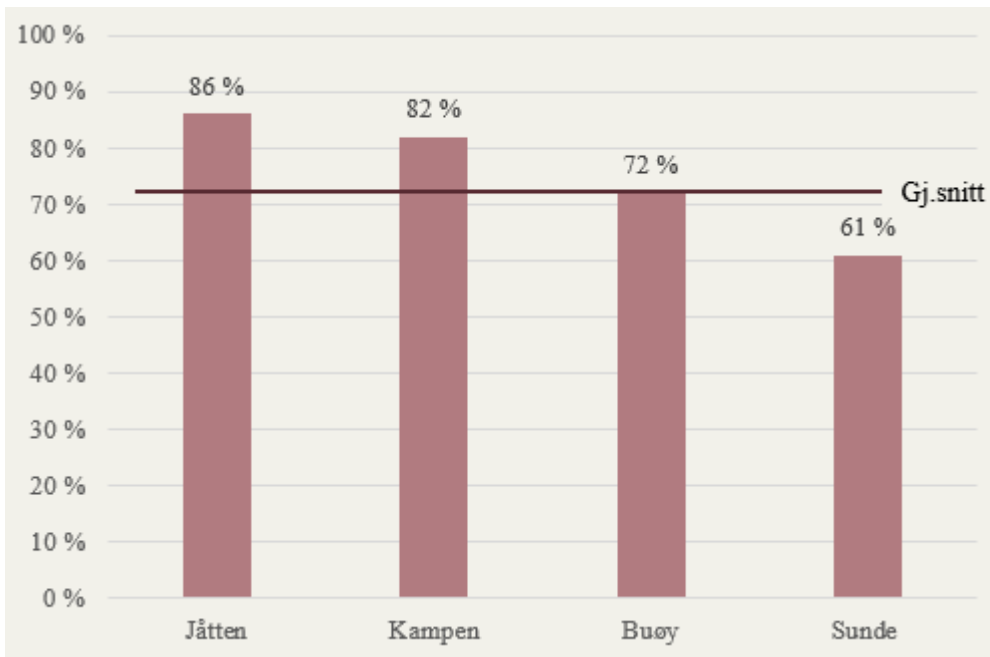


Her ser vi at Finnøy og Mosterøy har den laveste SFO-deltakelsen. Dette samsvarer dessuten med funn i den nasjonale evalueringen om at det er lavere deltakelse i utkantstrøk. Evalueringen peker på at dette gjerne er knyttet til at det ikke dekkes skoleskyss fra SFO, men kun for skolen, noe som kan gjøre det vanskeligere for familier som er avhengig av skoleskyss i utkantstrøk for å benytte seg av tilbudet⁸. I 2021/2022 har 68 prosent av elevene på Finnøy skoleskyss, og 79 prosent på Mosterøy. Dette kan forklare noe av variasjonen i deltakelse.

Figuren under viser gjennomsnittlig SFO-deltakelse på de utvalgte caseskolene:

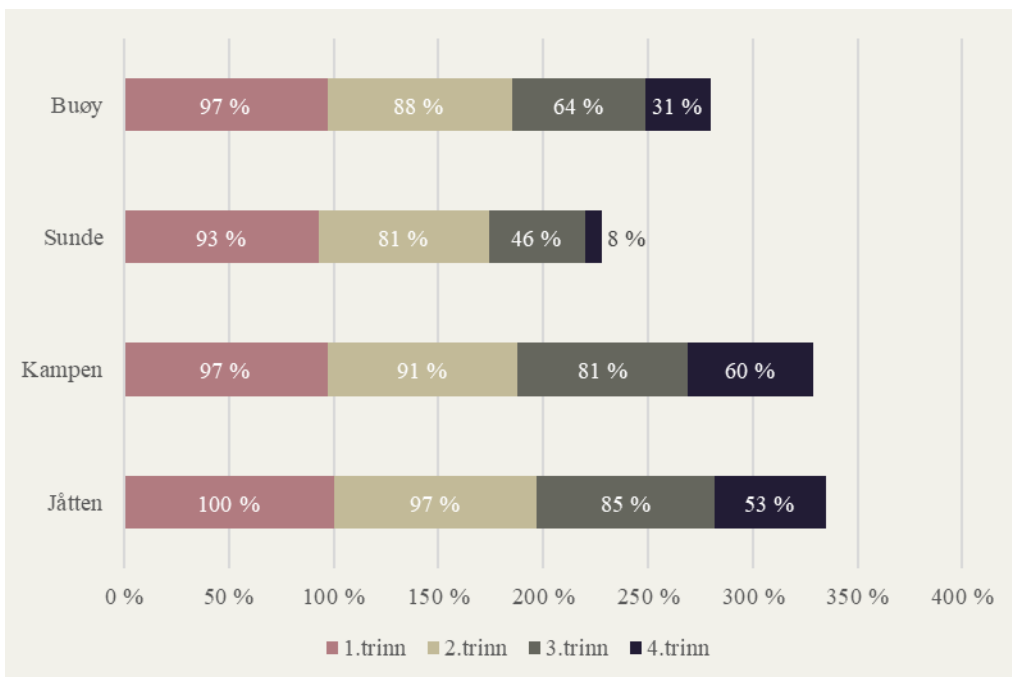
⁸ Skoleskyss for SFO dekkes kun ved funksjonshemming eller midlertidig skade/sykdom.

Figur 13: Gjennomsnittlig SFO-deltakelse på våre utvalgte skoler. (Kilde: GSI)



Mens Buøy ligger på snittet for kommunen som helhet (72 prosent), ligger Jåtten og Kampen noe over, og Teinå og Sunde noe under. Variasjonen i den gjennomsnittlige deltakelsen kan i all hovedsak forklares av store forskjeller i oppslutning på 4.trinn, og til dels 3.trinn. Dette illustreres i figuren under. For å unngå potensielt tilfeldige, årlige variasjoner, viser figuren gjennomsnittlig deltakelse på de utvalgte SFO-ene for de siste fem årene.

Figur 14: SFO-deltakelse på 1.-4.trinn på våre utvalgte skoler. Gjennomsnitt for skoleårene 2017/18 – 2021/22. (Kilde: GSI)



2.4 OPPSUMMERING

Rektor har det overordnede pedagogiske og administrative ansvaret for SFO på hver enkelt skole, men de aller fleste SFO-ene i kommunen har en egen leder med delegert ledelsesansvar fra rektor. Denne har ansvar for den daglige driften i SFO. Det er likevel variasjon i de ulike SFO-ledernes stillingskoder, kompetanse, ansvarsområder og oppgaver.

Stavanger kommunestyre fastsetter foreldrebetaling og eventuelle moderasjonsordninger i den årlige budsjettbehandlingen. Eventuelle kostpenger kommer i tillegg til ordinær SFO-pris. Per skoleåret 2021/2022 har Stavanger, sammen med Drammen og Kristiansand, en av de høyeste prisene i ASSS-kommunene. Fra 1.august 2022 skal foreldrebetalingen på 2.-4.trinn imidlertid reduseres, og Stavanger blir da den av ASSS-kommunene med lavest pris. Fra skoleåret 2020/2021 ble også SFO gratis for 1.trinn, og denne ordningen er vedtatt videreført. Utover den nasjonale moderasjonsordningen har Stavanger kommune også vedtatt egne moderasjonsordninger. Dette innebærer gratis SFO på elever på 8.-10.trinn med særskilt tilrettelagt opplæringstilbud, samt 25 prosent søskenmoderasjon fra og med 2.betalende barn i SFO. Denne søskenmoderasjonen gjelder også mellom SFO og barnehage. Nasjonale ordninger i tillegg til lokale moderasjonsordninger er viktige tiltak som bidrar til å redusere eller fjerne økonomiske hindringer for deltakelsen i SFO, og kan dermed ses som en måte å håndtere sosioøkonomiske utfordringer knyttet til deltakelsen på et frivillig tilbud.

I Stavanger kommune, i likhet med resten av landet, synker SFO-deltakelsen fra 1. til 4.trinn. Samtidig varierer deltakelsen fra skole til skole, og variasjonen blir større for hvert årstrinn. Eksempelvis varierer deltakelsen på 4.trinn fra 0 til 73 prosent av elevmassen.

3 BEMANNING OG KOMPETANSE

Hva er status på bemanningen i SFO og hva er kompetansesammensetningen?

3.1 REVISJONSKRITERIER

Lovverket stiller få krav til bemanning og kompetanse i SFO. Av opplæringsloven § 13-7 framgår det at bemanning og ledelse er ett av punktene som skal inngå i kommunens vedtekter for skolefritidsordningen.

I vedtektene til Stavanger kommune heter det at rektor er ansvarlig for at bemanningen er forsvarlig slik at sikkerheten til enhver tid blir ivaretatt. Bemanningen styres av det tildelte budsjettet. Skolefritidsordningen kan også få styrket bemanning dersom det er funksjonshemmede eller barn med særskilte behov i gruppen.

I forarbeidene til bestemmelsen (Ot.prp.nr. 60 (1997-1998)) påpeker departementet at behovet for bemanning vil være avhengig av hva slags aktiviteter som tilbys og alderssammensetningen, hvor mange barn som deltar, daglig oppholdstid og antall barn med særlige behov. Det vises til at når kommunene er tillagt ansvar for innholdet i SFO, vil det være naturlig at kommunen også får ansvar for å tilsette et personale som samlet kan gi et godt tilbud i samsvar med målsettingen med SFO. Bemanningen i SFO skal med andre ord avgjøres kommunalt ut fra lokale forhold og behov, men det understrekes at størrelsen på bemanningen skal være en del av vedtektene.

I strategiplanen er *Lærende profesjonsfelleskap* ett av fire prinsipper som Stavangerskolen skal rette særskilt oppmerksomhet mot, og som skal ligge til grunn for alle skolenes praksis. Planen viser til at tegn på god praksis her er at den enkelte skoler utvikler kompetansen gjennom samarbeid med andre skoler og eksterne kompetansemiljø.

På bakgrunn av gjennomgangen over utleder vi følgende revisjonskriterier:

- Bemanningen skal være forsvarlig slik at sikkerheten til enhver tid blir ivaretatt.
- I SFO utvikles kompetansen gjennom samarbeid med andre skoler og eksterne kompetansemiljø.

3.2 SAMMENLIGNING MED ASSS-KOMMUNENE

Som nevnt avgjøres bemanning og kompetanse kommunalt, og kommunene har ansvar for å tilsette et personale som samlet kan gi et godt tilbud i samsvar med målsettingen med SFO. I tabellen under følger en oversikt over ASSS-kommunenes føringer for kompetanse og bemanning, basert på hver enkelt kommunes vedtekter.

Tabell 1: Føringer for kompetanse og bemanning i ASSS-kommunene

	Kompetanse	Bemanning
Kristiansand	Leder må ha minst 3 års pedagogisk høyskole-/universitetsutdanning.	Én fagarbeider per 15 barn.
Drammen	<i>Ikke omtalt</i>	Minimum ett årsverk per 20 hele plasser.
Trondheim	Leder skal ha høyere relevant utdanning.	Som regel inntil 15 barn per voksen.
Bergen	Ved nytilsetninger av leder stilles det krav om fortrinnsvis relevant høyskoleutdanning. For øvrig personale skal det	Bemanning fastsettes på grunnlag av den til enhver tid gjeldende bemanningsnøkkel.

	fortrinnsvis lyses ut etter barne- og ungdomsarbeidere.	
Oslo	Leder skal ha høyere pedagogisk utdanning.	Grunnbemanning på minst ett årsverk per 24 barn.
Fredrikstad	Leder skal ha relevant høyskoleutdanning på minimum bachelor-nivå.	Ca. én ansatt per 16 hele plasser.
Tromsø	SFO-leder skal ha pedagogisk utdanning.	Gjennomsnittlig bemanningsnorm er 18 barn per voksen.
Bærum	<i>Ikke omtalt</i>	<i>Ikke omtalt</i>
Sandnes	Kompetansekrav for leder skal ved nytilsetting være minimum 3-årig pedagogisk høyskole/universitetsutdanning	<i>Ikke spesifisert</i>
Stavanger	Ved utlysning av lederstillinger skal det kreves relevant 3-årig utdannelse.	<i>Ikke spesifisert</i>

Som vi ser av tabellen har alle kommunene utenom Stavanger, Sandnes og Bærum spesifisert størrelsen på bemanningen i vedtektene. Bergen sine vedtekter viser til en bemanningsnøkkel, men denne konkretiseres ikke nærmere. I Bergen skal dessuten samarbeidsutvalget ved den enkelte skole fastsette egne lokale vedtekter, og disse informerer også om bemanningen på den enkelte SFO.

Alle kommunene praktiserer et kompetansekrav hos SFO-leder med 3-årig høyere utdanning, foruten Bærum og Drammen hvor dette punktet ikke er omtalt. Samtidig er det kun Kristiansand og Bergen som legger føringer for kompetanse hos øvrig personal, som skal være fagarbeidere/barne- og ungdomsarbeidere.

3.3 BEMANNING I STAVANGER KOMMUNE

Stavanger kommune har totalt 239,7 årsverk i SFO, fordelt på 472 ansatte.⁹ Tabellen under viser bemanningen i våre utvalgte SFO-er:

Tabell 2: Bemanningen på de utvalgte SFO-ene

	Antall årsverk	Antall ansatte	Antall barn per årsverk
Jåtten	13,42	28	21,46
Kampen	8,43	17	24,43
Sunde	9,8	11	13,06
Buøy	2,3	6	22,61

Av tabellen ser vi at antall barn per årsverk varierer fra skole til skole. Hvis vi ser på alle SFO-ene, med unntak av oppvekstsentrene, varierer antall årsverk fra 9 barn per årsverk (Madlavoll) til 40 barn per årsverk (Finnøy). De fleste SFO-ene har imidlertid en bemanning på mellom 20 og 30 barn per årsverk, og gjennomsnittlig antall barn per årsverk i hele Stavanger kommune (med unntak av oppvekstsentrene) er 21,35.¹⁰

3.3.1 HELTID VS. DELTID

I kommunestyrets behandling av Handlings- og økonomiplanen 2021-2024 ble det fattet tekstvedtak om «Løft av SFO: videreføring gratis SFO, flere heltidsansatte og kvalitetsutvikling». Her bes kommunedirektøren å legge til rette for profesjonsutvikling gjennom videreutdanning for SFO-ledere, å vurdere og opprette baseledere i SFO, samt i større grad være bevisst på å søke og tilby faste, hele stillinger for SFO-ansatte. Saken ble fremmet i Utvalg for oppvekst og utdanning 16.februar 2022¹¹.

Begrensede åpningstider gjør at få av de ansatte kan ha full stilling kun i SFO. For at de ansatte i SFO skal kunne ha full stilling må de dermed gis arbeidsoppgaver i skolen. Dette innebærer oppgaver både på systemnivå/klassenivå, samt individnivå som f.eks. oppfølging av elever med

⁹ Per januar 2022.

¹⁰ Standardavviket er på 6,5. Standardavvik er et mål på spredning, og sier noe om hvor langt de enkelte verdiene i gjennomsnitt ligger fra gjennomsnittsverdien.

¹¹ Sak 20/22.

vedtak om spesialundervisning. I Stavanger kommune har 63 prosent av de som har en fast ansettelse i SFO en heltidsstilling i SFO/skolen, og de resterende 37 prosentene har en deltidstilling. Tabellen under viser antall deltid- og heltidsansatte per skole:

Tabell 3: Antall deltid- og heltidsansatte per skole

Skole	Deltid	Heltid	Totalsum	Andel heltid
Vassøy skole		3	3	100 %
Fogn oppvekstsenter		1	1	100 %
Madlamark skole	1	16	17	94 %
Sunde skole	1	10	11	91 %
Vardenes skole	1	10	11	91 %
Jåtten skole	4	24	28	86 %
Auglend skole	3	13	16	81 %
Madlavoll skole	9	33	42	79 %
Hundvåg skole	3	11	14	79 %
Tjensvoll skole	4	11	15	73 %
Gausel skole	9	24	33	73 %
Kvaleberg skole	4	9	13	69 %
Byfjord skole	5	11	16	69 %
Tasta skole	7	15	22	68 %
Kvernevik skole	5	9	14	64 %
Skeie skole	5	8	13	62 %
Teinå skole	5	8	13	62 %
Våland skole	8	11	19	58 %
Storhaug skole	6	8	14	57 %
Nylund skole	7	9	16	56 %
Eiganes skole	10	11	21	52 %
Vaulen skole	12	9	21	43 %
Kampen skole	10	7	17	41 %
Lassa skole	6	4	10	40 %
Mosterøy skole	6	4	10	40 %
Hafrsfjord skole	7	3	10	30 %
Finnøy sentralskule	5	2	7	29 %
Roaldsøy skole	7	2	9	22 %
Vikevåg skule	8	2	10	20 %
Buøy skole	5	1	6	17 %
Ombo oppvekstsenter	1		1	0 %
Sjernerøy oppvekstsenter	1		1	0 %

Kilde: sak 20/22, utvalg for oppvekst og utdanning

Som det framgår av tabellen varierer heltidsandelen fra skole til skole. Når det gjelder de utvalgte SFO-ene, har Sunde og Jåtten SFO en høy andel heltidsansatte, mens Buøy og delvis Kampen SFO har en lav andel heltidsansatte.

I forbindelse med saken (sak 20/22) ble kommunedirektøren bedt om å innhente erfaringer fra hvordan Jåtten skole og SFO har sikret hele og faste stillinger til alle fast ansatte ved SFO, i tett samarbeid med skolen. Arbeidet med å få flere heltidsstillinger i SFO ved Jåtten skole startet for ca. ti år siden. Bakgrunnen for satsingen var at en tredjedel av de SFO-ansatte sluttet hvert år. SFO-leder måtte dermed bruke mye tid på rekruttering og opplæring. De som søkte på og fikk stillinger i SFO var ofte studenter eller andre som anså jobben som en midlertidig stilling. Dyktige ansatte sluttet fordi SFO ikke kunne tilby heltid. Dette er også noe som løftes fram i Meld. St. 6 (2019-2020) *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*. Det påpekes at mange SFO-er opplever at det kan være vanskelig å holde på gode ansatte fordi stillingsbrøkene blir små. Det vises til eksempler hvor SFO-ansatte blir brukt som ekstra ressurser i skolen, og at dette både fører til større eller hele stillinger og mindre utskiftninger av personalet, samt bedre kontinuitet for barna.

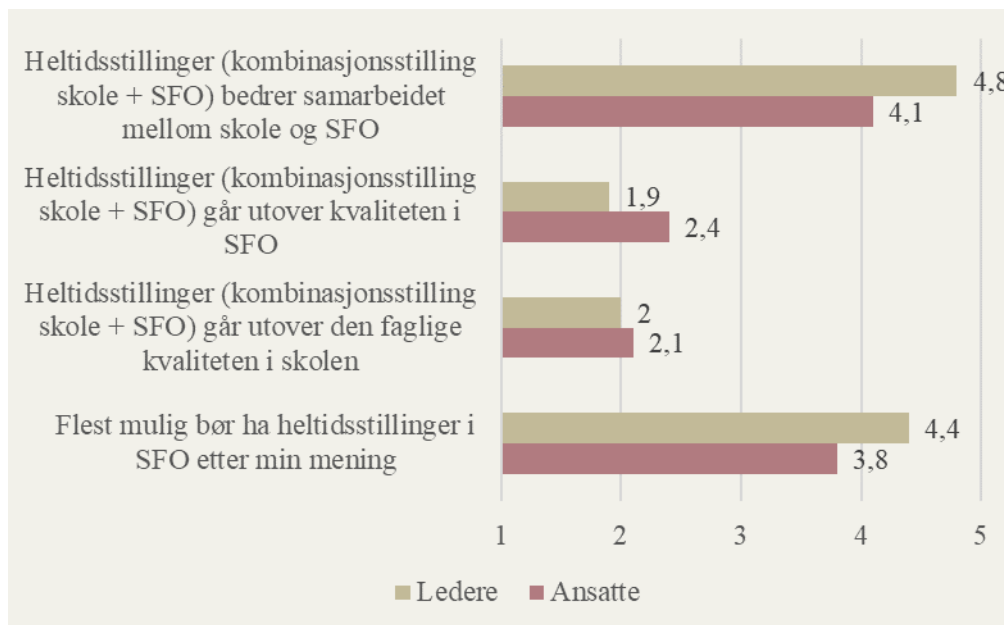
Ved Jåtten skole innbar satsingen at stillinger ble omgjort til 80, 90 og 100 prosent stillinger ved at de også innebærer arbeidsoppgaver i skoletiden. SFO-leder og tidligere rektor viser til gode erfaringer med satsingen, og disse gjenspeiles også i våre intervjuer med de andre SFO-ene. For det første kan skole og SFO drives med økt kvalitet, ettersom lærerne kan utføre sine kjerneoppgaver, mens andre yrkesgrupper kan ta seg av oppgaver som for eksempel sosialarbeid, atferdsutfordringer, trivselsarbeid, leksehjelp m.m. Gjennom heltidsstillinger blir de ansatte kjent med elevene i både en skolesetting og en SFO-setting, i tillegg til at elevene selv kan forholde seg til de samme ansatte i både SFO og skole. I intervjuene vises det til at dette gir gode forutsetninger for å bygge gode relasjoner til elevene, og sikre trygghet og kontinuitet i overgangene mellom skole og SFO.

For det andre når man ut til søkere med høyere kompetanse: «*Større stillinger er knyttet til at vi får ansatte med en annen fagbakgrunn som kan gi høyere kvalitet i SFO*». I tillegg vises det til at heltidsstillinger gir større sannsynlighet for at ansatte bli værende i stillingen over lang tid. De intervjuede fra både Jåtten og Sunde SFO viser til at mens det tidligere var høy turnover blant de ansatte, har økt andel heltidsansatte ført til et mer stabilt personal. Jåtten SFO har eksempelvis ikke lyst ut ledige stillinger de siste åtte/ni årene. Det påpekes at flere heltidsstillinger dermed bidrar til å stabilisere arbeidsmiljøet på skolen, samtidig som det gir en effekt i form av større stabilitet for elevene.

Et unntak her er imidlertid Buøy, som over tid har hatt tre stabile deltidsansatte, og som snarere ikke har opplevd samme kontinuitet blant heltidsansatte som de andre SFO-ene i utvalget, til tross for flere forsøk. I intervjuene knyttes dette i stor grad til størrelsen på skolen/SFO og de medfølgende rammene. Disse har vært heltidsansatte som har fulgt enkeltelever med særlige behov i skolen, for så å også være tett på disse elevene i SFO. Vi får opplyst at faktorer som manglende fagmiljø og avlastning førte til at dette innen relativt kort tid ble for krevende å stå i.

I sum er det i alle intervjuene på våre utvalgte skoler konsensus om at heltidsstillinger i SFO er positivt og ønskelig. Spørreundersøkelsen viser at dette i stor grad også er tilfellet for alle SFO-ene i Stavanger kommune:

Figur 15: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (N=217. Skala 1-helt uenig til 5-helt enig. Oppgitt i gjennomsnitt)



Av figuren framgår det at det blant både ansatte og ledere er bred enighet om at heltidsstillinger bedrer samarbeidet mellom SFO og skolen som sådan. Både ledere og ansatte er også helt eller delvis enige i påstanden om at flest mulig bør ha heltidsstillinger i SFO. Selv om de ansatte har en noe lavere skår enn lederne her, er det likevel kun ca. 10 prosent av de ansatte som er uenige i denne påstanden.

En mulig innvending til heltidsstillinger, er at det kan gå utover kvaliteten i både SFO og skolen. Oppgitte eksempler på hvordan det kan påvirke kvaliteten i SFO, er at de ansatte ofte må gå fra SFO for å delta på samarbeidsmøter i skolen, eller at de ansatte er slitne etter å ha fulgt opp enkeltelever med særlige behov i skoletiden. Samtidig kan heltidsstillinger også potensielt gå utover den faglige kvaliteten i skolen, for eksempel dersom det går på bekostning av lærernormen. Resultatene fra spørreundersøkelsen viser imidlertid at både SFO-ansatte og SFO-lederne er relativt uenige i disse påstandene.

Lærernormen løftes likevel fram som en generell barriere for økt andel heltidsstillinger i både saksframlegget (sak 20/22) og i intervjuene. I saksframlegget påpekes det at skolene som har

prioritert heltidsstillinger i noen tilfeller har utfordringer med å holde seg innenfor budsjettet.¹² Fra Kampen får vi eksempelvis opplyst at det er ønskelig med heltidsstillinger, men at det er utfordrende å få til samtidig som antall lærere skal opprettholdes. Dette må samtidig ses i lys av at Kampen skole har små klasser, som fører til at skolen må ha flere lærere per trinn enn om de hadde hatt høyere elevtall i klassene. Bakgrunnen for dette er at klasserommene er små. Handlingsrommet til å få til flere heltidsstillinger avhenger dermed også av den enkelte skoles lokaler og hvordan klassene organiseres.

En generell utfordring for skolene er med andre ord å få til heltidsstillinger i SFO samtidig som man oppfyller lærernormen og holder seg innenfor de økonomiske rammene. Av saksframlegget (sak 20/22) framgår det likevel at ansatte i Stavanger kommune tilbys hele stillinger så langt det er mulig, og at kommunedirektøren vurderer satsingen på flere heltidsstillinger i SFO som viktig – både med tanke på kvalitet i tjenestene og av hensyn til de ansatte. I *Plan for heltidskultur 2022-2030*¹³ beskrives det hvorfor en satsing på heltidskultur er viktig, blant annet:

- Heltidsarbeid gir mer forutsigbarhet, stabilitet og kontinuitet for innbyggere. Arbeid som forutsetter høy faglig kompetanse, løpende faglig virksomhet og utvikling bør baseres på heltidsarbeid.
- En stor deltidsandel gir mer administrasjon for ledere, stadig opplæring av ansatte i små stillinger, vanskelig å utvikle gode lærings- og fagmiljøet, vanskelig å få tilstrekkelig engasjerte og involverte medarbeidere, problemer med å rekruttere når det tilbys små stillinger, og dårlig omdømme for kommunen som arbeidsgiver.

Selv om det i første omgang satses på heltidskultur i de turnusbaserte virksomhetene innenfor helse- og velferdsområdet, påpekes det i saksframlegget at det underveis skal gjøres vurderinger av hvorvidt erfaringene fra arbeidet kan overføres til andre virksomhetsområder i kommunen. I forbindelse med behandlingen av saken vedtok utvalget at «*Alle skoler bes lage en plan for å øke stillingene i SFO til hele stillinger, så langt det er praktisk mulig*».¹⁴ I disse planene skal den enkelte skole kartlegge hvilket økonomisk handlingsrom som trengs for å tilby flere SFO-ansatte hele stillinger.

Avslutningsvis må det imidlertid understrekes at det ikke er alle ansatte som faktisk ønsker heltidsstilling i SFO. Noen ansatte kan for eksempel være under utdanning, mens andre kan ha gradert uføretrygd. I spørreundersøkelsen har en stor overvekt av respondentene heltidsstilling,

¹² Vi har forsøkt å kontrollere for dette, men økonomiavdelingen i kommunen opplyser at utskillelse av SFO sitt driftsresultat fra det skolenes overordnede driftsresultat gir usikre tall. Det er blant annet ulikt hvordan skolene registrerer utgifter til for eksempel ansatte som jobber i både SFO og skole.

¹³ Vedtatt av Stavanger formannskap 09.12.21 (sak 186/21). Planen skal bidra til å øke andelen heltidsansatte, og sikre at kommunen har nødvendig arbeidskraft og kompetanse for fremtiden.

¹⁴ Saksprotokoll, sak 20/22, Utvalg for oppvekst og utdanning

mens drøyt 20 prosent (39 stykker) har en deltidsstilling. Av disse er det 12 stykker (31,6 prosent) som oppgir at de ønsker en heltidsstilling.

3.3.2 BEMANNINGSNORM

Som vi så i tabell 1 varierer bemanningsnormen fra kommune til kommune. I forbindelse med høringen av forrige oppdatering/utarbeidelse av Stavanger kommunes vedtekter,¹⁵ kom det inn innspill om å innføre en lokal bemanningsnorm. I saksframlegget¹⁶ anser kommunedirektøren det likevel som mer hensiktsmessig å beholde det som er dagens formulering: «*Rektor er ansvarlig for at bemanningen er forsvarlig slik at sikkerheten til enhver tid blir ivaretatt.*

Skolefritidsordningen kan få styrket bemanning dersom det er funksjonshemmede eller barn med særskilte behov i gruppen». Dette begrunnes med at behovet for bemanning er dynamisk ut fra aktivitet og elevgruppe. Det vises til at det i enkelte tilfeller eksempelvis vil være behov for en høyere bemanning enn det en eventuell norm vil legge opp til. Det anses dermed som viktigere å vedtektsfeste at rektor innenfor gjeldende rammer skal sørge for at bemanningen er forsvarlig, heller enn å tallfeste denne.

I et tilleggsnotat fra kommunedirektøren¹⁷ vises det til at det i Stavanger sin ressursfordelingsmodell legges til grunn 14,25 barn per voksen. I tillegg kommer et basistilskudd til skolene, levekårsmidler og en tildeling til oppfølging av enkeltelever med særskilte behov. Det å tallfeste bemanningen i vedtektene anses som en unødvendig og ikke hensiktsmessig innskrenking av skolenes mulighet til lokale tilpasninger og prioriteringer. Dersom en bemanningsnorm fører til en høyere bemanning enn det dagens finansieringsmodell gir rom for, vil dette i tillegg medføre at skolerammen må økes, eller at rektor må prioritere mer av det tildelte skolebudsjettet til SFO.

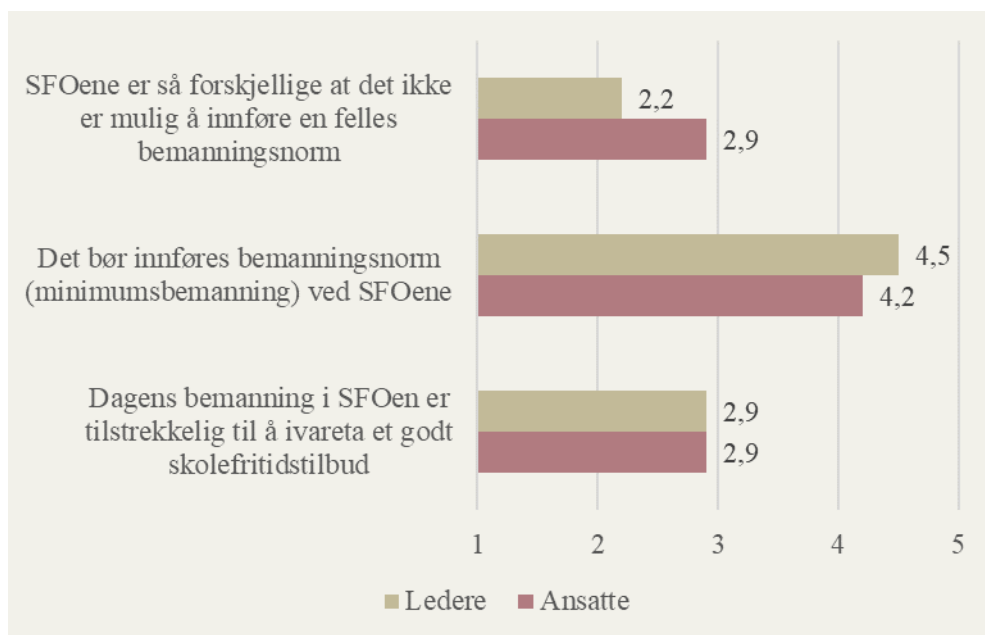
For å undersøke hvordan de SFO-ansatte og SFO-lederne stiller seg til en eventuell bemanningsnorm, ba vi respondentene i spørreundersøkelsen om å ta stilling til ulike påstander. Resultatet framgår av figuren under.

¹⁵ I forbindelse med kommunesammenslåingen.

¹⁶ Saksframlegg *Vedtekter for skolefritidsordningen i Stavanger kommune*. Sak 63/20, Stavanger kommunestyre. 14.09.2020.

¹⁷ *Vedtekter for skolefritidsordningen i Stavanger kommune – tilleggsnotat*. Sak 63/20, Stavanger kommunestyre. 14.09.2020.

Figur 16: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (N=217. Skala 1-helt uenig til 5-helt enig. Oppgitt i gjennomsnitt).



Av figuren ser vi at det er bred enighet blant både ansatte og lederne om at det bør innføres en bemanningsnorm/minimumsbemanning i SFO. Lederne er også delvis uenige i argumentet om at SFO-ene er så forskjellige at det ikke er mulig å innføre en felles bemanningsnorm, mens de ansatte tenderer mer mot å være nøytrale her – altså verken enige eller uenige. Vi har også kontrollert for forskjeller mellom store og små SFO her, men svarfordelingen er tilnærmet lik.

Når det gjelder påstanden om dagens bemanning er tilstrekkelig for å ivareta et godt skolefritidstilbud, er ca. halvparten enige og halvparten uenige. Med andre ord er det svært få som er nøytrale til denne påstanden.

Med unntak av én SFO-leder som stiller seg relativt nøytral, er bemanningsnorm et uttalt savn blant de resterende SFO-lederne ved de utvalgte skolene. Slik det fungerer nå, får skolene et budsjett på bakgrunn av grunnbeløp og levekår i skolen, og etter elevtall i SFO. Ut fra budsjettet må den enkelte skole selv vurdere hvor mange ansatte de har råd til. En faktor flere påpeker i denne sammenheng, er at «kompetanse koster». For skolene er det i utgangspunktet mer lønnsomt å ansette ufaglærte. En skole med flere fagutdannede SFO-ansatte har derfor råd til færre ansatte, enn en skole med flere ufaglærte. En av SFO-ledernes innvendinger til manglende bemanningsnorm, kombinert med manglende krav til kompetanse, er at mange skoler da heller prioriterer å ansette flere ufaglærte fordi det gir større voksentetthet.

Samtidig er det ikke nødvendigvis like lett å definere hva som er «forsvarlig bemanning». Ut fra figur 16, mener ca. halvparten av respondentene at bemanningen ikke er forsvarlig, dersom «forsvarlig» forstås som at en ikke klarer å ivareta et godt skolefritidstilbud. Samtidig kan elevmassen variere fra trinn til trinn og fra år til år. Noen ganger kan for eksempel en bemanning på 24 barn per årsverk være forsvarlig for én elevgruppe, mens det for andre kan være uforsvarlig

med 15 barn per årsverk. En utfordring som løftes fram av alle de utvalgte SFO-ene i denne sammenheng, er at SFO som hovedregel ikke får ekstra ressurser til elever med særlige behov.¹⁸ Dette er eksempelvis elever med krevende atferdsproblematikk som gjerne har vedtak om spesialundervisning og med 1-1-oppfølgning i skolen. Det vises til at de ekstra ressursene i skolen ikke følger med over til SFO, selv om elevens behov for oppfølging ikke nødvendigvis opphører SFO. SFO må derfor organisere oppfølgingen innenfor den ordinære bemanningen, som i praksis ofte innebærer at én ansatt bindes opp til den respektive eleven. Vi får opplyst at dette går på bekostning av aktiviteter som ellers tilfaller alle. Dersom SFO må binde ressurser til enkeltelever i SFO, må gjerne planer endres og aktiviteter utgå som følge av manglende personal. Dette betegnes som særlig sårbart for små SFO-er med få ansatte, og/eller dersom det er flere elever med krevende atferdsproblematikk samtidig.

Som det framgår av vedtektene, har SFO-ene mulighet til å søke om tilskudd til ekstra ressurser dersom det er funksjonshemmede eller barn med særskilte behov i gruppen. Dette tilskuddet er imidlertid forbeholdt STOLT-elever. Vi får oppgitt eksempler på noen SFO-er som har fått innvilget tilskudd på enkeltelever med særlige behov, men det opplyses om at dette i praksis skjer sjeldent. Flere etterspør en lavere terskel for å få innvilget ekstra ressurser.

3.4 KOMPETANSE

Hvert år utarbeides en handlingsplan for kompetanseutvikling i Stavangerskolen. Planen er imidlertid avgrenset til kompetanseutvikling for lærere og skoleledere. Avdelingsledere for SFO er en del av skoleledelsen og er dermed omfattet av planen. Per februar 2022 deltar fire avdelingsledere for SFO på den lokale videreutdanningen for ledere i Stavangerskolen (rektorskolen).

I saksframlegget til handlingsplanen¹⁹ framheves det at skolen må være en lærende organisasjon for å kunne sikre elevene et skoletilbud som er likeverdig, inkluderende og tilpasset. Det vises til at dyktige skoleledere, lærere og resten av laget rundt barnet har stor betydning for elevenes trivsel og læring. «*De må ha høy faglig kompetanse*». Meld. St. 6 påpeker at kompetanseheving hos SFO-ansatte bør være en del av kommunens strategiske arbeid. Her blir dessuten Jåtten skole framhevet som et eksempel på en skole/SFO som har satset på kompetanseheving. Det vises til at alle ansatte i Jåtten SFO enten har fagbrev eller treårig høyskole, og at fagutdannelsen har gitt et grunnlag for at personalet kan reflektere over egen praksis i fellesskap.

¹⁸ Særlige behov skal her forstås som elever med behov som skiller seg fra, eller er mer omfattende enn det behovet elever på samme alder vanligvis har. Disse har behov for ekstra tilrettelegging/oppfølgning, men er ikke STOLT-elever.

¹⁹ Sak 5/22, utvalg for oppvekst og utdanning. 19.01.2022

Handlingsplanen inneholder ikke eksisterende tiltak for kompetanseheving av øvrige ansatte i SFO. I sitt vedtak presiserte utvalget at ved neste rullering av handlingsplanen skal også kompetanseutviklingstiltak for ansatte i SFO inkluderes.

3.4.1 KOMPETANSESAMMENSETNING

Tabellen under viser en oversikt over kompetansesammensetningen i SFO for hele Stavanger kommune, oppgitt i årsverk per stillingskode.

Tabell 4: Kompetansesammensetning i Stavanger kommune

Stillingskode	Antall årsverk	Andel
Assistent ²⁰	88,6	38 %
Barne- og ungdomsarbeider	75,6	32 %
Miljøveileder ²¹	28,9	12 %
Miljøterapeut ²²	20,1	9 %
Fagarbeider ²³	14	6 %
Vernepleier	1,5	0,6 %
Omsorgsarbeider	1,03	0,4 %
Konsulent1	1	0,4 %
SFO-/ATO-leder	1	0,4 %
Kokk	0,7	0,3 %
Student barnehagelærer	0,6	0,3 %
Saksbehandler	0,3	0,1 %

²⁰ Her har vi slått sammen kategoriene «assistent», «SFO-assistent» og «skoleassistent».

²¹ Her har vi slått sammen stillingskodene «Miljøveileder med bachelor», «Miljøveileder med videreutdanning» og «Miljøveileder-/konsulent».

²² Her har vi slått sammen stillingskodene «Miljøterapeut», «Miljøterapeut1» og «Miljøterapeut med videreutdanning».

²³ Her har vi slått sammen «Fagarbeider» og «Fagarbeider med videreutdanning»

Sum	234	100 %
------------	------------	--------------

Vi ser at de aller fleste ansatte i SFO enten er assistenter, altså ufaglærte (38 prosent), eller barne- og ungdomsarbeidere (32 prosent).

Videre varierer også kompetansesammensetningen fra SFO til SFO. For våre utvalgte skoler er kompetansesammensetningen slik:

Tabell 5: Kompetansesammensetning på våre utvalgte skoler. Årsverk med tilhørende utdanning.

Stilling-/utdanningskode	Jåtten	Kampen	Sunde	Buøy
Barne- og ungdomsarbeider	8,04	3,03	4	0,5
Barnehagelærer	0,65	-	-	-
Fagarbeider med videreutdanning	0,65	0,53	1	-
Miljøterapeut	0,51	0,2	1	-
Miljøveileder med videreutdanning	1,76	-	-	-
Assistent ²⁴	1,01	4,77	2,8	1,8
Student barnehagelærer	0,4	-	-	-
Vernepleier	-	-	1	-

I forrige delkapittel så vi at antall barn per årsverk varierer fra SFO til SFO. Tilsvarende varierer også antall barn per ansatt pedagog eller fagarbeider. Gjennomsnittet for Stavangerskolen (sett bort fra oppvekstsentrene) er 30,9 barn per ansatt pedagog eller fagarbeider, men med et standardavvik på 23,5 er det langt større spredning enn for antall barn per årsverk. Antallet varierer fra 7 barn per ansatt pedagog eller fagarbeider på Vassøy skole til 138 barn per ansatt pedagog eller fagarbeider på Nylund skole.²⁵

3.4.2 SYN PÅ NØDVENDIG KOMPETANSE

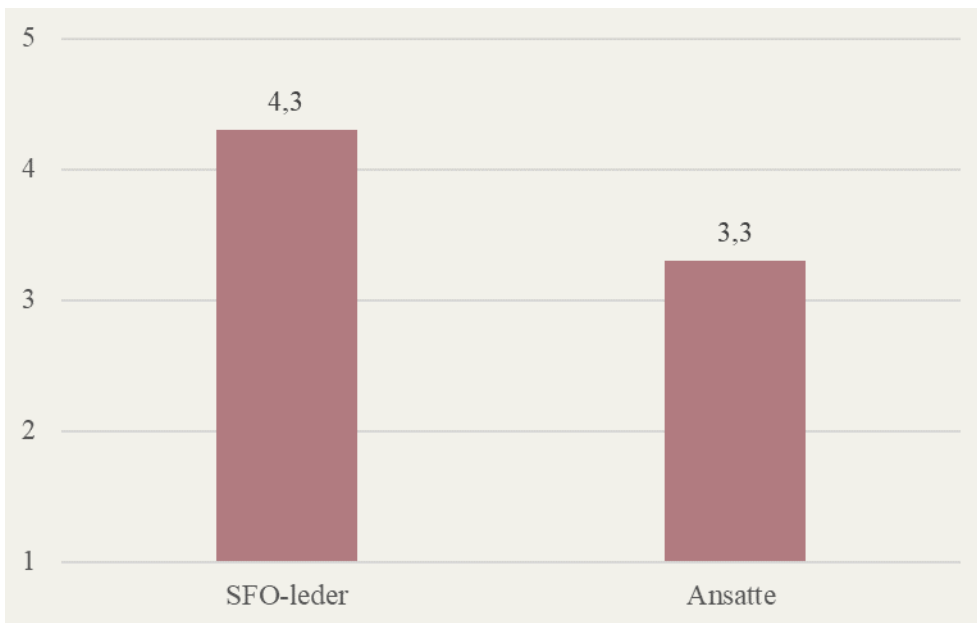
²⁴ Her har vi slått sammen kategoriene «assistent», «SFO-assistent» og «skoleassistent».

²⁵ Kilde: statistikk mottatt fra Stavanger kommune.

Alle de intervjuede SFO-lederne er samstemte i at en ønsker et personal med høy formalkompetanse. Dette knyttes igjen til økt kvalitet: «Får vi folk med høy kompetanse, får aktiviteten et løft». Kompetanse, sammen med bemanning, betegnes som avgjørende for å kunne oppfylle intensjonen i rammeplanen.

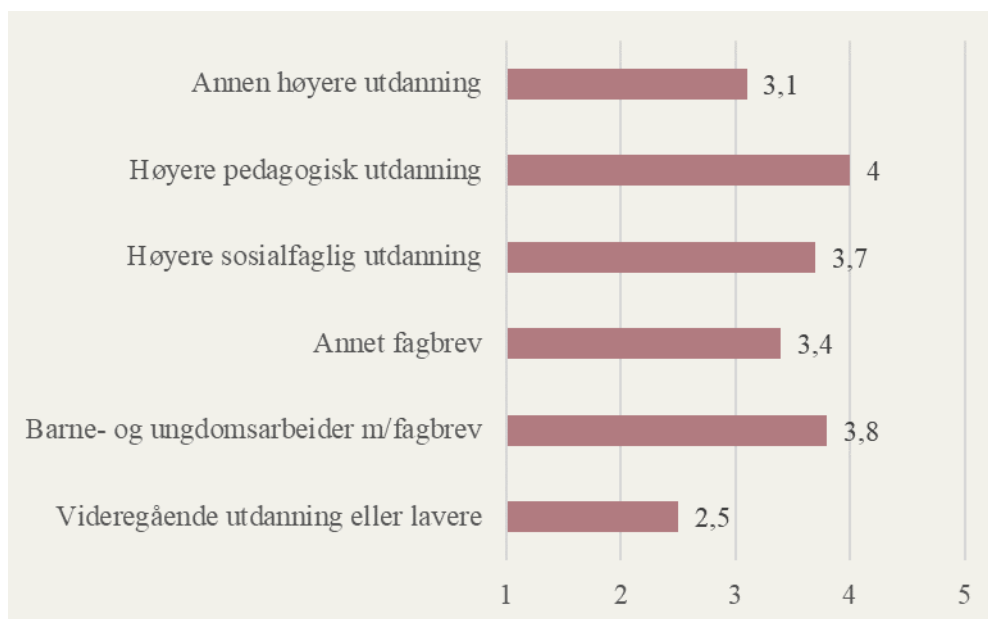
I spørreundersøkelsen ba vi ansatte og ledere om å angi viktigheten av relevant fagutdanning på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er «Personlig egnethet er tilstrekkelig», og 5 er «Må ha fagutdanning». Resultatene framgår av figuren under:

Figur 17: Angi på en skala fra 1 til 5 om du mener at personalet i SFO bør ha relevant fagutdanning eller om du mener at personlig egnethet er tilstrekkelig (N=217. Oppgitt i gjennomsnitt)



Figuren viser at lederne oppgir at relevant fagutdanning er mer viktig enn de ansatte gjør. Samtidig viser spørreundersøkelsen også en klar sammenheng mellom utdanningsnivå og type utdanning de ansatte har, og deres vurdering av om personalet i SFO bør ha relevant utdanning:

Figur 18: Respondentenes vurderinger av om personalet i SFO bør ha relevant fagutdanning, sortert etter respondentenes utdanning (N=217. Oppgitt i gjennomsnitt).



Figuren viser at særlig ansatte med høyere utdanning innen pedagogiske og sosialfaglige og barne- og ungdomsarbeidere mener at relevant fagutdanning er viktigere enn hva særlig ufaglærte og de med annet fagbrev eller annen høyere utdanning gjør. Dette samsvarer også med funnene i den nasjonale evalueringen fra 2018.

Jåtten SFO viser til at det over tid har vært en utvikling fra en kompetansesammensetning med mye realkompetanse til en med mer formalkompetanse. Ved tidligere tilsetninger rekrutterte en gjerne etter hvilken erfaring/kompetanse kandidatene hadde innenfor interesse- og hobbyfelt som fotball og musikk. Dette har en etter hvert gått mer bort fra, da en så viktigheten av mer formalkompetanse innenfor gruppeledelse og relasjonskompetanse for å kunne håndtere en elevgruppe med det mangfoldet det innebærer. Ønsket om og viktigheten av fagutdanning er også noe som framheves hos de andre utvalgte SFO-ene, og da særlig relatert til atferdsproblematikk. Fra Kampen SFO får vi eksempelvis opplyst at det er de ansatte med mest kompetanse og erfaring som får ansvar for de elevene som krever en tettere oppfølging. På Buøy er imidlertid en slik kompetanse en mangelvare, og det vises til at det å håndtere krevende atferdsproblematikk kun basert på erfaring og «sunn fornuft» kan være utfordrende. De ansatte savner noen med en slik utdanning i personalet, både for at elevene skal kunne bli møtt på en god måte, men også for at det resterende personalet kan bli veiledet i hvordan disse kan ivaretas best mulig.

Utover formalkompetanse, får vi opplyst at ansattes interesser og ferdigheter likevel blir utnyttet i utøvelsen av aktivitetstilbudet. Hvis noen ansatte eksempelvis har mye erfaring innenfor en idrett eller musikk, brukes dette inn i aktivitetene. Dette er også noe Kampen SFO framhever.

Formalkompetanse i SFO kan oppnås enten gjennom nyansettelser, eller gjennom kompetanseheving av det eksisterende personalet. Som tidligere nevnt knyttes imidlertid

utdanning til økte lønnskostnader. Rekruttering av fagutdannede kan da være en utfordring hvis skolen har knappe ressurser, eller hvis skolen heller prioriterer å ansette ufaglærte for å få en høyere bemanningstetthet. En annen utfordring som løftes fram av alle SFO-ene, er den lave stillingsprosenten. Med mindre skolen kan tilby heltidsstillinger, beskrives SFO som en lite attraktiv arbeidsplass for fagutdannede. Selv om en SFO helst ønsker fagutdannede, kan det derfor i praksis være vanskelig å rekruttere disse.

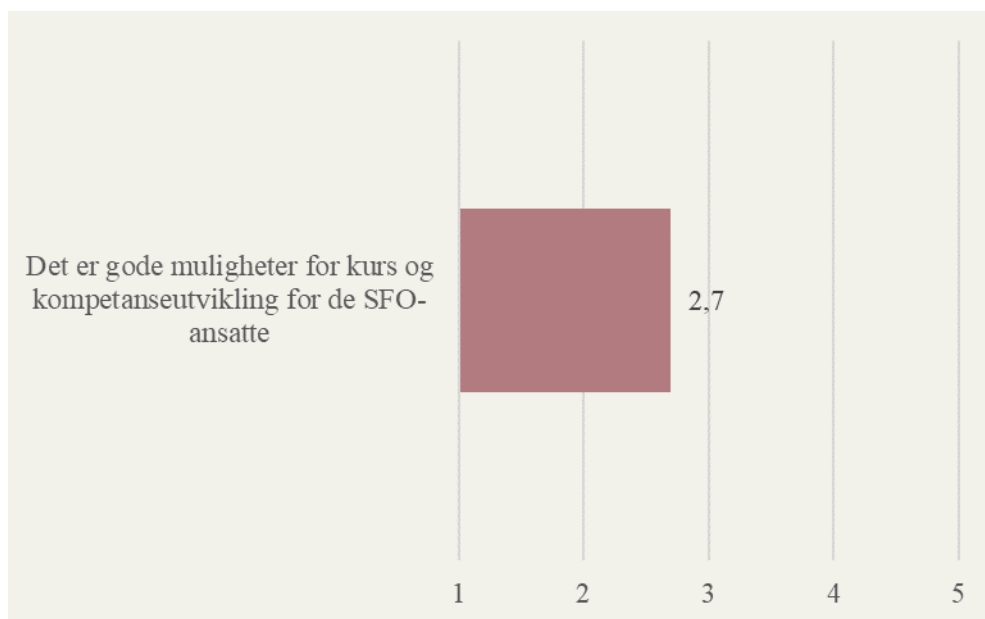
3.4.3 KOMPETANSEUTVIKLING

Som nevnt innledningsvis, har den årlige handlingsplanen for kompetanseutvikling i stavangerskolen vært avgrenset til kompetanseutvikling for lærere og skoleledere. Tiltak knyttet til kompetanseutvikling i SFO er derfor opp til hver enkelt SFO. Fra Jåtten SFO får vi opplyst at de systematisk har satset på kompetanse, og alle faste ansatte har enten fagbrev eller høyere utdanning. Også Kampen og Sunde viser til flere ansatte som enten har fagutdanning, er under pågående fagutdanning eller som planlegger å ta det. Disse tre SFO-ene viser også til ansatte som har tatt videreutdanning via fagskole.

Et moment som trekkes fram av SFO-lederne på både Jåtten og Kampen i denne sammenheng, er betydningen av å bygge en kultur hvor utdanning eller videreutdanning ikke skal oppleves som skummelt eller uoverkommelig. Erfaringen herfra er at når ansatte ser at andre ansatte mestrer (videre)utdanningen, gir dette en smitteeffekt. De intervjuede ansatte fra disse SFO-ene viser igjen til at personalet blir oppmuntret til formell kompetanseutvikling og får informasjon om mulighetene til dette, men påpeker samtidig at det er ingen tvang.

En barriere som imidlertid trekkes fram av flere, er at (videre)utdanningen må gjennomføres på fritiden. SFO kan imidlertid i egen regi gjennomføre andre kompetansehevede tiltak på dagtid/i arbeidstiden. Slik kompetanseutvikling kan eksempelvis foregå gjennom kurs, eller som en intern kompetanseutvikling i form av erfaringsutveksling og kunnskapsdeling innad i personalgruppen. Hvorvidt dette gjennomføres og hvordan det organiseres er likevel opp til hver enkelt SFO. I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å vurdere mulighetene for kurs og kompetanseutvikling i deres SFO:

Figur 19: Respondentenes vurderinger av mulighetene for kompetanseutvikling (N=217. Skala 1-helt uenig til 5-helt enig. Oppgitt i gjennomsnitt).



Resultatet viser at respondentene samlet er mer uenige enn enige i påstanden om at de SFO-ansatte har gode muligheter for kurs og kompetanseutvikling. Totalt plasserer drøyt halvparten seg på uenighetssiden av skalaen, mens drøyt 30 prosent plasserer seg på enighetssiden. Hvordan mulighetene vurderes, varierer altså fra SFO til SFO. Dette illustreres også gjennom resultatene fra den siste medarbeiderundersøkelsen (10-faktor), hvor vi har mottatt resultatene for våre utvalgte SFO-er:

Tabell 6: Resultatet på faktoren «Relevant kompetanseutvikling» for de utvalgte SFO-ene (Skala 1-5, hvor 1 er svært uenig, og 5 er svært enig).

	Jåtten	Kampen	Sunde	Buøy
Relevant kompetanseutvikling	4,2	4,0	2,4	2,3
Svarprosent	75%	100%	70%	100%

Som vi ser av tabellen, gir de ansatte på Jåtten og Kampen SFO en høy skår på relevant kompetanseutvikling, mens de ansatte på Sunde og Buøy gir en lav skår. Dette gjenspeiles også i intervjuene, hvor kompetanseutvikling er noe de intervjuede fra Buøy og Sunde ønsker større muligheter til. Dette er ikke et uttalt savn hos verken Jåtten eller Kampen.

Mulighetene for kompetanseutvikling knyttes samtidig til hvordan dette blir tilrettelagt for i den enkelte SFO. Intervjuene viser eksempelvis store variasjoner på tvers av SFO-ene når det gjelder innhold og varighet på personalmøtene. Mens noen SFO-er bruker mesteparten av tiden i personalmøtene til planlegging av aktivitetstilbudet, har andre mest fokus på kompetanseutvikling. Mulighetene for dette avhenger likevel ikke kun av prioriteringene i den enkelte SFO/skole, men også av ytre rammer som SFO-enes størrelse og organisering. Vi får

blant annet oppgitt eksempler på skoler som ikke har egen SFO-leder, eller hvor SFO-leder er bundet opp til andre oppgaver i skolen og har få muligheter til å delta på personalmøtene. Andre SFO-er, på den andre siden, har for eksempel baseledere som tar seg av planleggingen av aktivitetstilbudet, noe som igjen frigjør tid i personalmøtene til å fokusere på kompetanseutvikling. Samtidig varierer også systematikken, innholdet og organiseringen av selve kompetanseutviklingen. Blant våre utvalgte SFO-er varierer dette fra en filmsnutt eller et faglig innlegg fra rektor i personalmøtet hos noen, til refleksjonsoppgaver, felles gjennomgang av faglig materiale og aksjonslæring innen spesifikke tema hos andre.

Hvorvidt og hvordan det tilrettelegges for kompetanseutvikling i den enkelte SFO, knyttes også til prioriteringer i skoleledelsen. SFO-leder på Jåtten viser eksempelvis til at deres mangeårige kompetansesatsing har vært i samarbeid med og støttet av rektor. Dette knyttes igjen til et syn på SFO som en integrert del av skolens helhetlige tenkning. Også ved Kampen skole/SFO vises det til en felles kompetansesatsing i SMART²⁶ for både skoleansatte og SFO-ansatte. Det framheves at dette bidrar til et felles profesjonsspråk i hele personalet, og en felles praksis for hvordan elevene blir møtt av voksne i både SFO-delen og skoledelen.

Utover formell (videre)utdanning og intern erfaringsutveksling/kompetansedeling, kan kompetanseutvikling i SFO også foregå gjennom foredrag, kurs, kursrekker og lignende fra eksterne. Hvor utbredt dette er varierer mellom de utvalgte SFO-ene, og basert på intervjuene er det Jåtten som i størst grad har benyttet seg av og etterspurt slike tilbud. Jåtten SFO har eksempelvis brukt speideren til intern kompetanseheving for personalet om turglede, mat og måltid på tur, og flere av kommunens egne kompetansemiljø/aktører som eksempelvis Lenden, PPT og Veilederkorpset.

Veilederkorpset er et lavterskeltilbud i regi av Johannes læringscenter, hvis oppgave er å veilede skolene i spørsmål rundt elever med flerspråklig bakgrunn. Fra Veilederkorpset får vi opplyst at de tilbyr kurs innen en rekke tema innenfor området, og tilpasser samlingene til hva de enkelte SFO-ene ønsker kompetanseheving i. Veilederkorpset får positive tilbakemeldinger fra Jåtten SFO. Jåtten har mottatt en kursrekke med ulike tema, som eksempelvis interkulturell kompetanse, foreldresamarbeid og oppdragervold. Erfaringen er at dette har medført en positiv holdningsendring i personalet, og gitt nyttig kunnskap om hvordan å møte både elever og foreldre med flerspråklig bakgrunn på en god måte.

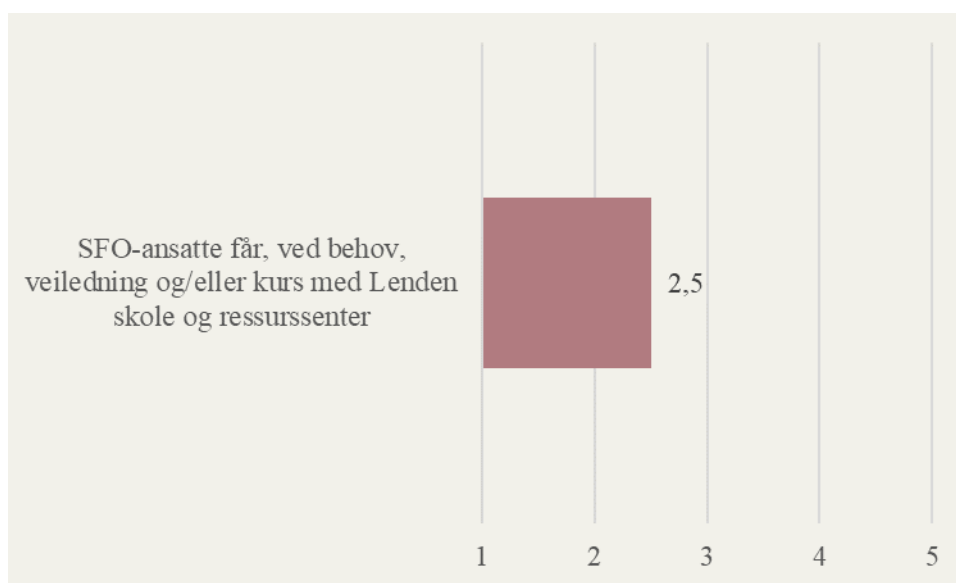
Veilederkorpset begynte med kompetanseheving i SFO i 2017, og har gjort seg kjent for SFO-ene blant annet gjennom tilbudsbrev om kompetanseheving, informasjon i SFO-nettverket og nyhetsbrev. Så langt har Veilederkorpset vært inntil ti SFO-er. Disse har hatt mellom to og åtte samlinger i løpet av et år. Av våre utvalgte SFO-er det kun Jåtten som har benyttet seg av tilbudet. Vi får opplyst at Buøy i utgangspunktet hadde avtalt kompetanseheving med

²⁶ SMART er et akronym for styrkefokus, medvirkning, anerkjennelse, relasjoner og trening, og handler om å ta i bruk ulike verktøy og metoder for å bygge opp under en slik kultur.

Veilederkorpset våren 2020, men at dette ble avlyst på grunn av pandemien. Fra Veilederkorpset får vi opplyst at flere SFO-er har vært mottakelige og positive til tilbudet, men mangler tid til å faktisk gjennomføre det. Etter Veilederkorpsets inntrykk kan mangel på planleggings- og fellestid være en hindring for å ta imot kompetansehevingen som tilbys.

Når det gjelder Lenden, oppgir både Jåtten, Kampen og Sunde SFO at de har mottatt kurs og kompetanseutvikling fra disse. Hvorvidt SFO-ansatte (ved behov) får veiledning og/eller kurs med Lenden, var også inkludert som et spørsmål i spørreundersøkelsen:

Figur 20: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander: (N=187. Skala 1-helt uenig til 5-helt enig. Oppgitt i gjennomsnitt)



Av figuren ser vi at de SFO-ansatte totalt sett er mer uenige enn enige i påstanden. Drøyt halvparten av respondentene svarer at de er helt eller delvis uenige, mens 24 prosent svarer at de er delvis eller helt enige. Her er det også forskjeller mellom svarene til de utvalgte SFO-ene. Både Buøy, Kampen og Sunde havner på uenighetssiden av skalaen, mens Jåtten er den eneste som havner på enighetssiden. Størst forskjell er det mellom Buøy og Jåtten – mens Buøy er helt uenige, har Jåtten en gjennomsnittskår som tilsvarer at de er delvis enige.

Ut fra spørreundersøkelsen alene er det vanskelig å si hva resultatene er et uttrykk for. De SFO-ansatte på Buøy er eksempelvis helt uenige i påstanden, men de har heller ikke benyttet seg av Lenden sitt tilbud. Samtidig varierer det fra SFO til SFO hvorvidt man eksempelvis kun har mottatt enkeltstående kurs, eller forespurt lengre kursrekker. For eksempel viser Jåtten SFO til at de har brukt Lenden mye og at det er «bare å søke». Lendens kursrekker beskrives her som gode, og har bidratt til å ruste personalet til å håndtere atferdsproblematikk på en god måte.

Når det gjelder PPT, er deres mandat regulert i opplæringsloven § 5-6. SFO har dermed i utgangspunktet ikke rett på tjenester fra PPT. Fra PPT får vi opplyst at SFO-ansatte kan melde seg på åpne kurs i regi av PPT, og delta hvis det er plass. Når det gjelder kurs rettet mot spesifikke SFO-er, viser PPT til at de ikke har kapasitet til å holde kurs kun for SFO-ansatte. En

løsning kan imidlertid være at skolen bruker handlingsrommet sitt til å inkludere de SFO-ansatte på kurs de skoleansatte skal ha i regi av PPT. PPT opplyser at de i noen tilfeller oppfordrer til dette dersom de får henvendelser direkte fra SFO. Jåtten SFO er den eneste i vårt utvalg som oppgir å ha gjort dette. Tema for kursene har blant annet vært traumebevisst omsorg og språkvansker.

3.5 OPPSUMMERING OG VURDERING

Gjennomgangen viser store variasjoner når det gjelder både bemanning og kompetanse hos den enkelte SFO. Samtidig stiller lovverket få krav til bemanning og kompetanse, og heller ikke kommunens vedtekter gir noen konkrete føringer. Vedtektene påpeker at «*bemanningen skal være forsvarlig slik at sikkerheten til enhver tid blir ivaretatt*». Hva som er forsvarlig bemanning kan dermed vurderes ulikt fra skole til skole, som igjen gir rom for stor grad av variasjon.

Etter vår vurdering er det ingenting i gjennomgangen som tilsier at bemanningen i SFO-ene ikke er forsvarlig. Samtidig innehar føringen om at bemanningen skal være forsvarlig heller ingen kvalitativ dimensjon – formuleringen legger snarere opp til kvantitet, og ikke kvalitet. I spørreundersøkelsen la vi imidlertid til grunn en kvalitativ dimensjon på spørsmålet om bemanningen er tilstrekkelig for å ivareta et godt skolefritidstilbud. Her fordeler de SFO-ansatte seg i to leirer, hvor den ene halvparten er uenige, og den andre halvparten er enige. Med andre ord er det svært få som stiller seg nøytrale til denne påstanden, som indikerer at det nettopp er store variasjoner mellom de enkelte SFO-ene.

Ved å ikke spesifisere størrelsen på bemanningen i vedtektene, skiller Stavanger kommune seg også ut fra de fleste andre ASSS-kommunene. Argumentet er at behovet for bemanning er dynamisk, samtidig som det vil føre til en unødvendig innskrenking av skolens mulighet til lokale tilpasninger og prioriteringer. Av gjennomgangen framgår det imidlertid at både SFO-ledere og ansatte etterlyser mer konkrete rammer for både bemanning og kompetanse, og det er bred enighet om at det bør innføres en bemanningsnorm (minimumsbemanning). Etter SFO-ledernes mening bidrar manglende bemanningsnorm til store variasjoner i kommunens skolefritidstilbud, noe som også gjenspeiles i foreliggende statistikk. Vi ser blant annet store variasjoner i antall barn per årsverk og antall barn per ansatt pedagog eller fagarbeider på tvers av SFO-ene. Manglende bemanningsnorm, kombinert med manglende krav til kompetanse, kan fungere som et insentiv for å heller ansette flere ufaglærte fordi det i effekt gir større voksentetthet. Dette kan være én av forklaringene på de store variasjonene.

Kompetansesammensetningen kan for øvrig også knyttes til andel heltidsstillinger. Heltidsstillinger knyttes til at en får flere søkere med høy kompetanse, og det kan derfor være vanskelig å rekruttere fagutdannede dersom skolen ikke kan tilby heltidsstillinger. I Stavanger kommune har totalt 63 prosent av de som har en fast ansettelse i SFO en heltidsstilling i SFO/skolen, men andelen heltidsansatte varierer fra skole til skole. Informantenes erfaringer er at heltidsstillinger fører til økt kvalitet, i form av at lærerne kan konsentrere seg om sine

kjerneoppgaver, mens SFO-ansatte kan bidra i arbeidet med atferdsutfordringer, trivsel, sosialarbeidet m.m. En positiv effekt er også et mer stabilt personal med høyere kompetanse, som igjen gir større stabilitet og kontinuitet for elevene. En forutsetning for å lykkes ser imidlertid ut å være at skolen og SFO fordeler de heltidsansatte på en god måte ift. trinn og timeplan. I spørreundersøkelsen er det bred enighet om at flest mulig bør ha heltidsstillinger. Vi vil understreke at dette forutsetter at den enkelte skole oppfyller lærernormen.

Handlingsplanen understreker viktigheten av at både skoleledere, lærere og resten av laget rundt eleven har høy faglig kompetanse. Alle SFO-lederne er også samstemte i at en ønsker et personal med høy kompetanse, og fagutdanning beskrives som viktig for å løfte kvaliteten i SFO.

Viktigheten av rammer for både kompetanse og bemanning knyttes av nesten samtlige også i en kontekst av elever med behov for tett oppfølging. SFO får ikke tilført ekstra ressurser til disse elevene (med mindre det er snakk om funksjonshemmede eller barn med særskilte behov), og må derfor organisere oppfølgingen innenfor deres ordinære bemanning. Dette innebærer ofte at ansatte må bindes opp til de respektive elevene, som igjen kan få konsekvenser for aktivitetstilbudet fordi en i praksis har færre tilgjengelig voksne. Flere påpeker også at fagutdanning er viktig for å i det hele tatt ivareta disse elevene på en god måte.

Oppsummert viser gjennomgangen at bemanning og kompetanse er to viktige kvalitetsindikatorer på SFO-tilbudet, både direkte og indirekte. Samtidig stiller kommunens vedtekter få konkrete krav, og hver enkelt skole har stor grad av handlefrihet. Det kan opplagt være fornuftig å gi den enkelte skole/SFO friheten til å velge løsninger som passer best for dem, men det skaper samtidig store variasjoner. Store variasjoner i både bemanning og kompetanse vil nødvendigvis også kunne medføre variasjoner i kvaliteten på skolefritidstilbudet, og indikerer at det i liten grad er et enhetlig tilbud som tilbys barn og foreldre. Tilsvarende vil det også være vanskelig å oppfylle rammeplanens formål om å bidra til et mer likeverdig skolefritidstilbud.

Den årlige handlingsplanen for kompetanseutvikling i Stavangerskolen har vært avgrenset til lærere og skoleledere. Tiltak knyttet til kompetanseutvikling har derfor vært opp til hver enkelt SFO/skole. Av intervjuene framgår det at kompetanseutvikling i SFO hovedsakelig foregår på tre måter: 1) gjennom formell opplæring som pågående utdanning eller videreutdanning, 2) gjennom etterutdanning i form av (kortere) kurs, eller 3) gjennom intern kompetanseutvikling som for eksempel kompetansedeling og erfaringsutveksling internt. Førstnevnte må gjennomføres på de SFO-ansattes fritid, og SFO-lederne kan derfor ikke annet enn å oppmuntre i slike tilfeller. De har imidlertid større rom til å påvirke graden av og innholdet i de to andre kompetanseutviklingstiltakene.

Likevel er det store variasjoner i hvorvidt ansatte på de enkelte SFO-ene opplever at det er gode muligheter for kurs og kompetanseutvikling. Gjennomgangen viser at mulighetene for kompetanseutvikling er knyttet til ytre rammer som SFO-enes størrelse og organisering på den ene siden, og prioriteringer i den enkelte SFO og initiativ fra SFO-leder på den andre siden. Blant annet blir tid beskrevet som en mangelvare, og en medvirkende årsak for at mange SFO-er ikke tar imot kompetansehevingstilbudene som finnes. Samtidig ser vi at det varierer hvorvidt felles-

og planleggingstiden faktisk organiseres og utnyttes på den enkelte SFO. I den grad den brukes til kompetanseutvikling, varierer også systematikken, innholdet og organiseringen av selve kompetanseutviklingen.

Særlig vil vi trekke fram Jåtten som en SFO som systematisk har satset og fortsetter å satse på kompetanse. Viktige forutsetninger her ser ut til å være en framoverlent og initiativrik SFO-leder, kombinert med støtte fra og samarbeid med rektor, samt god organisering av felles- og planleggingstid. En kan sannsynligvis heller ikke undervurdere betydningen av motivasjon og vilje blant ansatte. Jåtten SFO har blant annet funnet en god måte å tilrettelegge for kompetanseutvikling på gjennom å utnytte handlingsrommet sitt til å organisere felles- og planleggingstiden på en effektiv måte. I tillegg blir kompetanseutviklingstilbud fra eksterne aktører aktivt etterspurt og utnyttet, også i mye større grad enn hos de andre SFO-ene i utvalget. Etter vår vurdering har SFO-ene i Stavanger kommune et større potensiale enn det som blir brukt i dag til å hente ut mer kompetanse gjennom samarbeid med andre aktører/kompetansemiljø.

3.6 ANBEFALINGER

Vi anbefaler kommunen å:

- *innføre retningslinjer for bemanning (minimumsbemanning) ved SFO-ene.*
- *undersøke hvordan det bedre kan legges til rette for kompetanseutvikling for SFO-ansatte, særlig i forhold til barn med særlige behov for tilpasning.*

4 SKOLEFRITIDSTILBUDET

Hvordan arbeider skolefritidsordningene med å sikre et inkluderende og tilpasset skolefritidstilbud?

- *Er det variasjoner i den enkelte SFO mht. tilbudets utforming, målsetninger, innhold og kvalitet?*

4.1 KUNNSKAPSSTATUS

I dette kapittelet går vi nærmere inn på hva slags aktiviteter og oppgaver SFO er fylt med. Både i casene og i surveyen har vi spurt om hva som oppleves som viktige oppgaver og aktiviteter i SFO. Dette er det første temaet som behandles i kapitlet. Den andre delen av kapitlet tar for seg situasjonen for minoritetsspråklige barn og barn med særlige behov, jf. begrepsavklaring i [kap. 1.5](#).

Den nasjonale evalueringen av SFO fra 2018 viste at de viktigste aktivitetene ble vurdert til å være sosial læring, å utvikle vennskap mellom barn, tilsyn og omsorg, og fri lek. Aktiviteter som leksehjelp, matlaging og benyttelse av kulturtilbud i lokalmiljøet ble rangert som mindre viktig

av både ledere og ansatte i SFO. Når det gjelder læringsstøttende aktiviteter, skilte aktivitetsskolen i Oslo seg ut både blant ansatte og ledere sammenlignet med andre kommuner.

Evalueringen dokumenterer videre at aktivitetstilbudet i SFO gjennomgående er variert og tilpasset til mangfoldet av behov i barnegruppen. Evalueringen finner dermed liten støtte til påstanden om at SFO kun er en oppbevaringsplass uten innhold og aktivitetstilbud. I våre egne undersøkelser har vi også vært opptatt av å finne ut hvor stor variasjon det er i SFO-tilbudet.

I case-gjennomgangene fant evalueringen at det er ulike tolkninger av frilek og voksenstyrte aktiviteter. Fri lek ble i hovedsak oppfattet å stå i kontrast til læringsstøttende og dermed voksenstyrte aktiviteter. Man konstaterte dermed et skille mellom lek og læring. Dette er også et spørsmål vi har tatt opp i vår egen spørreundersøkelse og i case-intervjuene.

I den nasjonale evalueringen vurderer ansatte og ledere kvaliteten på inne- og utearealer som god. Når det gjelder kvaliteten på lokalene, vurderes den som litt dårligere enn utearealene. Et gjennomgående funn i analysene er at det er stor variasjon i hvordan ansatte svarer på SFO-nivå, det vil det varierer mye fra SFO til SFO hvordan de vurderer arealer og lokaler.

SFO kan også være en arena for å bygge opp under andre viktige mål knyttet til inkludering og integrering, samt utjevning av sosiale forskjeller. SFO kan dermed spille en særlig viktig rolle for minoritetsspråklige barn og for barn med behov for ekstra tilrettelegging, og generelt for barn og elever fra utsatte grupper.

SFO har potensial til å spille en sentral rolle i arbeidet med integrering og språkopplæring. Deltakelse i lek og samhandling med barn med etnisk norsk bakgrunn ser ut til å ha en positiv innvirkning på minoritetsspråklige barns sosiale integrering, språkopplæring og skoleresultater. Samtidig viser statistikken at minoritetsspråklige barn har lavere deltakelse i barnehage og SFO. Et funn i den nasjonale evalueringen av SFO, er at SFO i svært liten grad brukes som arena for integreringsarbeid, utover at barna får anledning til å lære språk gjennom deltakelse i SFO. De hyppigst brukte virkemidlene for SFO som integreringsarena er dermed prismetrasjon eller gratis plass og at de får språkopplæring gjennom frilek og voksenstyrte aktiviteter.

4.2 REVISJONSKRITERIER

Den statlige rammeplanen for SFO inneholder både krav og anbefalinger som legger føringer på skolefritidstilbudet. Det samme gjør kommunens strategiplan for Stavangerskolen.

Av rammeplanen framgår det at SFO skal ivareta barnas behov for omsorg og tilsyn, samtidig som det gis rike muligheter for meningsfull fritid og lek. SFO skal bidra til trivsel og glede i selvvalgt lek og tilrettelagte aktiviteter, og gi rom for rekreasjon og hvile.

Læring i SFO skal først og fremst foregå gjennom lek, selvvalgte aktiviteter og samhandling med andre barn og med SFOs personale. Ifølge rammeplanen skal leken ha stor plass i SFO, og barna

skal ha tid og rom til lek hver dag. Innholdet, arbeidsformene og det fysiske miljøet i SFO skal støtte opp om barnas lyst til å leke, skape, utforske og mestre. Det bør ifølge rammeplanen legges til rette for aktiviteter både utendørs og innendørs.

Skolefritidsordningen skal samtidig være en arena for å fremme inkludering. I planleggingen av innholdet skal SFO være bevisst på at aktiviteter også kan virke ekskluderende på enkeltbarn eller grupper, for eksempel på grunn av økonomi, behov for tilrettelegging og språklig eller kulturell bakgrunn. SFO skal innrettes slik at alle barn får gode utviklingsvilkår, uavhengig av barnas forutsetninger og behov for tilrettelegging, og bidra til at alle barn er en del av et inkluderende fellesskap. Leken og kultur- og fritidsaktivitetene skal med andre ord tilpasses barnas alder, interesser og funksjonsnivå. På samme måte skal SFO ivareta, anerkjenne og synliggjøre mangfold og legge til rette for at ulike språk, uttrykksformer og kulturer kan inkluderes i lek og aktivitet. Gjennom å gi barn mulighet for aktiv deltakelse i lek, kultur- og fritidsaktiviteter sammen med andre barn kan skolefritidsordningen også bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Også i Stavanger kommunes kvalitetsplan, *Stavangerskolen mot 2025*, framheves det at elevene skal oppleve «Trygge rammer i skole og SFO der inklusjon og mangfold er en framtreddende verdi». For å kunne vurdere måloppnåelse vises det til indeksene i SFO-undersøkelsen.

I tillegg til selv å tilrettelegge for varierte aktiviteter, framhever rammeplanen at SFO kan samarbeide med kulturskoler, lokale lag, foreninger og organisasjoner for å gjennomføre og organisere innholdet og aktivitetene.

Kultur skal ha en viktig plass i SFO. SFO skal legge til rette for at barna får delta i forskjellige kunstneriske og kulturelle aktiviteter, slik som musikk, dans, drama ol.

På bakgrunn av gjennomgangen over utleder vi følgende revisjonskriterier:

- SFO skal sikre et inkluderende tilbud ved å ta hensyn til...
 - barn med behov for ekstra tilrettelegging
 - barn med annen språklig eller kulturell bakgrunn
 - barnas interesser og alder
- SFO skal legge til rette for at barna får delta i kunstneriske og kulturelle aktiviteter.
- SFO skal være en arena for daglig fysisk aktivitet.
- I SFO brukes digitale verktøy for å tilpasse ulike aktivitetstilbud.

4.3 INNHOLD OG AKTIVITETER I SFO

Skolefritidsordningen i Stavangerskolen åpner normalt kl. 07.30 og stenger kl. 16.30. SFO har da et tilbud frem til skolen starter, og inntrykket fra casebesøkene er at innholdet i denne perioden sjelden er planlagt i detalj. Noe av grunnen til dette er selvsagt at barna kommer til ulik tid, og det er vanskeligere å få i gang aktiviteter når man også hele tiden skal ta imot barn som kommer

(selv om de ikke alltid fysisk må møtes og tas imot, må de ofte registreres som ankommet enten manuelt eller i et elektronisk system).

Intervjuene tyder på at en del av barna spiser frokost på SFO, og at de fleste har med maten hjemmefra. Når skoledagen begynner, er det ulike rutiner for hvordan man organiserer overgangen mellom SFO og skole. Dersom man har egne SFO-lokaler, handler det om å forflytte SFO-barna fra SFO-areal til skole, mens der man bruker skolens lokaler til SFO, går man ofte ut i garderoben og møter de ansatte der. Ved skolene med mange heltidsansatte SFO-ansatte, vil disse bli med fra SFO-tiden og inn i skolen. Ved noen skoler følger de SFO-ansatte de barna de har ansvar for i SFO-tiden over i skoletiden. Ved andre skoler igjen, er det skilt mellom barna SFO-ansatte har ansvar for i SFO-tiden og de elevene de har særskilt ansvar for i skoletiden. Eksempelvis ved at de deltar i undervisning på høyere trinn enn 1.-4- trinn.

Når skoledagen er ferdig, normalt kl. 12.45, er det i mange av SFO-ene vanlig at SFO-dagen starter med et måltid ganske raskt. Ved flere av casene vi har besøkt, foregår dette i klasserommet der barna allerede befinner seg, og det spises matpakke eller et enkelt smøremåltid. Der SFO har et varmmåltid eller lager i stand mat, foregår dette noe senere, for å rekke å gjøre i stand maten.

Under korona-pandemien har serveringen av varme måltid vært begrenset for å hindre smitte. Ved de SFO-er der varm mat severes brukes perioden frem til matservering til fri lek, mens fri lek blir hovedaktiviteten i tiden etter maten for de SFO-ene som går rett på mat.

En kvalitetsindikator, er at barna får nok tid til å spise. Som vi ser av figuren nedenfor, mener et stort flertall av de SFO-ansatte at barna får tilstrekkelig tid til å spise. I prosent mener 79 prosent av de ansatte at barna i stor grad eller svært stor grad får tilstrekkelig tid til å spise. Blant våre fire caseskoler, er det små forskjeller i hvordan de ansatte vurderer tiden til å spise.

Foruten spørsmål om tid til å spise, har vi i surveyen og i caseintervjuene spurt om en rekke oppgaver og aktiviteter i SFO, og bedt de ansatte om å krysse av på hvor viktig de mener de ulike aktivitetene er, jf. figuren nedenfor. Høy gjennomsnittsskår indikerer høy viktighet.

Figur 21: I hvilken grad mener du følgende alternativer er viktige aktiviteter og oppgaver ved SFO? (N=189. Skala 1-i svært liten grad til 5-i svært stor grad. Oppgitt i gjennomsnitt)



Viktigst slik de SFO-ansatte vurderer det, er at barna utvikler vennskap. Det er et viktig element i sosial læring, og er i samsvar med funnene i den nasjonale evalueringen av SFO.

Videre er fri lek og fysisk aktivitet blant de viktigste aktivitetene i SFO-ene slik de ansatte vurderer det. Viktigheten av fri lek er det bred enighet om blant de ansatte, også blant de vi har intervjuet ved caseskolene.

Noe mer variasjon er det i forhold til viktigheten av fysisk aktivitet. I caseintervjuene er det pekt på at uteområdene har mye å si for hvor godt tilrettelagt det er for fysisk aktivitet i SFO-tiden. Noen SFO-er har vektlagt regelmessig svømmetrening, noe som igjen forutsetter at det er svømmebasseng tilgjengelig i rimelig nærhet til skolen.

Av figuren ser vi også at barnas egen skapende virksomhet (sang, tegning, kle seg ut ol.) er en viktig aktivitet slik de ansatte vurderer det. Blant caseskolene, er det særlig de ansatte ved Kampen skole som fremholder dette som en svært viktig aktivitet, mens de ansatte på Sunde plasserer denne aktiviteten lengre nede på lista.

Blant de oppgaver og aktiviteter som havner lengre nede på lista i forhold til viktighet, finner vi bruk av *digitale verktøy og læringsstøttende aktiviteter* og til dels også benyttelse av kulturtilbud i lokalmiljøet (museum, kino ol). Når det gjelder sistnevnte, er det ganske stor variasjon mellom SFO-ene i bruken av kulturtilbud. Mens 22 prosent av de SFO-ansatte er av den oppfatning at bruk av kulturtilbud i lokalmiljøet er en svært viktig aktivitet, er det 35 prosent som mener at dette bare i noen grad er tilfelle. Også blant våre caseskoler er det forskjeller. Ved Sunde er det

flere av informantene som peker på at avstanden til sentrum, gjør at bruken av kulturtilbud blir mindre, mens SFO på Kampen og Jåtten i større grad fremholder dette som en viktig aktivitet.

Utvikling av digital kompetanse og bruk av digitale verktøy, inngår som ett av de tre satsingsområdene i kommunens strategiplan – *Stavangerskolen mot 2025*. I planen er det pekt på at «SFO er en arena som gir elevene mulighet til å bruke teknologi til å utfolde skaperglede, engasjement og utforskertrang.» Videre er det i planen understreket at «På SFO brukes digitale verktøy for å tilpasse ulike aktivitetstilbud.» Resultatene fra spørreundersøkelsen og caseintervjuene viser at vektleggingen av dette satsingsområdet varierer en god del. Ca. 1 av 3 av de SFO-ansatte mener at bruken av digitale verktøy i svært liten eller i liten grad er en viktig aktivitet i SFO-en. Ca. 40 prosent mener det i noen grad er en viktig aktivitet, mens 29 prosent sier at bruk av digitale verktøy i stor eller svært stor grad er en viktig aktivitet. Også blant caseskolene er det forskjeller. Spesielt på Jåtten er bruk av digitale verktøy viktig. Der inngår utvikling av digital kompetanse i årsplanen for de ulike trinnene og i SFOs årshjul.

Det er også variasjon i hvor sterkt læringsstøttende aktiviteter er vektlagt ved SFO-ene. 36 prosent av de SFO-ansatte mener at slike aktiviteter i stor eller svært stor grad er viktige, mens 17 prosent mener at slik aktivitet i svært liten eller liten grad er vektlagt. Intervjuene ved caseskolene viser også forskjeller mellom SFO-ene der særlig Jåtten SFO løfter fram læringsstøttende aktiviteter som en viktig oppgave. I intervjuene ved både Jåtten og de øvrige caseskolene, er læringsstøttende aktiviteter eksemplifisert på flere måter. For eksempel knytter noen SFO-er aktiviteten i SFO-tiden til tema de har hatt gjennom skoledagen. Er det matematikk som har vært tema på skolen, kan leken i SFO-tiden knyttes til tall og summeringer. Andre SFO-er kan ha grupper som sammenfaller med temaer de har på skolen, slik som naturgruppe, musikkgruppe, teatergruppe. Atter andre SFO-er planlegger ikke aktiviteten opp mot temaer i skolen, men understreker at de likefullt tilbyr lærerike og utviklende SFO-aktiviteter.

En suksessfaktor som løftes fram av SFO-leder ved Jåtten, er at skoleledelsen ser på SFO som en læringsarena, der man kan jobbe videre med de grunnleggende ferdighetene som skal læres i skolen. Ledelsen har satsset på kompetanseheving hos de ansatte i SFO og hatt klart fokus på et inkluderende arbeidsmiljø. Sammen skaper skole og SFO et godt lag rundt barna.

Om SFO skal vektlegge barns egeninitierte aktiviteter eller støtte mer opp om skolens arbeid, henger nært sammen med om SFO skal samarbeide med skolen om innhold eller ikke. I kommunens strategiplan er det understreket at SFO skal være en integrert del av skolens helhetlige tenkning og planlegging av satsingsområdet «utviklende læringsfellesskap». I rammeplanen framgår det at SFO kan tilby aktiviteter som støtter opp under skolens innhold.

I spørreundersøkelsen stilte vi et spørsmål til de ansatte om de mener at SFO bør samarbeide mer med skolen om SFOs aktiviteter eller om du mener at innholdet i SFO bør være uavhengig av skolen. Svarene viser betydelig variasjon. Ca. 1 av 3 mener at SFO bør samarbeide mer med skolen, mens 38 prosent mener at innholdet i SFO bør være uavhengig av skolen. De øvrige plasserer seg i en mellomkategori. Resultatet viser at det er ingen konsensus blant de SFO-ansatte om at de bør samarbeide mer med skolen om de aktivitetene de tilbyr.

Vi har foretatt en sjekk av om SFO-ansattes vurdering av ulike SFO-aktiviteter varierer med hvorvidt de er ansatt i en mindre SFO eller en større SFO. Sjekken ble gjort ved å skille mellom ansatte tilhørende SFO-er med mindre enn 150 barn (52 respondenter) og SFO-er med flere enn 151 barn (138 respondenter). Resultatet viser svært små forskjeller i vurderingen av hva som er viktige og mindre viktige aktiviteter og oppgaver i SFO-ene.

4.3.1 AKTIVITETER SOM TILBYS VED CASESKOLENE

SFO ved Buøy får barna tilbud om fri lek, enten ute eller inne, hver dag. Dagsrytmen etter skoletid, er først frilek, så spising, og så starter eventuelle voksenstyrte aktiviteter. Det kan være gymsal, kunst og håndverk, dans/drama/musikk eller høytlesing. I intervjuene pekes det på at de må være fleksible. Står det på planen at de skal ha innegym, og sola skinner, da stikker de heller ut og finner på aktiviteter der.

SFO har sambruk med skolen, og disponerer grupperommene til rollelek, konstruksjonslek og rom for hvile. SFO setter opp faste aktiviteter i månedsplanen. SFO tilbyr voksenstyrte kunst- og håndverksaktiviteter hver uke. Det kan være maling, tegning, drama, dans, veving, leire og andre formingsaktiviteter som følger med høytider/markeringer som jul, påske, FN-dagen, Samefolket dag, morsmålsdagen mm. Foreldrerepresentanten vi intervjuet i FAU, bekrefter at aktivitetstilbudet er variert – særlig for 1. og 2. trinn, men at det er unger på 3. og 4. trinn som kan kjede seg fordi aktivitetstilbudet ikke appellerer nok.

Når det gjelder fysisk aktivitet velger barna ofte ballspill, ringleker, og samarbeidsleker. Nærområder som fotballbanen, Buøy-skogen og lekeplasser blir brukt ukentlig. SFO-leder brenner for klassiske leker som bro bro brille, boksen av ol. I skolens ferier drar SFO på turer i nærområdet, til Trollskogen og Grønnevik. Spisepausen blir ofte brukt til barnemøter, samtaler og høytlesing.

SFO ved Kampen. 1.trinn på SFO har en egen base som kun de har tilgang til. Det skaper mer ro i starten, og letter overgangen fra barnehage til skole. 2., 3., og 4. trinn har sin hoved SFO-base i østfløyen på skolen (ved lekeplassen over Hulen). Hulen er et rom som alle elevene deler på. Her kan ungene velge å møtes på tvers av alder. Elevene fra 1.trinn har også mulighet for å besøke rommene Merkur og Saturn på Solsiden (avdeling for 2.,3., 4.trinn).

I Hulen er det muligheter for konstruksjonslek, lego, klosser, dyr, togbane, butikk, tegning, biler og perling (kun 1. trinn). I Saturn er det alle slags garnaktiviteter, puslespill og brettspill. Merkur er SFOs formingsrom. Her tilbys ulike hobbyaktiviteter. Ute i skolegården, som er kraftig oppgradert de senere årene, tilbys styrte aktiviteter og frilek. SFO har eget uteskur med sykler og ulike uteleker. Rudlå brukes som en forlengelse av skolegården ved behov. SFO har også tilgang til Skolehagen ved Eiganes kolonihage. Der drives det med dyrking i kasser.

Matbuffet serveres fra klokken 13.00 – 14.30 hver dag. SFO har tilgang på storkjøkken og tilbyr salatbar på tirsdager og varmmat på torsdager. Dette er et opplegg SFO har hatt i flere år. De resterende dagene serveres det brødbuffet med bredt utvalg pålegg.

Det utarbeides månedsplaner som beskriver planlagte aktiviteter den enkelte måned. Planen er veiledende, slik at det kan bli endringer. Kampen SFO har ikke laget ny aktivitetsplan for hele skoleåret. Den siste tilgjengelige som ligger på nettsiden, er for skoleåret 2017/2018.

På mandager er det gjerne karaoke for 2.-4. trinn, Let`s Dance for 1. trinn og frilek ute og inne. Tirsdag kan det være turdag for noen eller alle trinnene, formingsaktiviteter og frilek. Denne dagen er det lagt opp til at elvene kan velge selv. Før jul er det juleverksted på tirsdager. Onsdager kan det være frilek inne og ute, musikk og dans i skolegården, organiserte uteaktiviteter og baking. Torsdagene kan også inneholde organiserte uteaktiviteter, turdag, baking og frilek. Fredagene inneholder også tid til frilek, formingsaktiviteter, baking ol. 4. trinn har en egen 4. klasseklubb med eget opplegg. De drar på egne turer, til lekeland, på bowling, i ishallen, på museer ol. Klubben har et variert opplegg i ferier og på planleggingsdager for skolen.

De ulike aktivitetene i månedsplanen er markert med farger for å vise hvordan aktivitetene er forankret til krav og anbefalinger i den statlige rammeplanen.

SFO ved Jåtten er organisert i 6 baser. Det er 2 baser på 1. og 2.trinn (altså 4 stk. totalt). Delfinene er basen på 3.trinn og Hvalungene er basen på 4.trinn. Skolen og SFO har sambruk på det fysiske miljøet, men SFO har ett rom som bare SFO disponerer i B-bygg.

Dette skoleåret har SFO et prosessarbeid rundt årsplanarbeid til rammeplanen for SFO. Denne skal være ferdig til august 2022. Jåtten har en fireårig rullerende årsplan 2021-2025, som bygger på rammeplanen, vedtektene og Stavangerskolen mot 2025. Der fremgår SFO-ens verdigrunnlag, og de satsingsområdene det skal jobbes med det påfølgende året. Inkluderende felleskap (rammeplanen), medborgerskap og bærekraftig utvikling (strategiplanen) og to lokale satsingsområder – leke- og læringsmiljø, og foreldresamarbeid, står sentralt i 2021/2022. Digital kompetanse er også et område som Jåtten SFO har stor oppmerksomhet rundt.

Dagsrytmen ved Jåtten SFO er at opprop og bølgen – hva skjer i dag – foregår fra 12.45 til 13.30. Deretter er det som oftest voksenstyrte aktiviteter i tidsrommet 13.00 til 13.45, mens det er tid for måltid fra 13.45 til 14.15. Deretter er det utelek ca. en halvtimes tid, mens det er voksenstyrte aktiviteter i tidsrommet 14.45 til 15.30 med påfølgende leketid ut dagen.

Jåtten SFO har årshjul for hvert av trinnene 1.-4.trinn, med alderstilpassede aktiviteter. Det er laget en oversikt over aktiviteter som skal gjennomføres den enkelte måned. For å eksemplifisere skulle det i oktober måned 2021 være diverse kulturaktiviteter på SFO og ukens lek. De skulle feire Halloween, ha storsamling på SFO og ha fokus på digital kompetanse. I februar 2022 var det språkdagen på SFO, markering av samenes nasjonaldag, den internasjonale morsdagen, samt karneval, valentin og fastelaven. For alle de øvrige månedene er det beskrevet et opplegg med hovedaktiviteter – både for barna og i forhold til foreldrene.

Hvert av årstrinnene har sitt eget årshjul med aktiviteter per måned. Det er beskrevet i planene hvordan disse er forankret til de ulike satsingsområdene, jf. beskrivelsen av satsingene over. Aktivitetene skal være tilpasset barna på det enkelte trinnet. Hver base utarbeider sin egen månedsplan (Muslingene, Krabbene, Sjøhestene, Sjøstjernene, Delfinene og Hvalungene).

Bredden av aktiviteter er stor. Jåtten SFO har hatt bokklubb, høytlesning, markering av samenes nasjonaldag, markering av mangfold gjennom morsmålsdagen og hatt fokus på språk og lek. De har hatt kahoot-verksted, sang/kor, spill, ukens lek, fokus på dialogferdigheter, gjennomført såkalt lesestøttende vegg og hatt fokus på overgang skole/SFO med visualisering og medvirkning. De har hatt besøk fra bibliotekarene på Sølvberget og fått låne bokkasser fra biblioteket. De har jobbet for å lage et godt språkmiljø på SFO for å fremme inkludering. Etter påske i år har de hatt fokus på et trygt og godt leke- og læringsmiljø som skal være i fokus gjennom lekbasert læring for barna og videre kompetanseheving for de ansatte gjennom bl.a. kompetansepakken. De har dessuten jobbet tett med Lenden som har bidratt med god kvalitet inn i kompetanseheving på SFO på læringsmiljø og håndtering av atferdsutfordringer.

SFO har eget storkjøkken i P-bygget. Der får barna varm mat 2 dager i uken, og smøremat 3 dager i uken + frukt/grønt og melk/vann. Mat og måltidsglede står sentralt der barna deltar i forberedelser, gjennomføring og rydding. Mat er også en viktig arena for ansvar og læring.

Ved Sunde SFO starter morgen-SFO fra kl. 0730 - 0800 utenfor bygg 6. SFO starter opp igjen kl. 12.45 fram til kl.16.30. Sunde hadde tidligere matsservering noen dager. Etter koronapandemien har de bestemt seg for at det ikke blir videre matsservering. Barna må derfor ta med 2 matpakker hver dag, en til skole og en til SFO + vannflaske hver dag. Det serveres frukt/grønsaker hver dag.

Sunde SFO har en kortfattet oversikt over faste månedlige aktiviteter i et årshjul. I august er det vennskap, lek og musikk som er viktige tema/ aktiviteter. I september er det forandringene i naturen som følge av høsten, samt vennskap og lek. I oktober markeres ulike dager, som Halloween og FN-dagen. November er det måne og sol og undring over mørketiden, mens desember er juleforberedelser og julekonsert. Musikk og karneval er viktige aktiviteter i februar, mens mars er en måned for å observere forandringene i naturen. I mai er det 17. mai og i juni er det sommerfest. Alle månedene med åpen SFO, er vennskap og lek viktige aktiviteter.

I intervjuene med de SFO-ansatte, pekes det på at aktivitetene varierer fra dag til dag. Mandag er ofte turdag, mens det er svømmehall på tirsdag for de som ønsker det. Alle trinn på SFO får tilbud om dette. Onsdag er det ofte sangkor. Koret opptrer på avslutninger. Denne aktiviteten har ligget nede som følge av koronapandemien. Felles alle dager er tilbud ute, forming, frilek ol. De har et ønske om å være mest mulig ute. For å legge til rette for fysisk aktivitet, brukes også gymsalen 3 dager i uka.

Tidligere laget Sunde SFO detaljerte månedsplaner. Nå trenger de ikke det fordi aktivitetene er så innarbeidet. Foreldrene får en ukesplan slik at de på kort sikt skal vite hva som planlegges.

4.4 SFO SOM EN INKLUDERENDE OG INTEGRERENDE ARENA

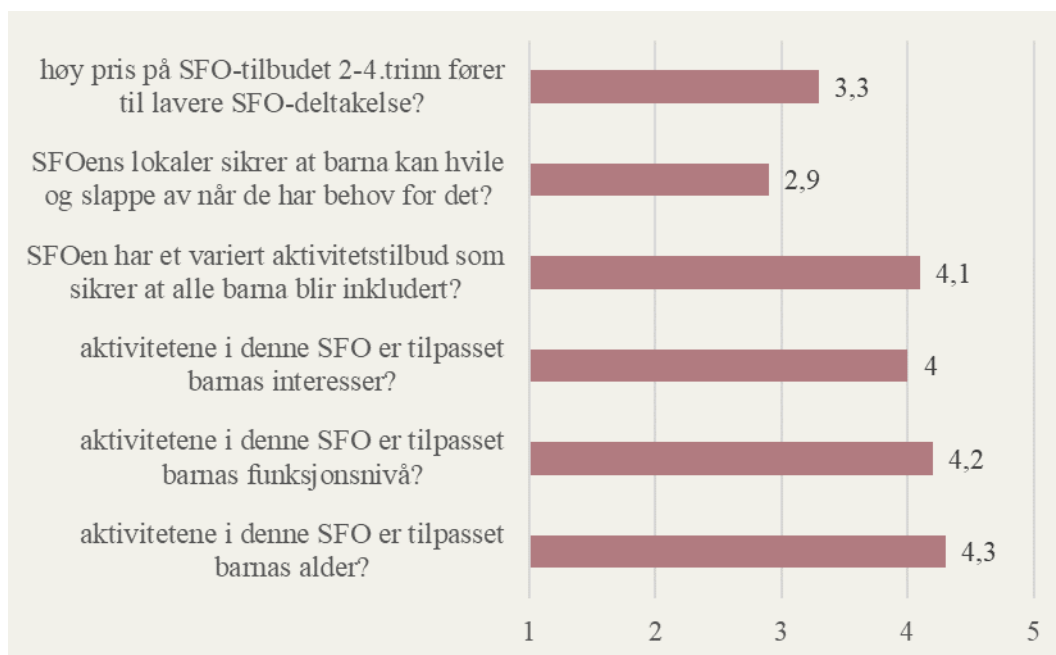
Ifølge den statlige rammeplanen skal SFO aktivt bidra til å danne fellesskap der alle barn kan delta og få en opplevelse av å høre til. SFO skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter som er tilpasset barn i ulike alder og med forskjellig funksjonsnivå.

I dette delkapitlet skal vi undersøke nærmere hva SFO-ene gjør for å tilpasse SFO-tilbudet til barnas interesser, alder, funksjonsnivå og språk.

I rammeplanen pekes det også på at SFO kan virke sosialt utjevne. Et viktig premiss for at det kan skje, er at tilgjengeligheten til SFO-plass ikke reduseres som følge av høy pris. Stavanger kommune har gratis SFO på 1. trinnet, men ikke på trinnene 2. til 4. I spørreundersøkelsen stilte vi et spørsmål til de SFO-ansatte om høy pris for SFO-plass 2.-4. trinn fører til lavere oppslutning om SFO-tilbudet. Høy pris kan føre til at barn i lavinntektsfamilier i mindre grad deltar i SFO.

Resultatet – vist i figuren nedenfor – er at de fleste har krysset av for i noen grad (i prosent ca. 50 prosent av de ansatte). En liten andel (15 prosent) svarer at høy pris i liten grad eller svært liten grad fører til lavere SFO-deltakelse. Noen flere (ca. 35 prosent) svarer at pris i stor eller svært stor grad fører til lavere SFO-deltakelse. Det er dermed en klar tendens i datamaterialet til at de ansatte mener at høy pris har betydning for barns SFO-deltakelse. Dette er en tematikk som også er tatt opp i caseintervjuene, og mange av våre informanter peker på at pris særlig rammer barn fra lavinntektsfamilier. Deres oppfatning er at pris er til hinder for den sosialt utjevne rollen SFO kan ha, nettopp fordi de mener at barn fra lavinntektsfamilier i mindre grad deltar i SFO.

Figur 22: I hvilken grad mener du at (N=190. Skala 1-i svært liten grad til 5-i svært stor grad. Oppgitt i gjennomsnitt).



I rammeplanen er det videre slått fast at det skal gis rom for rekreasjon og hvile i SFO-tiden. Vi stilte derfor et spørsmål om i hvilken grad SFO-enes lokaler er tilrettelagt for hvile. Som vist i figuren nedenfor, er mange av de ansatte i tvil om lokalene er gode nok i den sammenheng. Det er et flertall av de ansatte som plasserer seg i intervallet fra i svært liten grad til noen grad. I caseintervjuene er det pekt på at SFOs lokaler sjelden inneholder rom eller steder hvor barna kan trekke seg tilbake og slappe av om de har behov for det.

I spørreundersøkelsen ble det stilt et generelt spørsmål om SFO-en tilbyr et variert aktivitetstilbud som sikrer at alle barna blir inkludert. Et klart flertall mener at det gjør SFO-ene i stor grad.

I noen av case-intervjuene er det vist til situasjoner hvor de SFO-ansatte kan tilby mange aktiviteter, men hvor barna samler seg om noen få. Over tid kan det resultere i et smalere tilbud. Årsaken er, ifølge disse informantene, ikke et begrenset tilbud, men at vektleggingen av selvvalgt lek og barnestyrt aktivitet noen ganger fører til fravalg av aktiviteter. Da kan det være lettere å opprettholde et bredt og variert tilbud gjennom faste voksenstyrte aktiviteter. Noen SFO-er, som Jåtten og Kampen, har brede og varierte aktiviteter, og noen av disse skal alle barna delta i.

For øvrig viser figuren over at de SFO-ansatte gjennomgående er positive til de tilpasninger de gjør i aktivitetstilbudet for å fange opp barnas interesser, deres funksjonsnivå og alder. Et klart flertall mener at de i stor grad tilpasser aktivitetstilbudet til disse hensynene. Spesielt alder blir trukket fram som et viktig hensyn i tilpasningen av tilbudet. Caseintervjuene viser da også at aktivitetstilbudet varierer med hvilket trinn barna går på. Førsteklassingene på SFO tilbys i mange tilfeller et eget SFO-opplegg, mens det kan være større likhetspunkter i aktivitetstilbudet for barna på 2. til 4.trinn. Enkelte av skolene, slik som Jåtten og Kampen, har egne trinnopplegg, som skal vise en progresjon i tråd med barnas utvikling.

Når det gjelder tilpasninger i aktivitetstilbudet til interesser, alder og funksjonsnivå snakkes det gjerne om inkludering. Inkluderingsiltak er dermed det SFO-ene gjør for å tilpasse seg mangfoldet av behov i barnegruppen. Når man snakker om minoritetsspråklige brukes som oftest begrepet integrering om innlemmelsen av innvandrere i majoritetssamfunnet – i vår sammenheng til innholdet og aktivitetene i SFO-tilbudet.

Et fellestrekk fra intervjuene i caseskolene, er at minoritetsspråklige barn ikke tilbys så mange særordninger i SFO-ene. Måltider tilpasses i noen tilfeller mangfoldet av etnisiteter og religiøse overbevisninger, og språkbarrierer for nyankomne innvandrerbarn kan kreve tilpasninger i en overgangsperiode før barna har lært seg norsk. For øvrig er opplegget at minoritetsspråklige barn skal tilpasse seg det opplegget som de øvrige barna deltar i. Disse observasjonene fra caseintervjuene støttes av funnene i spørreundersøkelsen. En klar overvekt av de SFO-ansatte er enige i at minoritetsspråklige barn er med i aktiviteter på lik linje med andre barn (80 prosent av de SFO-ansatte er enige i denne påstanden). Dette er for øvrig et funn som er i samsvar med observasjoner gjort i den nasjonale evalueringen av SFO.

En viktig form for tilpasning av tjenester går gjennom ansettelser av personer med relevant kompetanse. I flere av de utvalgte skolecasene, har man i noen grad prøvd å bedre kompetansen

på integrering, både via strategiske ansettelser og via kompetanseheving av ansatte. Jåtten har for eksempel brukt Veilederkorpset aktivt til kompetanseheving og for å få tilgang på bokkasser. Mange av informantene mener imidlertid at den viktigste integreringen, sosialiseringen og språkopplæringen ikke foregår gjennom formell opplæring, men blir oppnådd gjennom daglig lek og samhandling mellom forskjellige barn ved SFO. Flere av de vi har intervjuet i caseskolene, mener deltakelse i lek og samhandling med barn med etnisk norsk bakgrunn har positiv innvirkning på minoritetsspråklige barns sosiale integrering og språkopplæring, men også at de ofte får barn vel tidlig fra Johannes læringscenter som er uten språkkunnskaper i norsk.

Figur 23: Ta stilling til følgende påstander om elever med minoritetsspråklig bakgrunn. (N=190. Skala 1-helt uenig til 5-helt enig. Oppgitt i gjennomsnitt)



Spørreundersøkelsen viser at de SFO-ansatte i Stavangerskolen er noe i tvil om de har den kompetansen som trengs for å ivareta barn med minoritetsspråklig bakgrunn. Det er en liten overvekt som er enige i denne påstanden, men mange har krysset av for svarkategorien «verken eller». 1 av 5 ansatte er helt eller delvis uenige i denne påstanden.

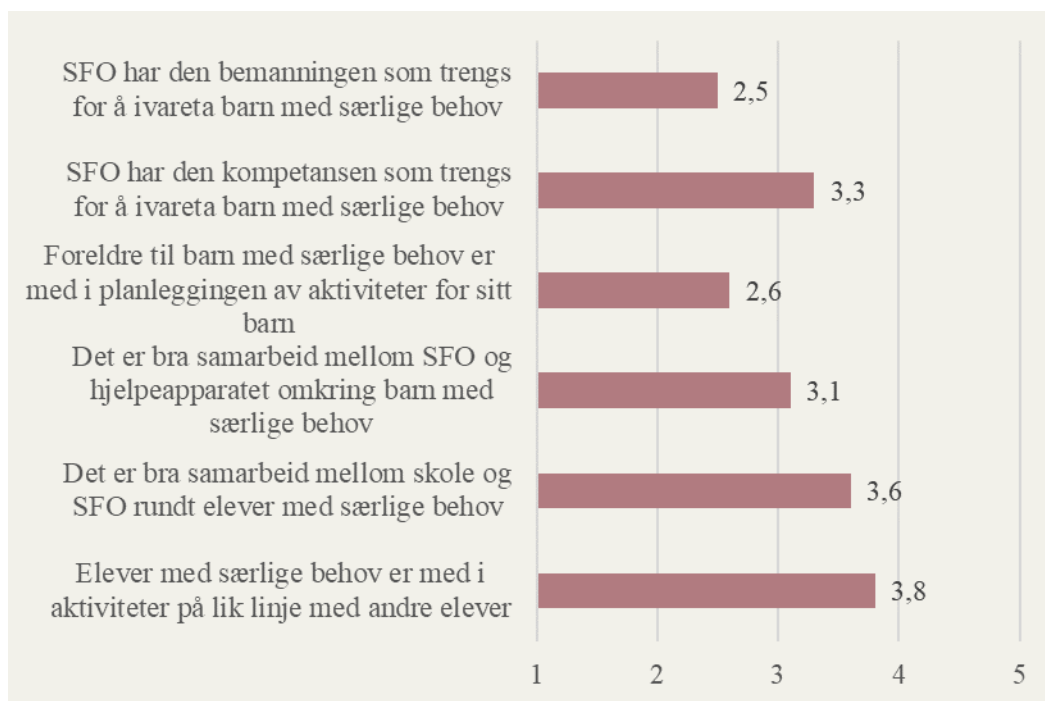
De SFO-ansatte er også noe i tvil om samarbeidet mellom skole og SFO rundt barn med minoritetsspråklig bakgrunn, selv om det er en svak overvekt som er enige i påstanden. Her er 1 av 4 ansatte uenige i påstanden. Alt i alt er det ulike synspunkter blant de SFO-ansatte både når det gjelder kompetanse på integrering og samarbeidet med skolen om minoritetsspråklige.

Foruten hensynet til minoritetsspråklige barn, har vi undersøkt håndteringen av barn med særlige behov. Med særlige behov er her forstått som elever med behov som skiller seg fra, eller er mer omfattende enn det behovet elever på samme alder vanligvis har. Disse har behov for ekstra tilrettelegging/oppfølging, men er altså ikke STOLT-elever. I caseintervjuene er det imidlertid pekt på at enkelte barn kan være kvalifisert for plass i en STOLT-avdeling, men som likevel har

valgt å gå på nærskolen. Etter søknad kan disse elevene bli tilført ekstra bemanning, men intervjuene tyder på at dette bare innvilges i sjeldne tilfeller.

I spørreundersøkelsen ble de SFO-ansatte konfrontert med en del påstander om hvordan barn med særlige behov blir ivaretatt i SFO-tiden. Resultatene framgår av figuren under:

Figur 24: Ta stilling til følgende påstander om elever med særlige behov. (N=180. Skala 1-helt uenig til 5-helt enig. Oppgitt i gjennomsnitt)



To av påstandene omhandler bemanning og kompetanse. Mest uenige er de ansatte i påstanden om at SFO har den bemanningen som trengs for å ivareta disse barna. 58 prosent av de ansatte er uenige i denne påstanden, 24 prosent er enige. I caseintervjuene er det vist til at enkelte elever kan trenge 1 til 1 bemanning. Det kan være snakk om utagerende elever, elever med store sosiale hemninger eller elever som av helsemessige grunner krever ekstra oppfølging. Mangfoldet er stort. En utfordring som blir trukket fram, er at 1 til 1 bemanning over tid kan gå utover tilbudet til de øvrige barna. En løsning flere av SFO-ene har tydd til i slike situasjoner er å sette inn vikarer for å løse bemanningsutfordringen.

De ansatte er noe mer optimistiske med hensyn til egen kompetanse til å håndtere barn med særlige behov, men det er likevel 47 prosent av de ansatte som er uenige i denne påstanden.

Videre ble de ansatte bedt om å ta stilling til tre påstander om samarbeidet med foreldre, hjelpeapparatet og skolen om barn med særlig behov. I forhold til foreldrene gjelder det i hvilken grad foreldrene deltar i planleggingen av aktiviteter for sitt barn. Her er 47 prosent uenige i påstanden, eller nærmere halvparten. Gjennom caseintervjuene har vi indikasjoner på at

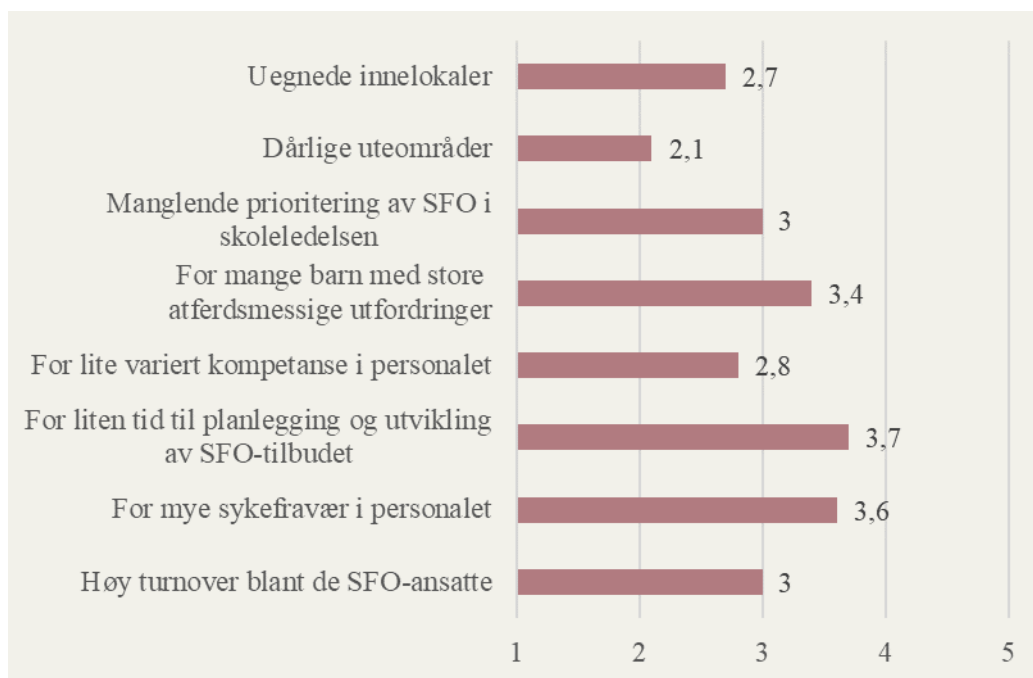
involveringen av disse foreldrene er nokså begrenset. I den grad foreldrerepresentantene i FAU vi har intervjuet har hatt kjennskap til dette temaet, så bekrefter de at samarbeidet er begrenset.

De SFO-ansatte er også til dels delt i synet på hvor godt samarbeidet er med støtteapparatet omkring disse barna med særlige behov. Drøyt 40 prosent er enige, mens 30 prosent er uenige. Mer optimistiske er de SFO-ansatte i sin vurdering av samarbeidet med skolen. Her er nærmere 1 av 3 enige i at samarbeidet er bra om barn med særlige behov. I neste kapittel kommer vi nærmere inn på samarbeidsforholdene med støttetjenestene og SFO-ene.

Den siste påstanden de ansatte har tatt stilling til er om elever med særlige behov deltar i aktiviteter på lik linje med andre elever. 70 prosent av de ansatte er enige i denne påstanden. Det indikerer, som i tilfellet med minoritetsspråklige elever, at det gjøres relativt begrenset med tilpasninger i SFO-aktivitetstilbudet til disse elevgruppene.

Både i spørreundersøkelsen og i caseintervjuene har vi vært opptatt av å finne ut hva som hindrer et variert og inkluderende SFO-tilbud. Det kan ha med arealene å gjøre, med personalet og med barna i SFO. Som det fremgår av figuren nedenfor, er det ute- og innearealene som i minst grad trekkes fram som hinder for et variert og inkluderende SFO-tilbud. Selv om case-intervjuene viser klare forskjeller mellom skolene når det gjelder tilgang på egnede utearealer og lokaler, så er det altså ikke disse faktorene som i størst grad er til hinder for et variert aktivitetstilbud.

Figur 25: I hvilken grad er følgende barrierer et hinder for å sikre et variert og inkluderende skolefritidstilbud i deres SFO? (N=215. Skala 1-i svært liten grad til 5-i svært stor grad. Oppgitt i gjennomsnitt).



De forhold som i størst grad blir trukket fram som hindringer, er for liten tid til planlegging og utvikling av SFO-tilbudet. Også mye sykefravær blir trukket fram som en utfordring, og oppfattes som et større hinder enn turnoveren blant de ansatte.

Caseintervjuene støtter disse funnene i all hovedsak. I nesten hvert intervju er manglende tid til planlegging og utvikling av SFO-tilbudet trukket fram som en utfordring. Hovedregelen er at personalmøtene ukentlig skal brukes til slike formål. Tiden er imidlertid begrenset, og også andre tema skal tas opp i disse møtene enn det som går på planer og utvikling. Dette er et spørsmål vi tok opp i forrige kapittel og som vi kommer tilbake til i kapitlet om kvalitetsutvikling.

Foruten mangel på tid til planlegging og høyt sykefravær, peker mange av de SFO-ansatte på barn med store atferdsmessige utfordringer som et hinder for et variert aktivitetstilbud. Sannsynligvis må dette resultatet ses i sammenheng med at barn med store atferdsutfordringer ofte krever ekstra oppfølging – og bemanning - noe som kan gjøre det mer utfordrende å opprettholde stor bredde i aktivitetstilbudet til de øvrige barna.

De SFO-ansatte er delt i synet på om manglende prioritering av SFO i skoleledelsen er et hinder for et variert aktivitetstilbud. En nærmere sjekk viser dessuten at SFO-lederne i klart mindre grad opplever dette som et hinder enn i de ansatte. Det har sannsynligvis sammenheng med at SFO-lederne i de fleste tilfeller er representert i skoleledelsen, og dermed både kommer tettere på de prioriteringer som gjøres og i større grad er medansvarlig for de samme prioriteringene.

4.5 OPPSUMMERING OG VURDERING

Formålet med dette kapitlet har vært å undersøke hvordan SFO-ene i Stavangerskolen jobber for å sikre et inkluderende og tilpasset skolefritidstilbud. I dette ligger at SFO-ene gjør tilpasninger i aktivitetstilbudet etter barnas interesser, alder, språklige eller kulturelle bakgrunn og til andre særlige behov elevene måtte ha. Et behovstilpasset SFO-tilbud er lovfestet og er nedfelt i statlig rammeplan og kommunens strategiplan. Oppfyller SFO-ene kravet om et behovstilpasset SFO-tilbud, har de innfridd et viktig kvalitetsmål, nemlig hensynet til inkludering.

I den grad det er et stort mangfold av behov og ønsker blant elevene i SFO, er det også rimelig å forvente at det er stor bredde i aktivitetstilbudet i SFO-ene. I tråd med rammeplanen tilbyr SFO-ene er kombinasjon av selvvalgte leker og tilrettelagte og voksenstyrte aktiviteter. Innholdet i aktivitetene og vektleggingen av frilek versus voksenstyrte aktiviteter varierer relativt mye. Denne variasjonen er ikke nødvendigvis koblet til prisen eller de ressurser SFO-ene tilføres. Konsekvensen er at noen elever får et mer variert og inkluderende SFO-tilbud enn det andre elever tilbys, selv om foreldrene betaler det samme for en SFO-plass.

Gjennomgående understreker de SFO-ansatte, viktigheten av fri lek, fysisk aktivitet og tilrettelagte aktiviteter som forming, dans og andre skapende aktiviteter, samt lek ute i skolegården og turer ut i naturen. Som regel får de også nok tid til å spise slik rammeplanen fastslår at de skal ha. De ansatte er i større tvil om SFOs lokaler ivaretar hensynet til elevenes behov for rekreasjon og hvile. Dette hensynet skal ifølge rammeplanen ivaretas.

Det er tre områder hvor vi særlig finner mye variasjon mellom mellom SFO-ene. Det er i bruken av *digitale verktøy, omfanget av læringsstøttende aktiviteter og til dels også hvor aktivt SFO-ene benytter kulturtilbud i lokalmiljøet* (museum, kino ol). Rammeplanen fastslår at SFO-ene skal legge til rette for at barna får delta i kunstneriske og kulturelle aktiviteter, og at de *kan* samarbeide med kulturskoler, lokale lag, foreninger og organisasjoner. I intervjuene er både avstand til kulturtilbud i sentrum og tilgang på lokale foreninger og lag i nærmiljøet pekt på som forklaringer på at bruken av kulturtilbud varierer. Selv om variasjonen kan forklares, betyr den for elevene i SFO at de i varierende grad tilbys kunstneriske og kulturelle aktiviteter.

Utvikling av digital kompetanse og bruk av digitale verktøy, inngår som ett av de tre satsingsområdene i kommunens strategiplan – *Stavangerskolen mot 2025*. I planen er det understreket at i «... SFO bruker digitale verktøy for å tilpasse ulike aktivitetstilbud.» Resultatene fra spørreundersøkelsen viser stor variasjon mellom SFO-ene. Ca. 1 av 3 av de SFO-ansatte mener at bruken av digitale verktøy i svært liten eller i liten grad er en viktig aktivitet i SFO, mens 29 prosent sier at bruk av digitale verktøy i stor eller svært stor grad er en viktig aktivitet. Også blant caseskolene er det forskjeller. Spesielt på Jåtten er bruk av digitale verktøy viktig. Vår vurdering er at det er behov for utjevne forskjellene fra SFO til SFO, slik at nivået på digital kompetanse og bruk av digitale verktøy blir mer likt mellom SFO-ene.

Det er også variasjon i hvor sterkt læringsstøttende aktiviteter er vektlagt ved SFO-ene. 36 prosent av de SFO-ansatte mener at slike aktiviteter i stor eller svært stor grad er viktige, mens 17 prosent mener at slik aktivitet i svært liten eller liten grad er vektlagt. Intervjuene ved caseskolene viser forskjeller mellom SFO-ene der særlig Jåtten SFO løfter fram læringsstøttende aktiviteter som en viktig oppgave. Denne type aktivitet kan ha positiv effekt på elevenes læringsutbytte ved skolen, men kan også virke forsterkende på sosiale forskjeller. Det er to mekanismer som kan forsterke slike forskjeller. Det ene er at prisen på SFO-plass kan hindre en del barn fra lavinntektsfamilier å delta i SFO fra 2.til 4.trinn. En del av de SFO-ansatte mener at pris er en barriere som hindrer bred oppslutning om SFO-tilbudet. Manglende SFO-deltakelse vil bety at disse elevene går glipp av læringsstøttende aktiviteter om SFO-en tilbyr slik aktivitet. Sosiale forskjeller kan dessuten oppstå følge av at noen SFO-er tilbyr læringsstøttende aktivitet, mens andre ikke gjør. Noen elever tilbys læringsstøttende SFO-aktivitet som gir positiv effekt på læringsutbyttet i undervisningstiden, mens barn ved andre SFO-er ikke gis slikt tilbud.

Rammeplanen fastslår at SFO skal legge til rette for at ulike språk, uttrykksformer og kulturer kan inkluderes i lek og aktivitet. Barn med særlige behov skal ha et tilbud som legger til rette for at også de kan være inkludert og delta likeverdig i lek, kultur og aktiviteter. I denne undersøkelsen gjelder det elever med behov som skiller seg fra, eller er mer omfattende enn det behovet elever på samme alder vanligvis har, men som ikke er STOLT-elever.

Et funn er at minoritetsspråklige barn i begrenset grad tilbys særordninger i SFO-ene. Måltider tilpasses i noen tilfeller mangfoldet av etnisiteter og religiøse overbevisninger, og språkbarrierer for nyankomne innvandrerbarn kan kreve tilpasninger i en overgangsperiode før barna har lært seg norsk. For øvrig er opplegget at minoritetsspråklige barn skal tilpasse seg det opplegget som de øvrige barna deltar i. SFO-ansatte i Stavangerskolen er imidlertid noe i tvil om de har den kompetansen som trengs for å ivareta barn med minoritetsspråklig bakgrunn. SFO-enes bruk av

kommunens Veilederkorps varierer mye, og i intervjuene er det flere som påpeker at de får elever fra Johannes læringscenter som mangler språklige forutsetninger for å kunne delta i SFO.

Også elever med særlige behov, synes i stor grad å delta i aktiviteter på lik linje med andre elever. Det indikerer, som i tilfellet med minoritetsspråklige elever, at det gjøres relativt begrenset med tilpasninger i SFO-tilbudet til disse elevgruppene. Nær halvparten av de SFO-ansatte er uenige i at de har den bemanningen som trengs for å ivareta disse barna. Omtrent like mange er uenige i at foreldrene deltar i planleggingen av aktiviteter for sitt barn. Mange ansatte er også i tvil om hvor godt samarbeidet med ulike støttetjenester er rundt barna med særlige behov.

Vår samlede vurdering av funnene i dette kapitlet, er at det er behov for utjevne noe av den variasjonen vi observerer mellom SFO-ene – og da særlig i forhold til bruken av kulturtilbud i lokalmiljøet, digitale verktøy og læringsstøttende aktiviteter. Det synes også å være utfordringer forbundet med elever som har særlige behov, men som ikke har plass på en STOLT-avdeling.

Den statlige rammeplanen stiller både krav og kommer med anbefalinger i forhold til innholdet i skolefritidsordningen. Planen er fortsatt ny, og ikke alle SFO-ene i Stavangerskolen har fått jobbet aktivt med å implementere planen. Det er også behov for å klargjøre bedre overfor SFO-ene hvordan satsingen på digital kompetanse og digitale verktøy skal implementeres i SFO.

4.6 ANBEFALING

Vi anbefaler kommunen å:

- *utjevne noe av variasjonen i aktivitetstilbudet i SFO-ene - særlig i forhold til digitale verktøy og læringsstøttende aktiviteter.*

5 SAMARBEID

I hvilken grad samarbeider skolefritidsordningen med skolen, foreldre og andre aktører, som eksempelvis idrettslag og kulturinstitusjoner og andre tjenester i kommunen som PPT?

5.1 REVISJONSKRITERIER

Av rammeplanen framgår det at SFO og skole bør samarbeide tett for å sikre et helhetlig perspektiv på barnas oppvekst og utvikling. I Utdanningsdirektoratets støttemateriell for rammeplanen²⁷ vises det til at barn og foreldre bør oppleve helhet og sammenheng i barnas

²⁷ <https://www.udir.no/utdanningslopet/sfo/stottemateriell-til-rammeplanen-for-sfo/samarbeid-i-sfo/#a161896>

hverdag. Dette innebærer at ansatte i skolen og SFO må være oppdatert på hva barna erfarer begge steder, og det anbefales å samordne mål og planer slik at personalet har en felles plattform for godt samarbeid og oppfølging av barna. Det påpekes at skolen og SFO bør ha felles møter med jevne mellomrom, og at skolen bør involvere de ansatte i skole og SFO i felles tiltak for kompetanseheving. Slike tiltak kan gi et utgangspunkt for dialog og felles praksis, og bidra til å bygge gode relasjoner mellom skole og SFO.

Også i saksframlegget til vedtektene for SFO i Stavanger kommune²⁸, understrekes det som viktig at skolen fremstår som én virksomhet som er inndelt i en undervisningsdel og en fritidsdel. Det trekkes fram erfaringer som viser at SFO-tilbud som skårer høyt, er integrert i skolens helhetstenkning og planlegging. Dette er også noe som framgår av kommunens kvalitetsplan for skole og SFO, som påpeker at SFO skal være en integrert del av skolens helhetlige tenkning og planlegging av et utviklende læringsfellesskap. Samarbeidet mellom de ansatte på skolen skal ta utgangspunkt i et kollektivt ansvar for alle elevenes læring, trivsel og utvikling.

Rammeplanen påpeker videre at SFO skal legge til rette for god dialog og samarbeid med foreldrene. SFO skal gi foreldrene informasjon om tilbudet. I støttematerialet til Utdanningsdirektoratet vises det til at et godt samarbeid med foreldrene gjør det lettere å ha innsikt i de enkelte barnas behov, og det blir enklere å gi et godt tilbud. Det anbefales å ha retningslinjer for informasjonsflyt og dialog mellom SFO og hjemmet. I tillegg til jevnlig informasjon om hva som skjer i hverdagen bør foreldrene også få tilgang til overordnede målsettinger, strategier og planer. Det anbefales å gjennomføre foreldremøte på SFO i løpet av skoleåret, enten alene eller i tilknytning til skolens foreldremøter.

Kommunen skal også sørge for at SFO ved behov blir inkludert i samarbeid med relevante virksomheter og tjenester, som blant annet helsestasjonstjenesten og PPT (jf. rammeplanen). Noen barn har utfordringer som krever at SFO samhandler med skolen og andre tjenester. SFO er i posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon.

Aktivitetene i SFO skal tilpasses den enkelte barnegruppe. I tillegg til selv å tilrettelegge for aktiviteter, påpeker rammeplanen at SFO kan samarbeide med kulturskoler, lokale lag, foreninger og organisasjoner for å utvikle et variert og tilpasset aktivitetstilbud for å fange opp bredden av ønsker og behov i barnegruppen.

På bakgrunn av gjennomgangen over utleder vi følgende revisjonskriterier:

- SFO skal være en integrert del av skolens helhetlige tenkning og planlegging.
- SFO skal legge til rette for god dialog og samarbeid med foreldrene.
 - Foreldre med barn på SFO får tilbakemeldinger på elevenes SFO-hverdag

²⁸ Saksframlegg *Vedtekter for skolefritidsordningen i Stavanger kommune*. Sak 63/20, Stavanger kommunestyre. 14.09.2020.

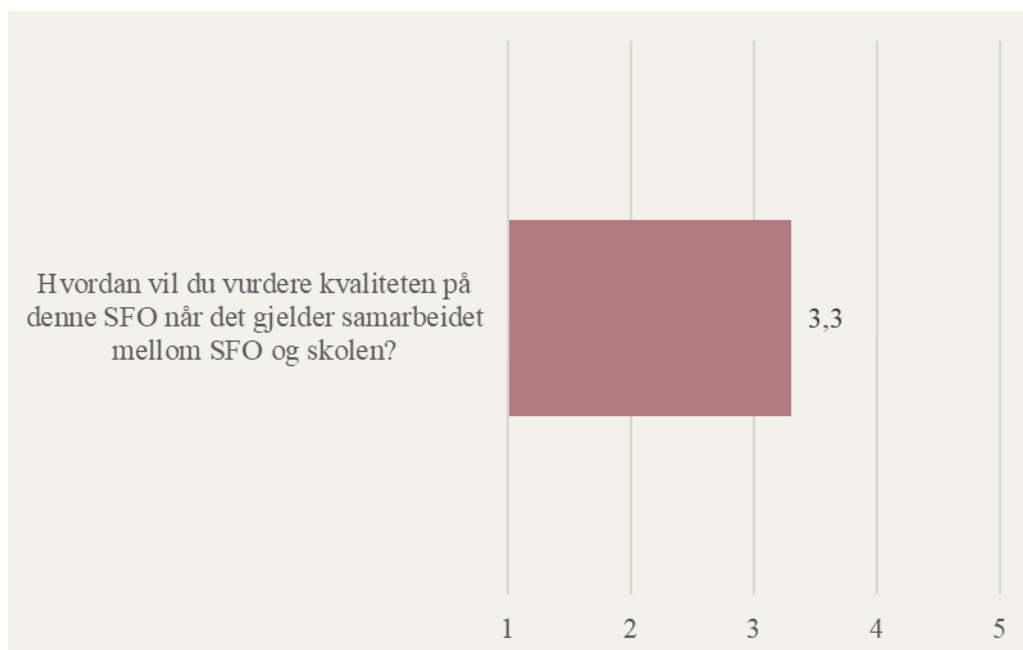
- Kommunen skal sørge for at SFO ved behov blir inkludert i samarbeid med relevante virksomheter og tjenester, som blant annet helsestasjons- og skolehelsetjenesten og den pedagogisk-psykologiske tjenesten.

5.2 SFO SOM EN INTEGRERT DEL AV SKOLENS HELHETSTENKNING

Det kan finnes flere mål på hvorvidt SFO er en integrert del av skolens helhetstenkning og planlegging. Videre består samarbeidet mellom skole og SFO av flere dimensjoner og nivåer. På den ene siden kan vi skille mellom et strukturnivå og et skolenivå, dvs. hvorvidt SFO overordnet oppleves å være en integrert del av Stavangerskolen som helhet, versus hvordan hver enkelt SFO er en integrert del av den respektive skolens helhetstenkning. Samarbeidet mellom den enkelte SFO og skole kan igjen foregå på både systemnivå og individnivå, og på ledelses- og ansattnivå. Vi starter med å se på hvordan de SFO-ansatte selv vurderer kvaliteten på samarbeidet. Deretter undersøker vi nærmere hvordan samarbeidet faktisk fungerer, før vi til slutt sier noe om hvilke faktorer de SFO-ansatte mener påvirker samarbeidet.

I spørreundersøkelsen ba vi de SFO-ansatte vurdere kvaliteten på samarbeidet mellom deres SFO og tilhørende skole. Resultatene framgår av figuren under, og snittet tilsier at de ansatte totalt sett oftere vurderer samarbeidet som godt enn dårlig, men tendensen er relativt svak:

Figur 26: SFO-ansattes vurdering av kvaliteten på samarbeidet mellom SFO og skole. (N=189. Skala 1-svært dårlig til 5-svært god. Oppgitt i gjennomsnitt)



Ser vi på fordelingen, er det nesten én av fem SFO-ansatte som mener kvaliteten på samarbeidet er dårlig eller svært dårlig. På motsatt side er det drøyt 40 prosent som mener den er god eller

svært god. Det er likevel flest (40 prosent) som krysser av for den midtre kategorien, dvs. at kvaliteten på samarbeidet verken er god eller dårlig.

For våre utvalgte skoler er det Buøy som vurderer kvaliteten på samarbeidet som best, og med et snitt på 4 skårer de også høyere enn totalgjennomsnittet for SFO-ansatte i kommunen. Jåtten og Sunde har tilnærmet samme gjennomsnittsskår som for kommunen totalt sett, mens Kampen har lavest skår (snitt på 2,8).

Samtidig vet vi ikke hva som ligger bak disse vurderingene. Samarbeidet mellom skole og SFO foregår som sagt på ulike nivåer. Noen kan eksempelvis vurdere samarbeidet i form av relasjonene mellom skoleansatte og SFO-personalet, mens andre kan vurdere samarbeidet i form av hvorvidt skolen og SFO planlegger aktiviteter sammen. Samtidig kan sammenligningsgrunnlaget til de forskjellige caseskolene være ulikt, ettersom man gjerne sammenligner samarbeidet i dag med hvordan det fungerte tidligere, eller i forhold til hvordan en skulle ønske at det var. Her kan ulike ansattgrupper ha ulike forventninger og/eller ambisjoner for samarbeidet.

Et fellestrekk i alle intervjuene er likevel at samarbeidet mellom skole og SFO har blitt bedre i forhold til tidligere – men at dette har tatt lang tid. Her knyttes samarbeid i stor grad til selve samhandlingen og møtepunktene mellom skoleansatte og SFO-ansatte, og forbedringen knyttes til at dette tidligere nærmest var ikke-eksisterende. Dette var også et av funnene i den nasjonale evalueringen fra 2018, som viste til at caseskolene savnet møtepunkter hvor skoleansatte og SFO-personalet kunne samsnakkes og samarbeide om ulike tiltak og fokusområder. Ved caseskolene i vårt utvalg, vises det til forbedringer på dette området blant annet i form av at SFO-ansatte nå i større grad blir inkludert på samarbeidsmøter om enkeltelever sammen med skole og aktuelle hjelpeinstanser som PPT. Dette kommer vi tilbake til senere i dette kapitlet. Videre viser alle caseskolene til at det nå også er mer eller mindre fastsatt praksis med informasjonsoverføring mellom SFO-ansatte og den aktuelle læreren i de daglige overgangene mellom skole og SFO. Da får de SFO-ansatte mulighet til å høre hvordan dagen har vært og eventuelle utfordringer som har dukket opp i løpet av skoledagen som SFO-personalet bør være obs på. Intervjuene tyder likevel på at hvorvidt denne tiden praktiseres og utnyttes varierer både fra skole til skole og fra klasse til klasse på den enkelte skole. Med unntak av Buøy, framhever informanter fra de andre skolene at dialogen ofte er tilfeldig og personavhengig. Enkelte savner også mer tid til slike møtepunkter, og gjerne en fastsatt tid.

I tillegg til de ovennevnte møtepunktene og mer uorganisert samhandling og drøfting rundt enkeltelever, er det også flere som gir eksempler på at skolen har felles planleggingsdag med skoleansatte og SFO-ansatte ved starten av skoleåret.

5.2.1 SAMARBEID OM AKTIVITETER

Et annet samarbeidsområde mellom skole og SFO kan være i selve planleggingen av aktivitetene, og da særlig av læringsstøttende aktiviteter. Hvorvidt SFO samkjører aktivitetene og støtter opp

om tema elevene lærer om i skoletiden, kan også fungere som en indikator på i hvilken grad de ansatte er oppdatert på hva elevene erfarer begge steder.

På dette området deler våre utvalgte skoler seg i to leirer, hvor Buøy og Jåtten SFO i større grad samkjører aktiviteter i forhold til hva elevene har om på skolen. Fra Buøy får vi opplyst at SFO i stor grad følger årshjulet til skolen, og at en har et stadig fokus på å illustrere til både skole- og SFO-ansatte hvordan de kan understøtte hverandre. «*Vi skal vite om hverandre*». Også Jåtten SFO har fokus på at SFO skal være en pedagogisk og didaktisk plattform, men påpeker at dette alltid foregår gjennom lek. Dersom elevene for eksempel har om måling i matematikkundervisningen, har gjerne SFO en papirflykonkurranse og jobber med de samme begrepene. De skoleansatte har også tilgang til SFO sine planer, og disse henges i tillegg opp på skolens tavle. På denne måten kan de skoleansatte lett få en oversikt over hva som elevene erfarer i SFO.

Også Kampen og Sunde har læringsstøttende aktiviteter, men disse samkjøres ikke med temaene som elevene har om på skolen på det aktuelle tidspunktet. Fra Kampen SFO løftes dette imidlertid fram som et forbedringsområde, og noe en gjerne kunne hatt mer av. Ved begge disse skolene framheves det at særlig de heltidsansatte i SFO har oversikt over hva elevene erfarer i både SFO og skolen, men de er ikke kjent med i hvilken grad lærerne/skoleansatte er kjent med hva elevene erfarer i SFO. Det er også usikkerhet knyttet til om skoleansatte har tilgang på SFO sine månedsplaner og lignende.

5.2.2 FAKTORER SOM PÅVIRKER SAMARBEIDET

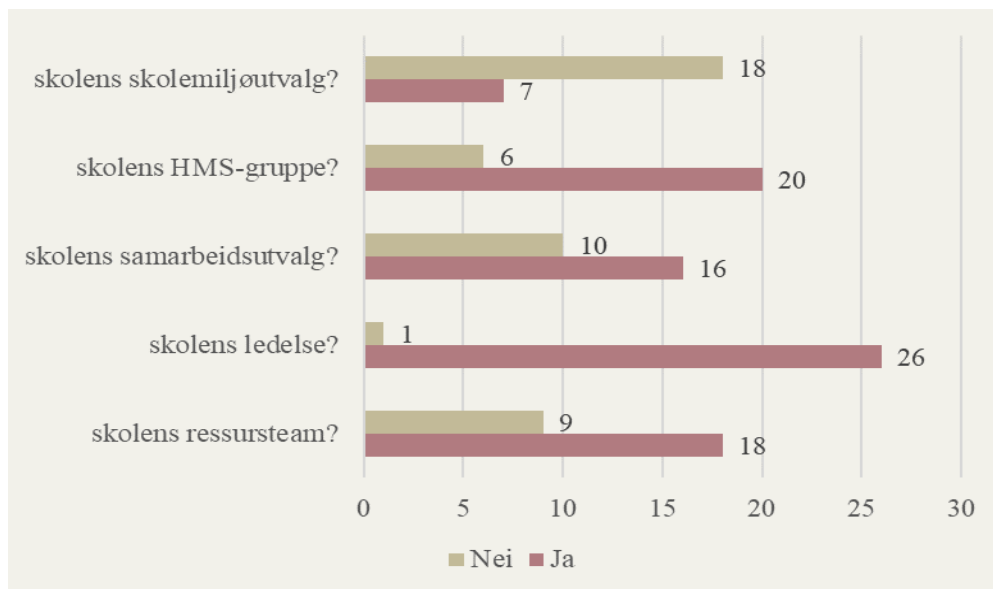
Det kan finnes flere mål på hvorvidt SFO er en integrert del av skolens helhetstenkning og planlegging. På strukturnivå viser både rektorer og SFO-ledere til flere endringer som har gitt bedre forutsetninger for å se SFO og skole mer helhetlig. For eksempel ble det tidligere utarbeidet separate kvalitetsplaner for skole og SFO i Stavanger kommune, mens den nyeste kvalitetsplanen, *Stavangerskolen mot 2025 – strategi for kvalitet*, omhandler både undervisningstiden og skolefritiden. Det er en felles, helhetlig strategi som tydeliggjør alle ansattes felles ansvar for elevens læring og utvikling. Selv om informantene på caseskolene våre har noen innvendinger til denne planen²⁹, er det likevel konsensus om at det er et skritt i riktig retning. En annen endring er at SFO-ledere i kommunen fra 2021 fikk ta del i skolelederutdanningen (rektorskolen). Dette beskrives som et løft for SFO, og oppfattes å gi en signaleffekt ut til den enkelte skole. «*Det sier at kommunen satser*».

Et mål på skolenivå på hvorvidt SFO er en integrert del av skolens helhetlige tenkning og planlegging, kan være om SFO er inkludert i skolens ledelse, forskjellige team, utvalg ol.

²⁹ Dette kommer vi tilbake til i neste kapittel.

Deltakelse i disse foraene vil trolig ha en påvirkning på SFO sine medvirkningsmuligheter, og kan også fungere som et talerør for de problemstillingene SFO-ansatte står i. Hvorvidt SFO er representert i disse foraene ble inkludert som et spørsmål i spørreundersøkelsen:

Figur 27: Er SFO-leder eller andre representanter fra SFO fast medlem/deltaker i: (Oppgitt i antall. N=27).³⁰



Resultatene viser at nærmest samtlige SFO-er er representert i skolens ledelse, og at majoriteten også er med i skolens ressursteam, samarbeidsutvalg og HMS-gruppe. Kun et fåtall SFO-er er imidlertid representert i skolens skolemiljøutvalg. Av våre utvalgte skoler, er alle SFO-lederne inkludert i skolens ledelse. Buøy og Sunde SFO er også representert i skolens samarbeidsutvalg, mens Jåtten og Kampen SFO er representert i alle foraene. For eksempel Kampen viser til gode erfaringer med denne ordningen, og opplever at det ivaretar linken mellom skole og SFO, og at en får større muligheter til å se helheten.

En annen faktor som flere påpeker fører til bedre forutsetninger for at SFO skal bli en integrert del av skolen, er stabilitet i SFO-personalet, som blant flere oppleves å gi bedre kontinuitet i arbeidsmiljøet på skolen. Hos Jåtten og Sunde knyttes stabiliteten i personalet som en effekt av flere heltidsstillinger. Men fra intervjuene framgår det at verken heltidsstillinger eller stabilitet i personalet alene fører til en bedre integrasjon av SFO i skolen. En forutsetning som framheves som viktigere, er at SFO blir satt fokus på og prioritert i skoleledelsen. Det er skoleledelsen, herunder rektor, som til syvende og sist har det øverste ansvaret for SFO. Selv om SFO-leder gjerne har ansvar for den daglige driften, er denne avhengig av støtte fra rektor for å få til gode

³⁰ Lassa skole krysset av for «ikke aktuelt/skolen har ikke et slikt utvalg» for skolens samarbeidsutvalg og skolemiljøutvalg, mens Fogn oppvekstsenter krysset av tilsvarende for HMS-gruppe. Vi mangler dessuten svar fra SFO-lederne ved seks skoler (Byfjord, Godeset, Nylund, Ombo, Vardenes og Vassøy), og er dermed ikke kjent med hvorvidt disse SFO-ene er inkludert i skolens ulike grupper/utvalg.

rammer og utvikle seg som en enhet. Dette omhandler både kulturbygging, hvordan skolen organiserer arbeidet, og hvordan det legges til rette for et godt samarbeid.

Informantene ved alle caseskolene forteller om hvordan SFO tradisjonelt sett har hatt lavere status enn skolen, og at det innad på skolen har vært en tendens til en «oss» og «dem»-kultur. Hvorvidt dette fortsatt er tilfellet i dag, varierer blant caseskolene, og knyttes til i hvilken grad SFO prioriteres i skoleledelsen. Ut fra intervjuene med SFO-ansatte framgår det at jo høyere SFO er prioritert i skoleledelsen og satt fokus på, jo mer opplever ansatte å bli verdsatt, inkludert og anerkjent som en ressurs, på lik linje som de ansatte i skolen. I så måte gir prioritering i skoleledelsen også en signaleffekt til resten av personalet. Et moment som imidlertid også framheves som viktig i denne sammenheng, er rektors tillit til SFO-leder. I dette ligger det at rektor må ivareta SFO-leders autonomi og være en god støttespiller, og unngå detaljstyring og overkjøring.

Særlig Jåtten SFO peker på hvordan SFO-leder i samarbeid med (tidligere) rektor over tid har jobbet systematisk med kulturbygging, yrkesstolthet og profesjonsfelleskap. «*Vi har blitt mer og mer ett personale*». Jåtten SFO blir også trukket fram av informanter ved de andre caseskolene som en SFO som har frontet viktigheten av SFO.

Betydningen av prioritering i skoleledelsen er også noe som trekkes fram av Sunde SFO, som er i en prosess med å bedre integrasjonen mellom SFO og skole. Det vises til at det har vært «*for tette skott*», og dette knyttes hovedsakelig til manglende prioritering i skoleledelsen. Ett av grepene så langt har vært å omgjøre SFO-leders stilling til avdelingsleder for SFO og 1.trinn. Opplevelsen er at dette har ført til et mer helhetlig perspektiv og kortere avstand til ledelsen. Et annet tiltak som har blitt iverksatt er at rektor deltar i SFO sine personalmøter, på lik linje med skolen sine personalmøter.

5.3 SAMARBEID MED HJELPETJENESTENE

Et fellestrekk i intervjuene er at et eventuelt samarbeid mellom SFO og hjelpetjenestene alltid foregår gjennom skolen. Dette gjelder samarbeidet på både systemnivå og på individnivå. På systemnivå er dette samarbeidet organisert gjennom skolens ressursteam³¹. Faste deltakere er som regel skolens ledelse og representant fra PPT, mens andre aktører som Lenden og barnevernstjenesten inviteres gjerne et fast antall ganger i året og/eller ved behov. Møtedeltakere og -hyppighet varierer fra skole til skole. Eksempelvis er representant fra skolehelsetjenesten en del av Kampen skole sitt ressursteam.

Samarbeidet gjennom skolens ressursteam forutsetter imidlertid at en representant fra SFO er inkludert i ressursteam. I spørreundersøkelsen svarer 18 av 27 SFO-ledere at de selv eller en annen representant fra SFO er fast medlem av ressursteam. Med andre ord er det 33 prosent av

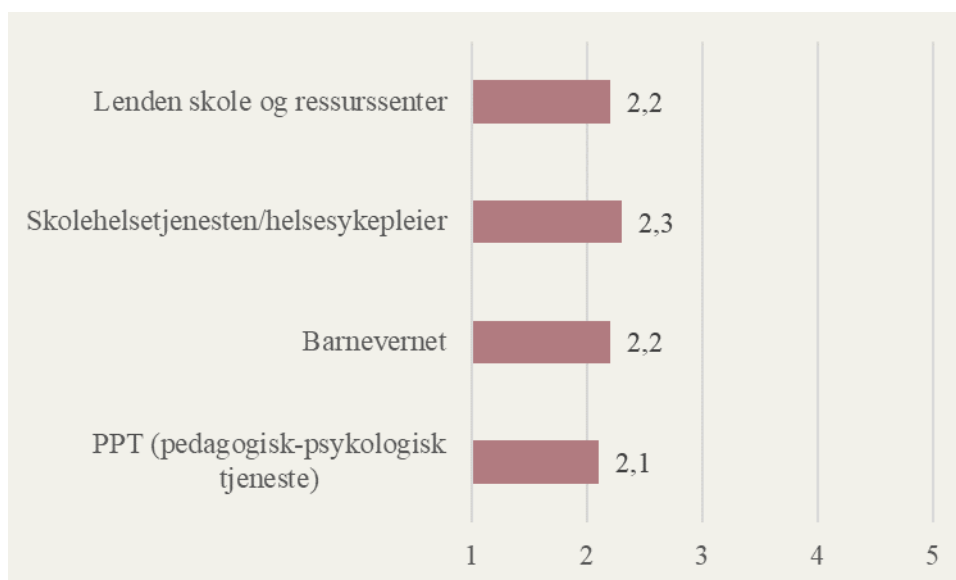
³¹ I Stavanger kommune skal ressursteamordningen fungere som en samarbeidsarena mellom skole, PPT, Lenden og barneverntjenesten.

SFO-ene (9 stykker) i spørreundersøkelsen som ikke er representert i deres respektive skolars ressursteam. Blant våre caseskoler er SFO-lederne ved Jåtten og Kampen medlemmer i ressursteam, mens SFO-lederne ved Sunde og Buøy ikke er det.

Et fellestrekk blant de intervjuede SFO-ansatte på caseskolene, er at SFO i liten grad samarbeider med hjelpetjenestene. Det påpekes at samarbeidsrelasjonene foregår gjennom skolen, og i den grad de SFO-ansatte er eller har vært involvert i samarbeid, har dette vært knyttet til samarbeid rundt enkeltelever. Dette innebærer at representant fra SFO deltar på eventuelle samarbeidsmøter og ansvarsgruppemøter sammen med skolen og de aktuelle hjelpetjenestene. Hvorvidt dette er vanlig praksis varierer samtidig fra SFO til SFO. Hos noen er det en hovedregel at SFO-ansatte skal delta på disse møtene, mens det hos andre er mer tilfeldig og avhenger av om det kan frigjøres tid. I de eksemplene vi får oppgitt hvor SFO-ansatte har deltatt på samarbeidsmøter, er det dessuten nærmest utelukkende de SFO-ansatte som har en heltidsstilling.

Funnene i intervjuene samsvarer også med svarene i spørreundersøkelsen:

Figur 28: I hvilken grad samarbeider SFO med følgende aktører? (N=186. Skala 1-i svært liten grad til 5-i svært stor grad. Oppgitt i gjennomsnitt).



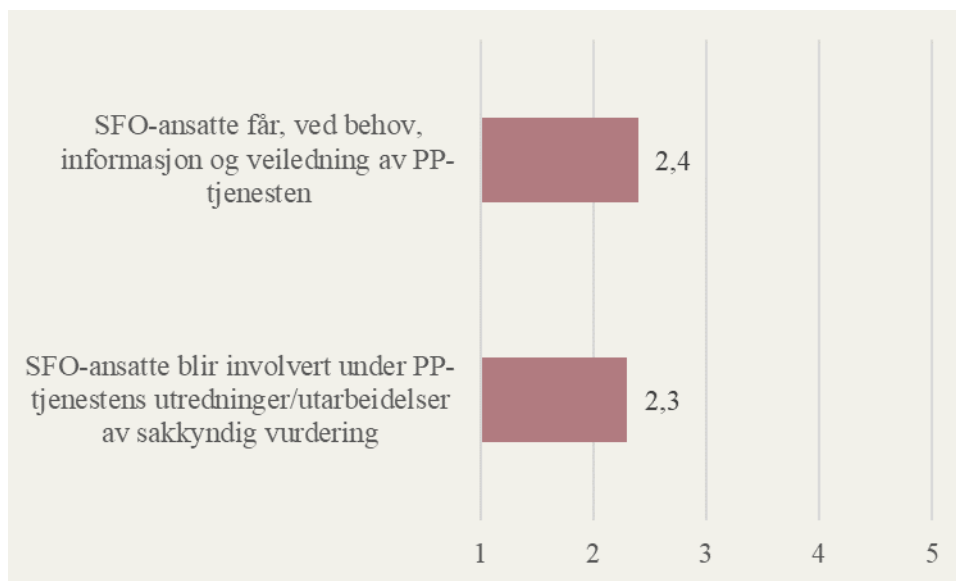
Figuren viser at de SFO-ansatte gjennomgående mener at SFO i liten grad samarbeider med nevnte tjenestene. Blant caseskolene skiller Buøy seg ut med et gjennomsnitt på 1, som tilsvarer at SFO i svært liten grad samarbeider med hjelpetjenestene. For de resterende caseskolene er det relativt lite variasjon når det kommer til samarbeidet med PPT og barnevernet, men noe mer varierende når det gjelder samarbeidet med skolehelsetjenesten og Lenden. Ut fra resultatene fra spørreundersøkelsen er det Sunde som oppgir å i størst grad samarbeide med skolehelsetjenesten (snitt på 2,8), og Jåtten som i størst grad samarbeider med Lenden (snitt på 3,3).

Når det gjelder skolehelsetjenesten, tar flere informanter til orde for et tettere samarbeid. Det vises til at mange elever har behov for ekstra oppfølging, og at det hadde vært nyttig med veiledning fra helsesykepleier knyttet til hvordan en skal håndtere ulike problemstillinger knyttet

til enkeltelever. Samtidig blir et tettere samarbeid også beskrevet som nyttig med tanke på kompetanseutvikling i tidlig innsats/forebygging, psykisk helsehjelp og samtaler med barn.

Når det gjelder PPT, ba vi respondentene i spørreundersøkelsen om å ta stilling til noen ytterligere påstander rundt samarbeidet mellom SFO og PPT. Som vi ser av figuren under, er de SFO-ansatte relativt uenige i påstandene om at SFO-ansatte får veiledning fra PPT (ved behov), og at de blir involvert i PP-tjenestens utredninger:

Figur 29: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (N=186. Skala 1-helt uenig til 5-helt enig. Oppgitt i gjennomsnitt)



Funnene i spørreundersøkelsen samsvarer også med intervjuene på caseskolene. Flere påpeker at SFO i liten eller ingen grad blir involvert i PP-tjenestens utredninger, og at det her ligger et uutnyttet potensial. Et fellestrekk i intervjuene på alle caseskolene er at de SFO-ansatte har et nyttig innblikk i hvordan elevene fungerer sosialt og emosjonelt, som ikke nødvendigvis samsvarer med hvordan de samme elevene oppleves å fungere i skolen. Dette knyttes til at hverdagen og aktivitetene i SFO er mer ustrukturerte enn i skolen, og dette kan være en utfordring for elever som har behov for forutsigbarhet og struktur. Særlig SFO-ansatte med heltidsstillinger blir framhevet som å ha oversikt over hvordan elevene fungerer både i en SFO-setting og en skolesetting, og dette oppleves som relevant informasjon for PPT å vite noe om. Caseskolenes erfaring er at PPT sjeldent etterspør hvordan eleven fungerer i SFO, og flere savner et større helhetsperspektiv her. Vi får imidlertid opplyst at det har vært tilfeller hvor PPT har observert også i SFO, men at dette er personavhengig.

Også PPT bekrefter at det ikke er vanlig praksis at SFO blir involvert i utredninger. Det anerkjennes likevel at de SFO-ansatte har mye informasjon om elevene, og en ser behovet for å se eleven i en helhet. Det vises til at tjenesten gjerne ønsker å samarbeide mer med SFO i lys av et «barnets beste-perspektiv», men at det samtidig er to store hindringer: for det første er PP-

tjenesten hjemlet i opplæringsloven § 5-6, som vil si at PPT sitt mandat er å betjene skolen³², og undersøke elevens opplæringsbehov i en opplærings situasjon. For det andre vises det til knappe ressurser, og at PPT må fordele de ressursene de har på de lovpålagte oppgavene.

Videre er veiledning et uttalt savn blant informanter ved alle caseskolene. Det vises til at ansatte i skolen får veiledning fra PPT i enkeltsaker, men at SFO-ansatte ikke får slik veiledning, til tross for at den respektive eleven også går i SFO. «*Vi savner at vi blir sett på som en enhet her*». Det påpekes at inkludering av SFO-ansatte i veiledning kunne gi fordel for både de SFO-ansatte selv og de respektive elevene. Til de SFO-ansatte i form av kompetanseutvikling generelt, og for elevene i form av at en har bedre forutsetninger for å kunne gjøre nødvendige tilpasninger også i SFO. «*I en ideell verden kunne eleven blitt godt ivaretatt over hele dagen*».

Også PPT ser nytten av at de SFO-ansatte får veiledning, og viser til viktigheten av at hele laget rundt barnet har kompetanse om elevens behov og kan gjøre aktuelle tilpasninger. PPT opplyser at SFO-ansatte er velkomne til å kobles på veiledningen med de skoleansatte, men opplever samtidig ulik praksis for hvor mye skolene involverer SFO her. Også ressursfaktoren spiller en rolle, da PPT gir veiledning i skoletiden, og skolen må derfor klare å frigjøre de nødvendige ressursene. «*PPT og skolen kan bli mer bevisst på, etter samtykke fra foresatte, å invitere med ansatte i SFO i f.eks. tilbakemeldingsmøter, samarbeidsmøter, ansvarsgruppemøter og i veiledning*».

5.4 SAMARBEID MED FORELDRE

SFO skal legge til rette for god dialog og samarbeid med foreldre, og foreldre med barn på SFO skal få tilbakemeldinger på elevenes SFO-hverdag. På systemnivå er skolens foreldresamarbeid formalisert gjennom FAU, men har også formelle kontaktpunkter gjennom eksempelvis samarbeidsutvalget og skolemiljøutvalget. I forrige delkapittel så vi at majoriteten av SFO-ene i Stavanger kommune har fast representant i skolens samarbeidsutvalg, mens et fåtall også er representert i skolens skolemiljøutvalg. Blant våre utvalgte skoler er det ingen av SFO-lederne som fast deltar på FAU-møter, men på Sunde skole har SFO-leder deltatt på et FAU-møte nylig. Deltakelse fra SFO blir løftet fram som et ønske blant de intervjuede foreldrerepresentantene. Ikke nødvendigvis at SFO-leder er en fast deltaker, men at SFO-leder deltar en gang, eller noen ganger i året, og at det er satt i system.

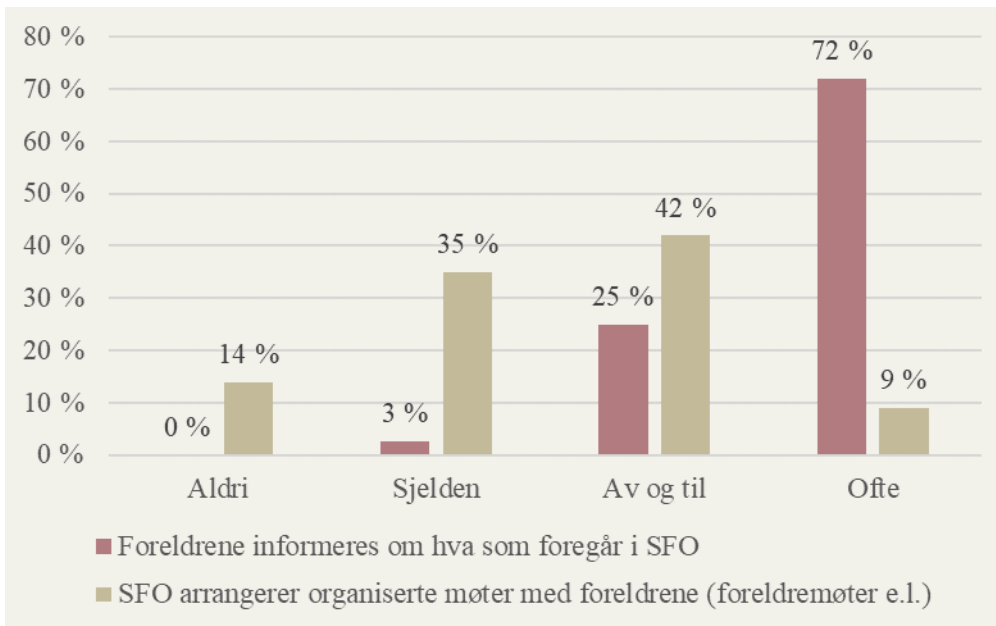
I spørreundersøkelsen spurte vi SFO-lederne om FAU har en egen SFO-(foreldre)representant. Av de 27 SFO-lederne som har besvart undersøkelsen, svarer 13 bekreftende på dette. Blant våre utvalgte SFO-er, gjelder dette for Jåtten og Buøy. De intervjuede foreldrerepresentantene har

³² PPT skal utarbeide sakkyndige vurderinger der loven krever det, og hjelpe skolen med kompetanse- og organisasjonsutvikling.

positive erfaringer med en slik ordning, og opplever det som en viktig link mellom foreldregruppen og SFO.

I spørreundersøkelsen ba vi de ansatte ta stilling til hvor ofte SFO arrangerer organiserte møter med foreldre, og hvor ofte foreldre informeres om hva som foregår i SFO. Resultatene framgår av figuren under:

Figur 30: Ta stilling til følgende påstander... (N=189)



De fleste SFO-ansatte oppgir at foreldre ofte informeres om hva som foregår i SFO, mens en fjerdedel oppgir at foreldre informeres av og til. Informasjon om hva som foregår i SFO rommer samtidig flere enn én dimensjon: på den ene siden innebærer det mer tilpasset og/eller individspesifikk informasjon som formidles direkte til hver enkelt foresatt, for eksempel i en levering- eller hentesituasjon. Levering og henting er imidlertid mest aktuelt for de yngste elevene, da de eldre elevene ofte ankommer og går på egenhånd. For det andre innebærer det også informasjon om hva som foregår i SFO mer generelt. For dette finnes det en rekke informasjonskanaler, hvor organiserte møter med foreldre kan være én av disse. Som vi ser av figuren over, er det variasjon i både hvorvidt og hvor ofte slike møter arrangeres. De fleste oppgir at dette foregår sjelden eller av og til, mens et fåtall oppgir å aldri arrangere slike møter.

Blant våre utvalgte skoler er det kun Kampen SFO som bruker skolens foreldremøte til å informere om SFO-tilbudet, mens både Jåtten, Sunde og Buøy arrangerer egne foreldremøter med foreldre i SFO. Dette gjennomføres samme dag som foreldremøtet i skolen ved oppstarten av skoleåret. I tillegg til foreldremøter, har Jåtten SFO nylig forsøkt en ordning med elevsamtaler i SFO. Erfaringen er at dette var nyttig for de som valgte å benytte seg av tilbudet, og at foreldrene var fornøyde med denne muligheten.

Hvilke andre kontaktflater som brukes til både kommunikasjon med hjemmet og generell formidling av informasjon varierer fra SFO til SFO. Dialogen med foresatte foregår både

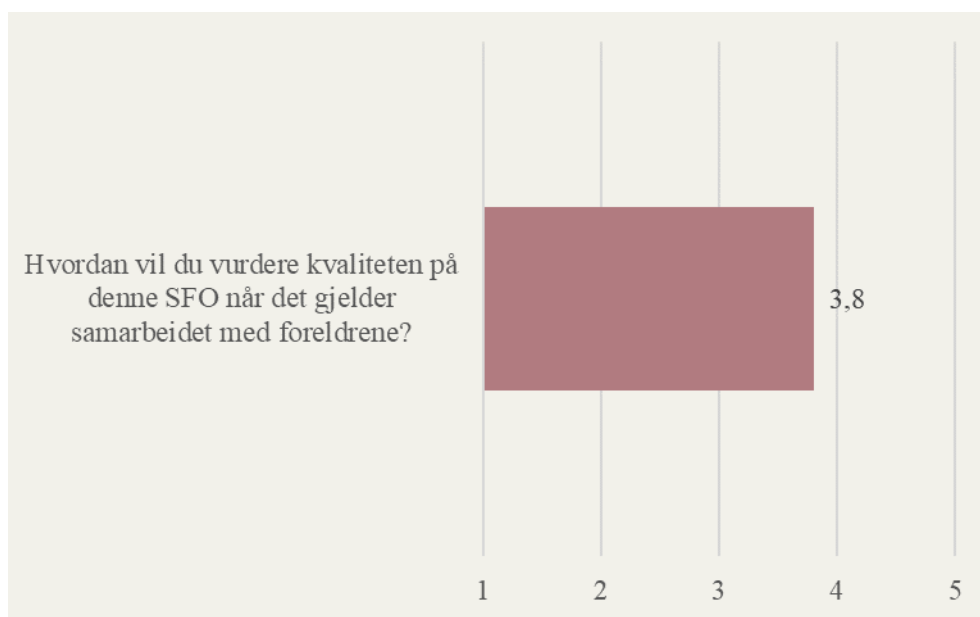
gjennom e-post, telefon og/eller ulike (digitale) kommunikasjonsverktøy som for eksempel IST direkte. Sistnevnte kan også brukes til generell informasjon om tilbudet, mens andre SFO-er utelukkende bruker hjemmesiden for publisering av relevant informasjon. Atter andre sender ut informasjon per e-post, for eksempel i form av «månedsbrev».

Til tross for både foreldremøter og etablerte kommunikasjons- og informasjonskanaler, tilbakemelder de fleste foreldrerepresentantene at mer informasjon om tilbudet enten er eller har vært et savn. Ut fra det foreldrerepresentantene enten etterlyser eller har etterlyst, kan følgende momenter framheves som viktig for foreldre å få mer/nok informasjon om:

- Hva som foregår på SFO, altså innholdet i skolefritidstilbudet
- Hvilke planer SFO har og/eller mer tydelighet i planene

I spørreundersøkelsen ba vi også de ansatte om å vurdere kvaliteten på samarbeidet mellom foreldrene og deres SFO. Resultatet framgår av figuren under.

Figur 31: SFO-ansattes vurdering av kvaliteten på samarbeidet med foreldrene (N=189. Skala 1-svært dårlig til 5-svært god. Oppgitt i gjennomsnitt)

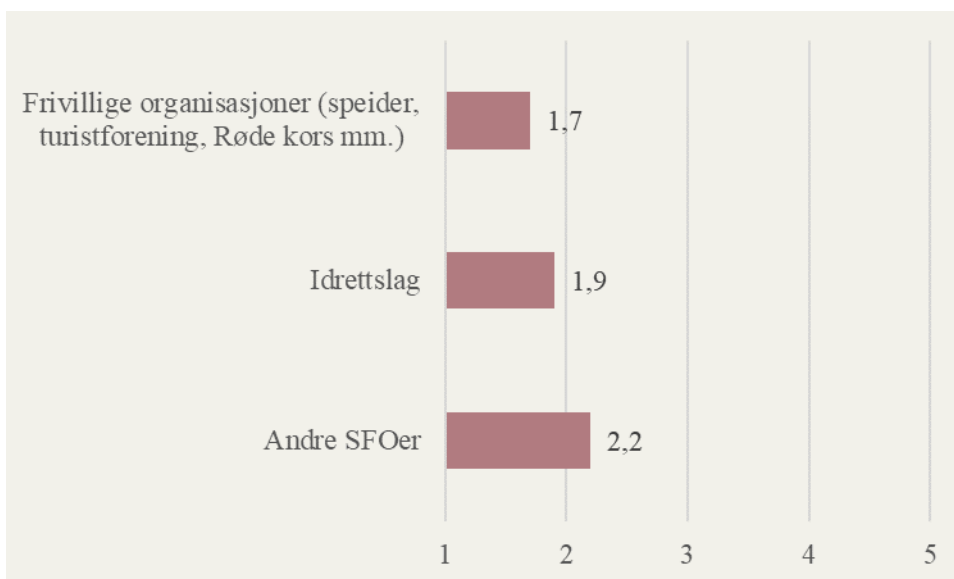


Med et snitt på 3,8 vurderer de SFO-ansatte samlet sett kvaliteten på samarbeidet som god. Drøyt 70 prosent mener at kvaliteten er god eller svært god, mens en fjerdedel mener den verken er god eller dårlig.

5.5 SAMARBEID MED ANDRE AKTØRER

I spørreundersøkelsen stilte vi også spørsmål om hvorvidt SFO samarbeider med frivillige organisasjoner, idrettslag eller andre SFO-er. Resultatene viser at de SFO-ansatte mener at en i liten grad samarbeider med disse:

Figur 32: I hvilken grad samarbeider SFO med følgende aktører? (N=186. Skala 1-i svært liten grad til 5-i svært stor grad. Oppgitt i gjennomsnitt)



Heller ikke i intervjuene får vi oppgitt noen eksempler på at det er gjennomført aktiviteter i samarbeid med frivillige organisasjoner. Jåtten SFO har imidlertid brukt speideren til intern kompetanseheving for personalet om turglede, mat og måltid på tur. At frivillige organisasjoner bidrar med kurs og kompetanseheving mot personalet beskrives her som mer hensiktsmessig enn å outsource aktivitetene. Det vises til at SFO på denne måten står bedre rustet til å gjøre slike aktiviteter selv, heller enn å være avhengig av andre.

Av samarbeid med idrettslag, har Kampen SFO i perioder hatt et samarbeid med Kampen innebandyklubb. Jåtten SFO har vikingspillere som har fotballskole, mens Buøy har samarbeidet med Buøy Idrettslag fotballavdeling om et fotballtilbud i SFO-tiden. Videre har Kampen SFO også benyttet seg av aktører på kulturfeltet, og har blant annet hatt besøk av Rogaland teater og besøkt ulike museum.

Når det gjelder samarbeid med andre SFO-er, har alle SFO-lederne i de ulike kommunedelene et lokalt samarbeid på kommunedelsnivå. Det varierer imidlertid hvor tett dette samarbeidet er. Mens noen har lagt dette samarbeidet til side, har andre felles planleggingsdager og kurs, samt månedlige møter. Vi får også oppgitt eksempler på at det lokale SFO-nettverket som Kampen SFO har faste, felles arrangementer som fotballturnering og aktivitetsdag.

Alle lederne i SFO i Stavanger kommune har dessuten et samarbeid gjennom et kommunalt ledernetverk for SFO. Nettverket skal i utgangspunktet være en arena for kvalitetsutvikling og erfaringsutveksling, og møtes annenhver måned. Dette kommer vi nærmere innpå i neste kapittel.

5.6 OPPSUMMERING OG VURDERING

Formålet med dette kapitlet har vært å undersøke i hvilken grad SFO-ene samarbeider med deres respektive skoler, foreldre og aktuelle hjelpetjenester. En av anbefalingene i rammeplanen er at SFO og skolen bør samarbeide tett for å sikre et helhetlig perspektiv på barnas oppvekst. I dette ligger et kollektivt ansvar for alle elevenes læring, trivsel og utvikling. Også kommunens kvalitetsplan påpeker at SFO skal være en integrert del av skolens helhetlige tenkning og planlegging. Kommunen har gått fra å tidligere ha to separate kvalitetsplaner for skole og SFO, til å ha én felles kvalitetsplan. Dette vurderes å gi en viktig signaleffekt ut til skolene om at skole og SFO skal anses som én enhet.

Hvordan de SFO-ansatte selv vurderer kvaliteten på samarbeidet mellom SFO og den respektive skolen varierer. Blant informantene er det konsensus om at det tradisjonelt sett har vært tette skott mellom SFO og skoledelen, men at dette er noe som har bedret seg. Noen skoler ser ut til å ha kommet langt i å rive ned skottene, mens de hos andre fortsatt er mer eller mindre tette. Den viktigste forutsetningen for at SFO skal bli en integrert del av skolen ser ut til å være at rektor tar et ledelsesansvar for både skoledelen og SFO. I dette ligger det at SFO-leder har autonomi til å utføre sine ansvarsoppgaver, men med rektor/øvrig skoleledelse som en viktig støttespiller som sørger for gode rammer. Dette omhandler både kulturbygging, hvordan skolen organiserer arbeidet, og hvordan det legges til rette for et godt samarbeid.

Selv om skoledelen og SFO dermed har et kollektivt ansvar for alle elevenes læring, trivsel og utvikling, viser gjennomgangen at dette i liten grad er satt i system. I mangel på tydelige føringer for hvordan samarbeidet mellom undervisning og SFO skal organiseres, og hva det skal inneholde, er det avhengig av hvordan den enkelte skole tilrettelegger for samarbeidet. Det kan finnes flere mål på hvorvidt SFO er en integrert del av skolens helhetlige tenkning og planlegging. Det kan eksempelvis inkludere hvorvidt SFO deltar i skolens ulike samarbeidsfora, om SFO er involvert i samarbeidet rundt enkeltelever, om SFO og skoledelen samarbeider i planleggingen av aktiviteter, har fastsatte møtepunkter eller felles møter sammen, og/eller at de ansatte er oppdatert på hva som foregår begge steder gjennom informasjonsdeling.

Gjennomgangen viser generelt store variasjoner blant SFO-ene langs disse indikatorene. Ved noen skoler er eksempelvis SFO inkludert i alle de ulike samarbeidsfora på skolen, mens andre SFO er med i et fåtall eller ikke i noen i det hele tatt. Tilsvarende varierer det hvorvidt SFO-ansatte blir involvert i aktuelle samarbeidsmøter, og også PPT opplever ulik praksis her. Det er grunn til å tro at jo høyere grad av samarbeid langs disse indikatorene, desto større muligheter vil for dialog og felles praksis, og å styrke relasjonene på tvers. Etter vår vurdering vil dette være særlig fordelaktig for de elevene som har behov for en tettere oppfølging. Skolen og SFO har et kollektivt ansvar for å ivareta *alle* elevenes læring, trivsel og utvikling. Hvorvidt skolen legger til rette for at SFO kan involveres i samarbeidet rundt enkeltelever, inkludert veiledningen fra PPT, vil igjen kunne påvirke hvorvidt SFO klarer å ivareta disse elevene og gjøre nødvendige tilpasninger. De store variasjonene kan indikere at det ikke er et enhetlig SFO-tilbud for barn og foreldre på dette området.

SFO skal legge til rette for god dialog og samarbeid med foreldre, og foreldre med barn på SFO skal få tilbakemeldinger på elevenes SFO-hverdag. Som vi skal se i [neste kapittel](#), viser foreldreundersøkelsen at foreldrene stort sett er fornøyde med informasjonen de mottar og samarbeidet med de SFO-ansatte. Også vårt inntrykk er at SFO-ene generelt sett både legger til rette for godt samarbeid og at foreldrene får relevant informasjon, men i varierende grad. Gjennomgangen viser variasjoner både når det gjelder organiseringen av foreldresamarbeidet, hvordan informasjon formidles og innholdet i informasjonen. På systemnivå er skolens foreldresamarbeid formalisert gjennom FAU. Av 27 SFO-er som har besvart spørreundersøkelsen, har 13 av disse en egen foreldrerepresentant fra SFO i FAU. Foreldrerepresentantene selv viser til positive erfaringer med en slik ordning, og opplever det som en viktig ventil mellom foreldregruppen og skoleledelsen.

Foreldre får tilbakemeldinger på elevenes SFO-hverdag med ulik hyppighet og på ulike måter. Noen har egne foreldremøter for foreldre i SFO, andre informerer om SFO-tilbudet i forbindelse med skolens foreldremøte. Ellers får foreldre informasjon om elevenes SFO-hverdag gjennom skolens hjemmeside, e-post eller ulike digitale verktøy. Til tross for både foreldremøter og etablerte kommunikasjons- og informasjonskanaler, er det likevel flere foreldrerepresentanter som har ønsket eller ønsker mer informasjon om SFO-tilbudet. Særlig gjelder dette informasjon om hvilke planer SFO har, i tillegg til hva som foregår i SFO, altså selve innholdet i SFO-tilbudet. Én mulig kanal her kan være FAU-møtene. Ingen av SFO-lederne ved våre utvalgte skoler deltar regelmessig på FAU-møter, men det er et uttalt ønske blant foreldrerepresentantene at SFO-leder deltar av og til.

5.7 ANBEFALING

Vi anbefaler kommunen å:

- *stille flere formelle krav til samarbeidet mellom SFO-ene og skolen for øvrig, med støtte- og hjelpetjenestene og foreldrene.*

6 KVALITETSUTVIKLING

Hvordan jobber kommunen/skolefritidsordningen med å sikre ønsket kvalitet i tjenesten?

- *Hvordan opplever foreldrene kvaliteten på SFO-tilbudet som kommunen gir til deres barn?*

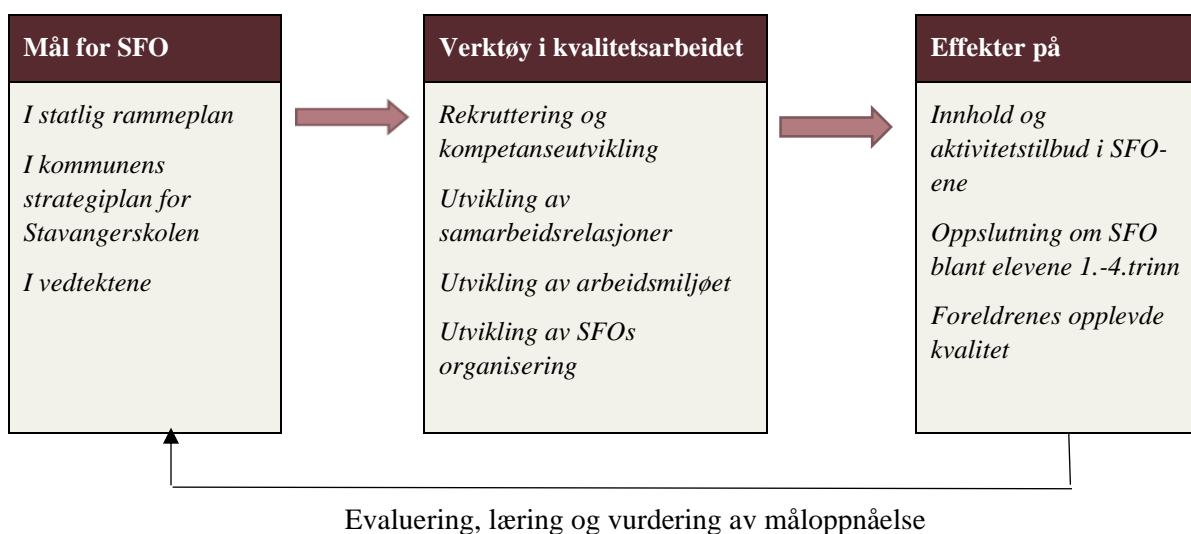
6.1 INNLEDNING OG REVISJONSKRITERIER

Formålet med dette kapitlet er å undersøke hvordan kommunen og SFO-ene jobber med kvalitetsutvikling. Gjennom å utvikle skolefritidsordningen kan SFO-ene oppnå bedre oppnåelse av de mål som er satt for denne tjenesten i rammeplan og kommunens strategiplan og vedtekter.

Verktøyene i kvalitetsutviklingen kan omfatte det meste som utgjør byggesteinene i skolefritidsordningen. Kvalitetsutvikling kan oppnås gjennom strategisk rekruttering, kompetanseutvikling og gjennom å bedre de mange samarbeidsrelasjonene SFO-ene har til omgivelsene; til foreldre, skolen, støttetjenester, andre SFO-er mv. Også utvikling av arbeidsmiljøet og SFO-enes organisering, kan bringe SFO-ene nærmere oppnåelse av de mål som er satt i planverket. Viktig i så måte er å oppnå måloppnåelse som sikrer et mest mulig variert og inkluderende SFO-tilbud som fanger opp mangfoldet av behov og ønsker. Et attraktivt SFO-tilbud kan bety høy oppslutning blant elevene om SFO, og høy opplevd kvalitet blant foreldrene.

Nedenfor har vi framstilt hvordan kvalitetsutvikling kan forstås som en læringssirkel.

Figur 33: Mål, verktøy og mulige effekter av kvalitetsarbeid i SFO.



Arbeidet med kvalitetsutvikling er omtalt både i rammeplanen og i Stavanger kommunes kvalitetsplan. Rammeplanen har kommet etter at strategiplanen ble utarbeidet. Skolene/SFO-ene er dermed stilt overfor to plandokument som begge legger føringer på kvalitetsarbeidet.

Av rammeplanen framgår det at skoleeier skal legge til rette for at SFO har muligheter til å drive kompetanseutvikling, planlegge og reflektere over innhold og arbeidsmåter. SFO-ene skal evaluere arbeidet jevnlig. Ved å reflektere over egen praksis og evaluere, skal SFO-ene utvikles til lærende organisasjoner som kontinuerlig jobber med å bedre kvaliteten på tilbudet.

SFO-leder har en viktig rolle i å veilede og legge til rette for at personalet utvikler en felles forståelse av oppdraget som er gitt i rammeplanen. Rammeplanen legger føringer for at den enkelte SFO skal utarbeide en årsplan eller en tilsvarende plan som skal vise hvordan SFO omsetter rammeplanens verdigrunnlag og innhold til praksis. Planen skal være et arbeidsredskap for personalet, og bidra til å gi informasjon til foreldre og andre samarbeidspartnere.

Rammeplanen understreker videre at i utviklingen av kvaliteten i innholdet og arbeidsmåtene skal SFO lytte og ta hensyn til det barna selv formidler om sin opplevelse av SFO. SFO skal dessuten legge til rette for at foreldrene kan bidra i kvalitetsutviklingsarbeidet.

Foruten rammeplanen, legger kommunens egen kvalitetsplan - *Stavangerskolen mot 2025*, føringer på skolenes og dermed SFO-enes arbeid med kvalitet. Ifølge planen er strategien ment å skape en dynamisk tilnærming til skoleutvikling og skal støtte skoleledere og ansatte i skole og SFO i det kontinuerlige arbeidet med å videreutvikle skolens praksis. I strategien er det nærmere beskrevet hvordan skolen kan bli en lærende organisasjon.

Strategien påpeker at rektor og skolens ledelse har et særskilt ansvar for å legge forholdene til rette for et lærende profesjonsfellesskap der lærere og SFO-ansatte, skolens ledelse og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og videreutvikler sin praksis. SFO-ene skal ha etablert en standard for planlegging, gjennomføring, evaluering og dokumentasjon av lek og aktiviteter.

Rektor, sammen med avdelingsledere i skole og SFO, lærere og andre ansatte skal bruke resultater fra kartlegginger, nasjonale prøver, karakterresultater, elev- og foreldreundersøkelser som grunnlag for å drøfte eksisterende praksis og vurdere kvaliteten på bl.a. SFO-tilbudet.

På bakgrunn av gjennomgangen over utleder vi følgende revisjonskriterier:

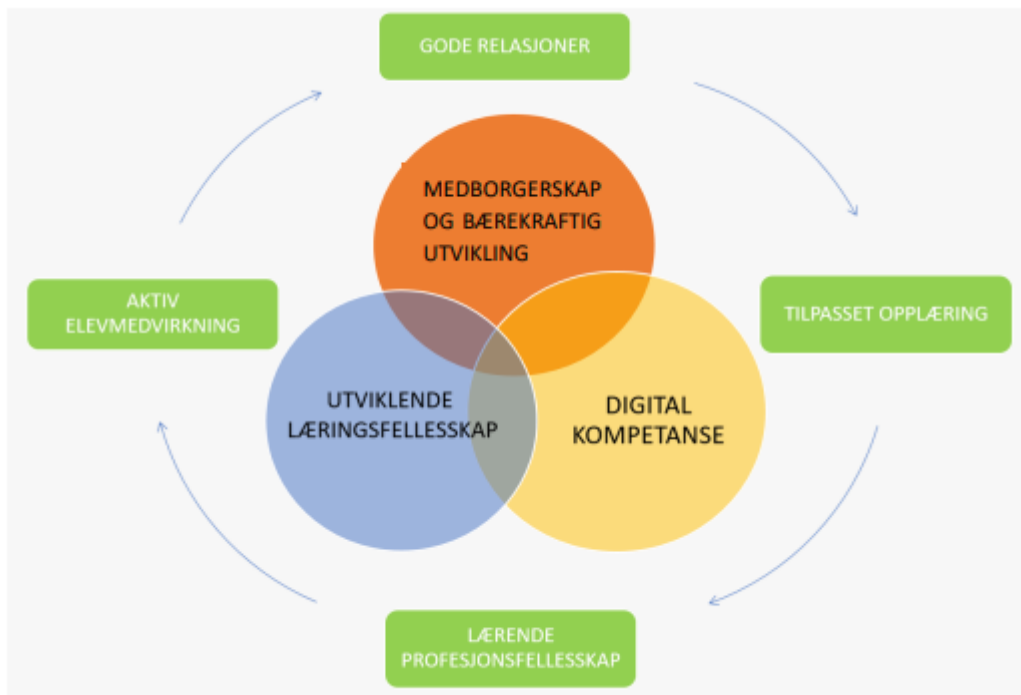
- SFO-ene skal jevnlig reflektere og evaluere egen praksis for læring og utvikling av kvaliteten på skolefritidstilbudet.
- SFO-ene skal utarbeide en årsplan eller lignende for å vise hvordan SFO omsetter rammeplanens verdigrunnlag og innhold til praksis.
- SFO-ene skal lytte til barna i sitt arbeid med å utvikle kvaliteten og tilrettelegge for foreldremedvirkning.
- Foreldreundersøkelser og annen dokumentasjon brukes for å vurdere praksis og kvaliteten på SFO-tilbudet.

6.2 KORT OM KVALITETSSYSTEMET I STAVANGERSKOLEN

Kvalitetssystemet i Stavangerskolen er beskrevet i kommunens strategiplan, og skal være til hjelp for skolene i den stadig pågående prosessen med å utvikle og forbedre eksisterende praksis.

Kvalitetssystemet skal sikre at Stavangerskolen realiserer de tre satsingsområder (samt et selvvalgt satsingsområde) og bygger virksomheten på fire utvalgte prinsipper som skal prege skolenes praksis. Satsingsområder og prinsipper er vist i figuren nedenfor.

Figur 34: Stavangerskolens satsingsområder og prinsipper

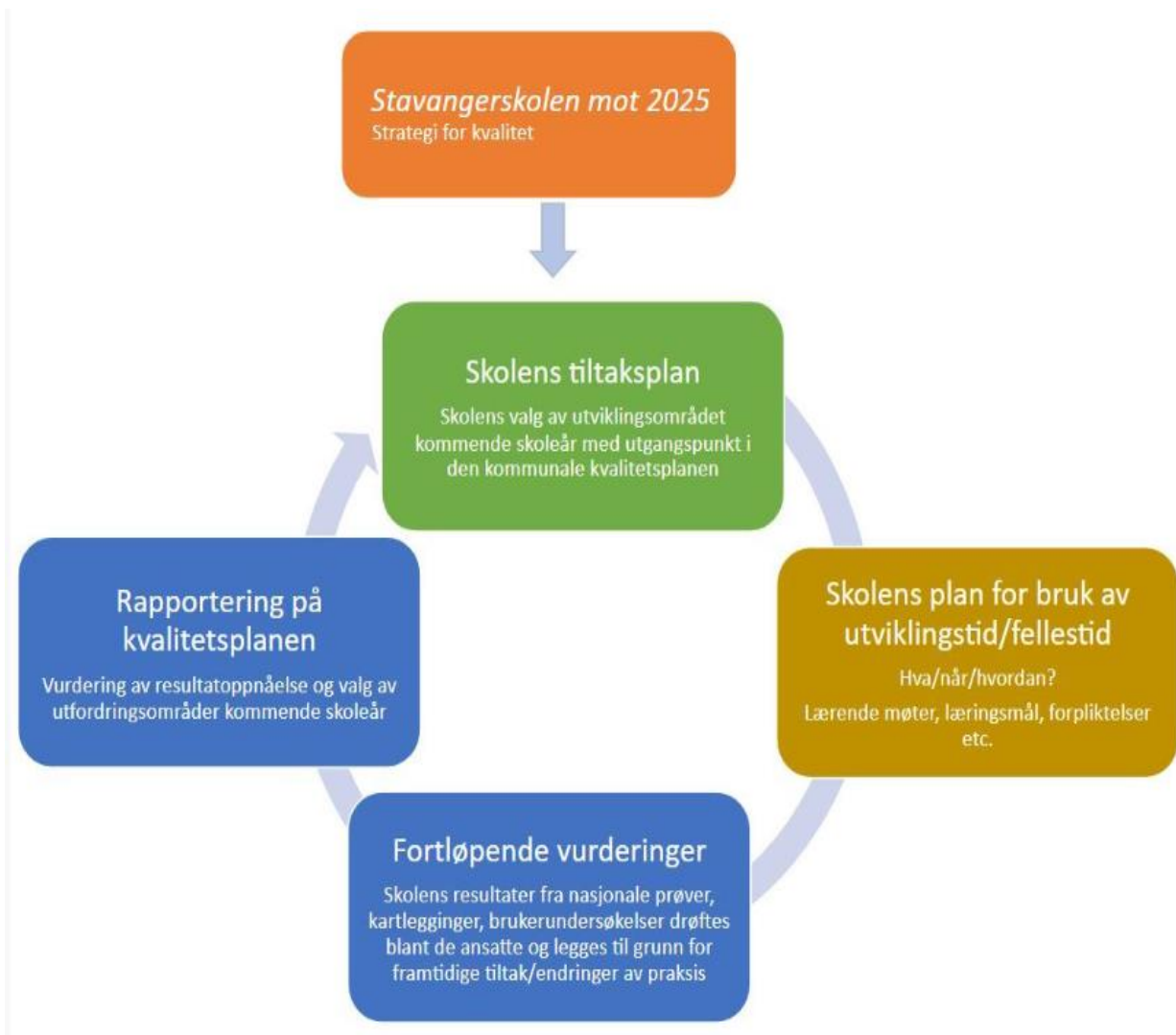


Kilde: Stavangerskolen mot 2025. Strategi for kvalitet

Systemet for kvalitetsvurdering og skoleutvikling er basert på disse elementene:

- **FORTLØPENDE OPPFØLGING AV RESULTATER** basert på gjennomføring og oppfølging av foreldre- og elevundersøkelser, kartlegginger, nasjonale prøver m.m.
- **STÅSTEDSANALYSEN - SKOLEBASERT VURDERING** gjennomføres hvert 3 år og skal være et verktøy for jevnlig å vurdere om organisering, tilrettelegging og gjennomføring av virksomheten bidrar til at målene i planverket blir nådd.
- **DIALOGMØTET** er en samtale mellom skole og skoleeier. Samtalen tar utgangspunkt i synspunkt og prioriteringer i forbindelse med skolens arbeid med ståstedsanalysen. Et mål med dialogmøtet er at Oppvekst og utdanning skal få et bedre innblikk i skolens hverdag og praksis, samt at skolen skal få bekreftelse og støtte på «god praksis» samtidig som eksisterende praksis utfordres.
- **SKOLESJEFENS LEDERSAMTALE** er den enkelte skoles avtale om oppfølging og er skolesjefens ledersamtale med den enkelte rektor.
- **ÅRLIG TILSTANDSRAPPORT**, som i Stavanger kalles kvalitets- og utviklingsmeldingen, omhandler læringsresultater, frafall og læringsmiljø. Den årlige rapporten danner utgangspunkt for en drøfting om kvalitet i kommunestyret.
- **SKOLENES TILTAKSPLANER**. I tillegg til bruk av resultater blir skolene årlig bedt om å gjennomføre en egenvurdering av utviklingsområdene i strategi for kvalitet i Stavangerskolen. Det er laget en mal for skolens kartlegging av status på de tre felles satsingsområdene. Det er også laget et årshjul for skolens tiltaksplan, jf. figur.

Figur 35: Årshjul for skolens tiltaksplan



Kilde: Stavangerskolen mot 2025. Strategi for kvalitet

6.3 PLAN OG UTVIKLINGSARBEID I SFO-ENE

I dette delkapitlet undersøker vi hvordan SFO-ene planlegger og arbeider med kvalitetsutvikling.

Som vi så innledningvis, skal SFO-ene utarbeide en årsplan ol. for å omsette rammeplanens føringer i praksis. Spørreundersøkelsen til SFO-lederne viser at 17 av 27 SFO-er i Stavangerskolen har en årsplan, noe som utgjør 63 prosent. Noen flere av SFO-ene, 24 av 27 (89 prosent) har en månedsplan. Der vises faste aktiviteter den kommende måneden.

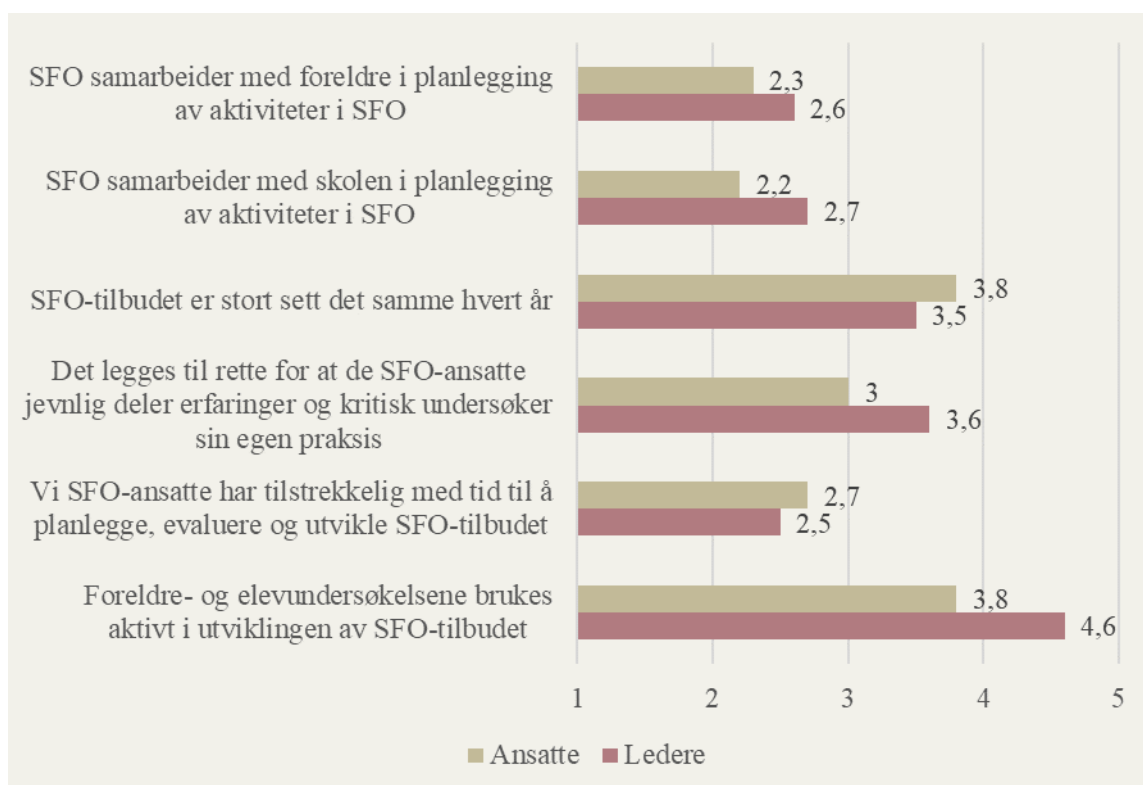
Intervjuer og dokumentasjon fra de fire case-skolene viser litt ulik praksis. SFO ved Buøy skole utarbeider halvårsplaner i tillegg til månedsplaner. Kampen SFO lager månedsplaner hvor de markerer med fargekoder hvordan aktivitetene er forankret til rammeplanen. I tillegg utarbeider Kampen en årlig aktivitetsplan. Jåtten SFO har utarbeidet en fireårig SFO-plan som rulleres årlig.

Dessuten har de årsplan for hvert av trinnene 1.-4.trinn med et årshjul som viser månedlige aktiviteter. De månedlige aktivitetene er sortert etter de tre satsingsområdene i kommunens strategiplan, en lokal satsing, og krav og føringer som fremgår av rammeplanen. Ukeplaner lages hver uke slik at foreldrene skal vite hva slags aktiviteter som er planlagt på kort sikt. SFO-basene har egne halvårsplaner. Jåtten har dessuten bekrevet hva som er vanlig dagsrytme ved SFO-en. SFO ved Sunde skole har laget en enkel oversikt med faste aktiviteter den enkelte måned.

Et neste spørsmål er i hvilken grad SFO samarbeider med elever, foreldre og skolen for øvrig i sin planlegging av aktiviteter. Relativt få av de SFO-ansatte (10 prosent) og noen flere SFO-ledere (22 prosent), er enige i påstanden om at SFO samarbeider med foreldrene i planleggingen av aktiviteter. Dette stemmer godt med de inntrykk vi har fra intervjuer med foreldrerepresentanter i FAU ved de fire caseskolene.

Heller ikke samarbeidet med skolen for øvrig oppnår noen høy skår. Faktisk er 1 av 3 SFO-ansatte uenige i påstanden om at SFO samarbeider med skolen i planleggingen av aktivitetene. SFO-lederne er ikke like uenige i denne påstanden. De fleste av disse er tettere på skoleledelsen for øvrig, blant annet gjennom å delta i ledergruppen. Helhetlig planlegging, spesielt av læringsstøttende SFO-aktiviteter, forutsetter i de fleste tilfeller samarbeid med skolen.

Figur 36: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om kvalitetsutvikling i denne SFO? (N=215. Skala 1-helt uenig til 5-helt enig. Oppgitt i gjennomsnitt).



I spørreundersøkelsen er det ikke spurt direkte om elevenes involvering i planleggingen. Vi har imidlertid senere i dette kapitlet stilt et spørsmål om hvilken påvirkning blant annet barna har på

aktivitetstilbudet ved SFO-ene. Resultatet viser at i underkant av 70% av de ansatte mener at barna har stor eller nokså stor påvirkning på utformingen av aktivitetstilbudet.

I spørreundersøkelsen er det også stilt noen spørsmål om hvordan SFO-ene jobber med kvalitetsutvikling og forbedringsarbeid. Gjennomgående er SFO-lederne noe mer positive i sine vurderinger enn det de SFO-ansatte er.

Når det gjelder bruk av foreldre- og elevundersøkelsene er 2 av 3 SFO-ansatte enige i at disse brukes aktivt i utviklingen av SFO-tilbudet. Alle lederne har svart helt eller delvis enig i denne påstanden. Caseintervjuene bekrefter at disse undersøkelsene står sentralt i kvalitetsarbeidet.

Noe mer i tvil, er de ansatte i spørsmålet om det legges til rette for at de SFO-ansatte jevnlig kan dele erfaringer og kritisk undersøke egen praksis. 67% av lederne er helt eller delvis enig i denne påstanden, mens kun 35% av de SFO-ansatte er enige.

De fleste SFO-ene inngår i bydelsnettverk/kommunedelsnettverk med andre SFO-er i samme bydel/kommunedel. Eksempelvis deltar Kampen SFO sammen med 8 andre SFOer i et nettverk som har møter en gang i måneden. Der samarbeider de bl.a. om felles idrettsdager og deler informasjon om nye ideer og de erfaringer SFOene har med valgte aktiviteter og organisering.

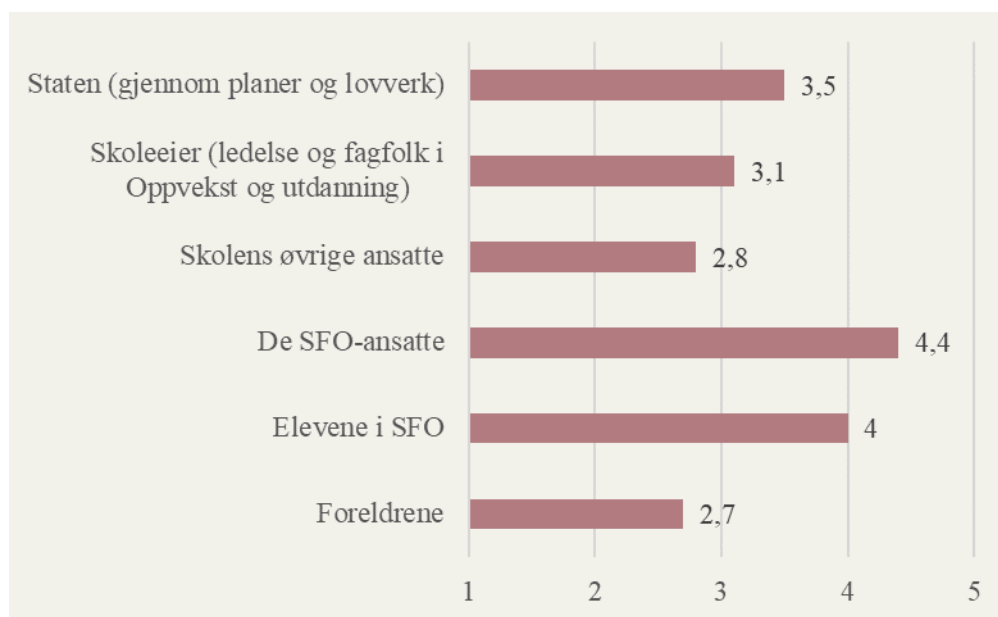
Også det kommunedekkende SFO-nettverket er en arena for å spre erfaringer og ideer mellom SFO-ene. Der deltar de SFO-lederne som ønsker det. Det er opp til hver skole (rektor) å frigjøre SFO-leder til delta på disse samlingene. Nettverket er dermed frivillig, og er ikke formelt forankret hos skolesjefen. Flere av de intervjuede mener dette er med på å svekke nettverkets betydning som arena for implementering av planer og erfaringsspredning. I intervjuene blir det også vist til at videre spredning av informasjon fra nettverket er avhengig av at SFO-lederne videreformidler disse til egne ansatte.

Enda lavere er ansattes enighet med påstanden om at SFO-ansatte har tilstrekkelig med tid til å planlegge, evaluere og utvikle SFO-tilbudet. Verken ansatte eller ledere er særlig villige til å underskrive på denne påstanden, noe som også er sterkt poengtert i caseintervjuene. I kapittel 4 så vi at for liten tid til planlegging og utvikling av SFO-tilbudet ble trukket fram som et viktig hinder i arbeidet med å tilby et variert og inkluderende aktivitetstilbud.

Vi registrerer for øvrig at det er en tendens til at flere er enige enn uenige i at SFO-tilbudet stort sett er det samme hvert år. Også her underbygger caseintervjuene funnet i spørreundersøkelsen, men det er en god del variasjon mellom SFO-ene hvor kreative og oppfinnsomme de er i utvikling av nye tilbud. Noen fortsetter som før, andre evaluerer og videreutvikler aktivitetstilbudet.

For å få et mer generelt overblikk over hvem som har mest (og minst) å si for utformingen av aktivitetstilbudet, stilte vi de SFO-ansatte et spørsmål om ulike aktørers påvirkning, jf. figur nedenfor.

Figur 37: Hvilken påvirkning har de følgende aktørene på utformingen av aktivitetstilbudet ved SFO? (N=190. Skala 1-liten påvirkning til 5-stor påvirkning. Oppgitt i gjennomsnitt)



Størst påvirkning mener de SFO-ansatte at de SFO-ansatte har på aktivitetstilbudet. 80 prosent mener at de ansatte har stor eller nokså stor påvirkning. Deretter følger elevene der altså 70 prosent av de ansatte mener de har stor eller nokså stor påvirkning. Bare i underkant av 20 prosent av de SFO-ansatte mener at foreldrene har stor eller nokså stor påvirkningskraft.

6.3.1 ARBEID MED KVALITETSUTVIKLING VED CASESKOLENE

SFO-ansatte ved **Buøy skole** har ukentlige personalmøter hvor de blant annet skal planlegge, evaluere og videreutvikle virksomheten. Tiden strekker ofte ikke til da andre saker kan være mer presserende eller at andre møter/ oppgaver blir prioritert. I følge SFO-leder er rammeplanens verdier og innhold styrende for arbeidet med planer og kvalitetsutvikling. En ny strategi- og aktivitetsplan ble laget våren 2022, sammen med ny halvårs aktivitetsplan. Månedspaner publiseres på skolens nettside og på facebookside. Etter hver foreldreundersøkelse blir undersøkelsen gjennomgått av SFO-personalet. Det ble i 2019/2020 laget en egenvurdering basert på SWOT-analyse (Styrker-Svakheter-Muligheter-Trusler).

Ved **Jåtten SFO** har de personalmøte hver tirsdag i ca. 1 t 20 min. En time i uken er dessuten satt av til basemøter. Da lager basen månedsplan, planlegger aktiviteter og samarbeider i barnegruppen. Jåtten SFO har ryddet i møtstruktur og innført en rutine på at mye informasjon sendes ut skriftlig. Det frigjør tid til utviklingsarbeid i personalmøtene. Med utgangspunkt i ståstedanalysen valgte Jåtten inkludering som prosjekt. Dette ble etter hvert spisset inn mot psykisk helse og språk. Oppvekst og utdanning har vært tydelig på prioritering av digital kompetanse. Det har Jåtten SFO prioritert. De har brukt en del tid på gjennomgang av

rammeplanen hvor de har tatt for seg verdigrunnlaget. De har gjennomgått praksis og satt opp at «sånn gjør vi det». Mye av det samme gjøres på basene, men da tilpasset det enkelte trinn.

Ved **Sunde SFO** har de brukt noe tid på å gjennomgå rammeplanen. Det samme har SFO-nettverket gjort. Sunde SFO har dessuten vært involvert i arbeidet med strategiplanen. Samtidig har denne forsvunnet litt i fokus som følge av rammeplanen. Planen er også sparsom med omtale og utviklingsbehov i SFO sammenlignet med omtalen av skoledelen. I følge flere av de intervjuede ved Sunde skole bør rammeplanen danne grunnlag for å utjevne noen av forskjellene på SFO-ene. Disse forskjellene er i mange tilfeller større enn forskjellene mellom skolene der lovverk og planer er mer detaljerte. Sunde skårer dårlig på foreldreundersøkelsen og har brukt den som utgangspunkt for ståstedsanalysen. Blant annet for å bedre informasjonen til foreldrene. Generelt peker de intervjuede at det er for lite tid til kvalitetsutvikling: «Vi har 45 minutter til personalmøter hvor vi også skal ha tid til utviklingsarbeid» [...] «Vi løper som galne».

Ved **Kampen SFO** er personalmøtene og planleggingsdagene det mest brukte arenaene for planlegging og utviklingsarbeid. Både medarbeiderundersøkelse og foreldreundersøkelsene brukes som en del av faktagrunnlaget. Mye informasjon er sammenfattet i ståstedsanalysen. I forkant av møtene legges det ut informasjon på chrome, som det forventes de ansatte leser til personalmøtet mandagen. Så diskuteres temaer og problemstillinger i selve møtet. Alle har dessuten fått tildelt rammeplanen. Den er gått nøye gjennom og brukes som et verktøy, men mye arbeid gjenstår. Det har betydd at strategiplanen til kommunen har kommet litt på siden.

6.4 OPPLEVD KVALITET

Så langt i dette kapitlet, har vi sett at de fleste SFO-ene bruker de årlige foreldreundersøkelsene aktivt til å utvikle innhold og aktiviteter i SFO-en. Oppvekst og utdanning har utarbeidet en modell for arbeid med skolebasert vurdering av innhold og kvalitet i SFO med utgangspunkt i foreldreundersøkelsen. Modellen er tenkt som en støtte for rektor og ansatte i prosessen med å vurdere og videreutvikle eksisterende praksis i SFO.³³

Vi har spurt de SFO-ansatte om hvordan de vurderer kvaliteten generelt på SFO-tilbudet ved skolen. *Hele 83 prosent av de ansatte mener kvaliteten på SFO-tilbudet er god eller svært god.*

Intervjuene ved caseskolene viser at det er noe ulike oppfatninger om hva som oppfattes som god kvalitet. Noen mener at et variert og inkluderende SFO-tilbud er den viktigste kvalitetsindikatoren. Andre igjen er opptatt av de faktorer som kan gi opphav til god kvalitet på

³³ Foreldreundersøkelsen er foreldrenes subjektive opplevelse av SFO-tilbudet. Foreldre ved én skole kan ha høye forventninger til SFO. Det kan resultere i at SFOen får relativt lav skår, selv om tilbudet er minst like godt som ved andre SFOer. Foreldre ved andre skoler kan ha relativt lave forventninger, og gi relativt høy skår selv om tilbudet er heller dårlig sammenlignet med andre SFOer. Mange av foreldrene vil sjelden vite så mye om hvordan det står til ved andre SFOer. De gjør sine vurderinger av den SFO de har barna sine på. Manglende sammenligningsgrunnlag kan gjøre det utfordrende for foreldrene å helt vite hvordan «deres» SFO ligger an i forhold til andre SFOer.

SFO-aktivitetene. Særlig relevant utdanning og heltidsstillinger blir trukket fram i den sammenheng. Det er også de som trekker fram gode rutiner og godt planverk som viktige kvalitetsindikatorer. Atter andre igjen, peker på godt samarbeid med foreldre og skole som viktige kvalitetsindikatorer. Foreldrerepresentantene ved caseskolene er for sin del mest opptatt av trivselen for sitt barn og samarbeidet og informasjonen de får fra de SFO-ansatte.

Et nærliggende spørsmål er om foreldrene til barn i SFO-ene er like fornøyde som de SFO-ansatte med kvaliteten på SFO-tilbudet. Stavangers foreldreundersøkelse stiller spørsmål til foreldrene om hvordan de oppfatter barnets trivsel og trygghet og hvordan de vurderer aktivitetstilbudet. Det spørres også om hvordan de som foreldre opplever informasjon fra og samarbeid med de SFO-ansatte. Basert på spørsmål på disse to temaområdene, utarbeides det to samleindekser.

Tabellen under gir en oversikt over resultatene fra foreldreundersøkelsene til de utvalgte caseskolene de siste tre årene. Det fremgår også snitt for alle SFO-ene i Stavangerskolen. For å ta høyde for tilfeldige variasjoner fra ett år til et annet, har vi tatt utgangspunkt gjennomsnittet til SFO-ene i undersøkelsene de tre siste årene.

Tabell 7: Foreldreundersøkelsene siste 3 år om SFO-tilbudet i Stavangerskolen. Foreldre 2. årstrinn.

	Trivsel, trygghet og aktivitetstilbud				Informasjon og samarbeid			
	2019	2020	2021	Gj.snitt	2019	2020	2021	Gj.snitt
Jåtten	4,7	4,7	4,5	4,6	4,7	4,5	4,5	4,6
Kampen	4,5	4,6	4,4	4,5	4,3	4,2	4,5	4,3
Sunde	4,2	4,0	4,2	4,1	4,2	4,0	4,3	4,2
Buøy	4,2	4,3	3,5	4	4,0	4,2	3,5	3,9
Stavanger	4,4	4,5	4,3	4,4	4,4	4,5	4,5	4,5

Det store flertallet av foreldrene mener at barnet deres trives i SFO om vi først ser på resultatene for SFO-ene i hele Stavangerskolen. Foreldrene er marginalt mindre positive til aktivitetstilbudet enn de er til informasjon og samarbeid med SFO-ansatte.

Blant de fire case-SFO-ene er det Jåtten SFO som oppnår best resultat. De skårer like høyt på aktivitetstilbudet, trivsel og trygghet som de gjør på informasjon og samarbeid. Jåtten ligger også høyere på foreldreskåren enn gjennomsnittet for alle SFO-ene i Stavangerskolen.

Også Kampen SFO oppnår høy skår på aktivitetstilbudet og trivsel, men ikke like god skår som Jåtten på informasjon og samarbeid. Både Sunde SFO og Buøy SFO oppnår lavere skår enn

Jåtten og Kampen SFO på begge de to indeksene, med Buøy som den som skårer lavest av de to. Begge skårer lavere enn snittet for Stavangerskolen.

6.5 OPPSUMMERING OG VURDERING

Formålet med dette kapitlet har vært å undersøke hvordan kommunen og SFO-ene jobber med kvalitetsutvikling. Gjennom å utvikle skolefritidsordningen, kan SFO-ene oppnå bedre oppnåelse av de mål som er satt for denne tjenesten i rammeplan og kommunens strategiplan og vedtekter. Vi har også undersøkt hva slags planer SFO-ene har.

SFO-ene skal ifølge rammeplanen utarbeide en årsplan eller lignende for å vise hvordan SFO-ene omsetter rammeplanens verdigrunnlag og innhold til praksis. Spørreundersøkelsen til SFO-lederne viser at 17 av 27 SFO-er i Stavangerskolen har en årsplan, noe som utgjør 63 prosent. Noen flere av SFO-ene, 24 av 27 (89 prosent) har en månedsplan. Flertallet av SFO-ene innfrir dermed kravet i rammeplanen, men også her er det forskjeller mellom SFO-ene.

I kommunens strategiplan – *Stavangerskolen mot 2025*, er det beskrevet et kvalitetssystem som skal hjelpe skolene med sitt kvalitetsarbeid. Utgangspunktet er en ståstedsanalyse som skal følges opp med tiltaksplaner. Undersøkelsene i dette kapitlet viser at det er noe variasjon fra SFO til SFO hvor stor innsats det legges ned i kvalitetsutvikling og forbedringsarbeid. En del SFO-er viderefører stort sett aktivitetstilbudet fra år til år, mens andre er mer kreative og oppfinnsomme.

Når det gjelder bruk av foreldre- og elevundersøkelsene, er 2 av 3 SFO-ansatte enige i at disse brukes aktivt i utviklingen av SFO-tilbudet. Langt på vei innfrir de dermed kravet om å bruke disse undersøkelsene til å utvikle kvaliteten på SFO-tilbudet.

Noe mer i tvil, er de ansatte i spørsmålet om det legges til rette for at de SFO-ansatte jevnlig kan dele erfaringer og kritisk undersøke egen praksis. I mange av caseintervjuene blir det vist til mangel på tid til å dele erfaringer med kolleger. Det er også forskjeller fra SFO til SFO hvor mye erfaringsdeling det er mellom SFO-er i samme bydel. Vår vurdering er at tiden/ rammevilkårene for kritisk refleksjon over egen praksis i mange tilfeller kommer til kort fordi andre oppgaver haster mer. Slik refleksjon er en forutsetning for å kunne videreutvikle SFO-tilbudet.

Størst påvirkning mener de SFO-ansatte at de ansatte har på utformingen av aktivitetstilbudet. 80 prosent mener at de ansatte har stor eller nokså stor påvirkning. Deretter følger elevene der 70 prosent av de ansatte mener de har stor eller nokså stor påvirkning. Etter vår vurdering tyder det på at SFO-ansatte lytter til barnas ønsker i arbeidet som gjøres for å utvikle SFO-tilbudet.

Bare i underkant av 20 prosent av de SFO-ansatte mener at foreldrene har stor eller nokså stor påvirkningskraft. Av rammeplanen framgår det at SFO-ene skal tilrettelegge for foreldremedvirkning. Våre funn tyder på at denne tilretteleggingen kan bli bedre.

De årlige foreldreundersøkelsene viser at det store flertallet av foreldrene mener at barnet deres trives i SFO. Foreldrene er marginalt mindre positive til trivsel, trygghet for barnet og innholdet i aktivitetstilbudet enn de er til den informasjon de får fra de SFO-ansatte og det samarbeidet foreldrene har med de ansatte.

SFO-ene er sterkt preget av å være driftsorganisasjoner, der driften tar det meste av tiden, mens det kan være krevende å finne tid til utvikling, innovasjon og forbedringsarbeid. Selv om driften er den viktigste delen av SFO-enes virksomhet, er vår vurdering at det bør tilrettelegges mer for at det kan drives aktivt kvalitetsarbeid i SFO-ene. Det kan dreie seg om å få frigjort tid i personalmøtene til slikt arbeid og at det stilles krav til kvalitetsutvikling. Mer tid og tydeligere krav kan over tid jevne ut noen av forskjellene mellom SFO-ene mht. kvalitetsutvikling.

6.6 ANBEFALING

Vi anbefaler kommunen å:

- *vurdere hvordan SFO-ene kan få bedre tid/rammevilkår til å drive et systematisk og kontinuerlig kvalitetsarbeid.*

7 LEKSEHJELP

7.1 INNLEDNING OG REVISJONSKRITERIER

I forbindelse med bestillingen av denne forvaltningsrevisjonen la Kontrollutvalget til følgende problemstilling: *Hvordan fungerer organiseringen og kvaliteten på leksehjelpen som gis til elevene?* Hvordan leksehjelpen organiseres er opp til hver enkelt skole. Ettersom dette er en forvaltningsrevisjon av skolefritidstilbudet i kommunen, har vi derfor kun gjort en kartlegging av leksehjelpen i den grad den faktisk organiseres som en del av SFO-tilbudet, jf. avgrensning beskrevet i [kap. 1.3](#).

Kommunen plikter å tilby leksehjelp, jf. opplæringsloven § 13-7a, med til sammen åtte timer hver uke til elever i grunnskolen. Av forskrift til opplæringsloven, kapittel 1A, framgår det at de åtte timene kan fordeles fritt på årstrinnene slik kommunen avgjør. Dette gir skoleeier fleksibilitet og handlefrihet til å selv bestemme innretningen av leksehjelpen på bakgrunn av lokale forhold og vurderinger. Elevene skal ha rett til å delta, men deltakelse skal være frivillig.

Formålet med leksehjelpen er å gi eleven støtte til læringsarbeidet, følelse av mestring og gode rammer for selvstendig arbeid. Leksehjelpen skal også medvirke til å utjevne sosial ulikhet i

opplæringen (jf. forskrift til opplæringsloven). I Utdanningsdirektoratets regelverkstolkning³⁴ vises til at dette gjøres ved at leksehjelpen ses i sammenheng med opplæringen som gis og gir eleven en mulighet til å trene mer på det som gjøres i opplæringen.

Det er kommunen selv som avgjør hvordan leksehjelpen kan organiseres. Det er adgang til å organisere leksehjelpen som en del av skolen, skolefritidsordningen eller andre alternativer. Leksehjelpen skal være gratis for elevene. Dersom leksehjelpen blir organisert som en del av skolefritidsordningen, må foreldrebetalingen reduseres for å tilfredsstille kravet til at tilbudet om leksehjelp skal være gratis. Dette innebærer at for elever som allerede går i skolefritidsordning, må det skje en avkortning i egenandelen som tilsvarer timene med leksehjelp per uke etter § 13-7a.

På bakgrunn av gjennomgangen over utleder vi følgende revisjonskriterier:

- Foreldrebetalingen skal reduseres for å tilfredsstille kravet om gratis leksehjelp

7.2 FUNN FRA SPØRREUNDERSØKELSEN

[Utdanningsdirektoratet](#) presiserer at hvorvidt leksehjelpen er en del av SFO må vurderes i det konkrete tilfellet. Momenter som kan være avgjørende ved vurderingen av om leksehjelpen er en del av SFO eller ikke, kan for eksempel være om leksehjelperne er ansatt i SFO eller ikke, og hvorvidt leksehjelpen finner sted i SFOs lokaler eller andre lokaler.

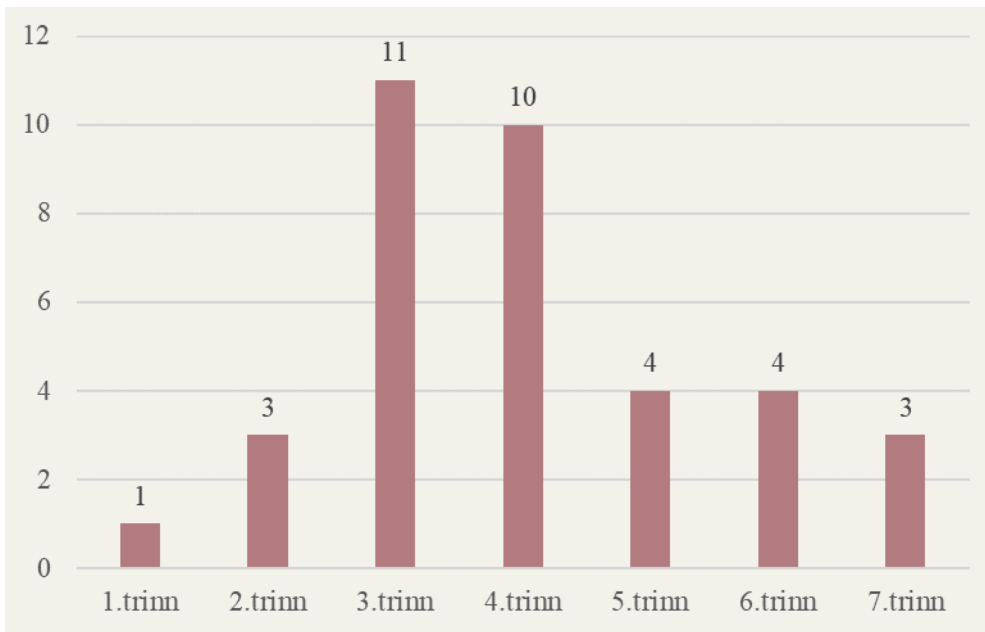
I spørreundersøkelsen oppgir 12 av 27 SFO-ledere at leksehjelpen er organisert som en del av SFO.³⁵ Det er svarene fra disse 12 som vil presenteres videre i dette kapitlet.

Figuren under viser at nesten samtlige av disse SFO-ene tilbyr leksehjelp til 3. og 4.trinn, mens noen også har et tilbud for de resterende trinnene.

³⁴ <https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Leksehjelp/Informasjon-om-leksehjelp-i-grunnskolen-Udir-6-2010?depth=0&print=1>

³⁵ I forkant av spørsmålet ble det presisert at det er snakk om den lovpålagte leksehjelpen jf. opplæringsloven § 13-7a. Vi påpekte også at det at leksehjelp er organisert som en del av SFO-tilbudet eksempelvis kan innebære at leksehjelp blir utført i SFO sine lokaler, eller at leksehjelpen utføres av ansatte ved SFO.

Figur 38: Hvilke trinn tilbys leksehjelp? Flerkryss mulig. (N=12. Oppgitt i antall)



Videre ba vi SFO-lederne oppgi hvem som utfører leksehjelpen, og i hvilke lokaler leksehjelpen utføres. Oversikten over svarene vises i tabellen under:

Tabell 8: Organiseringen av leksehjelpen

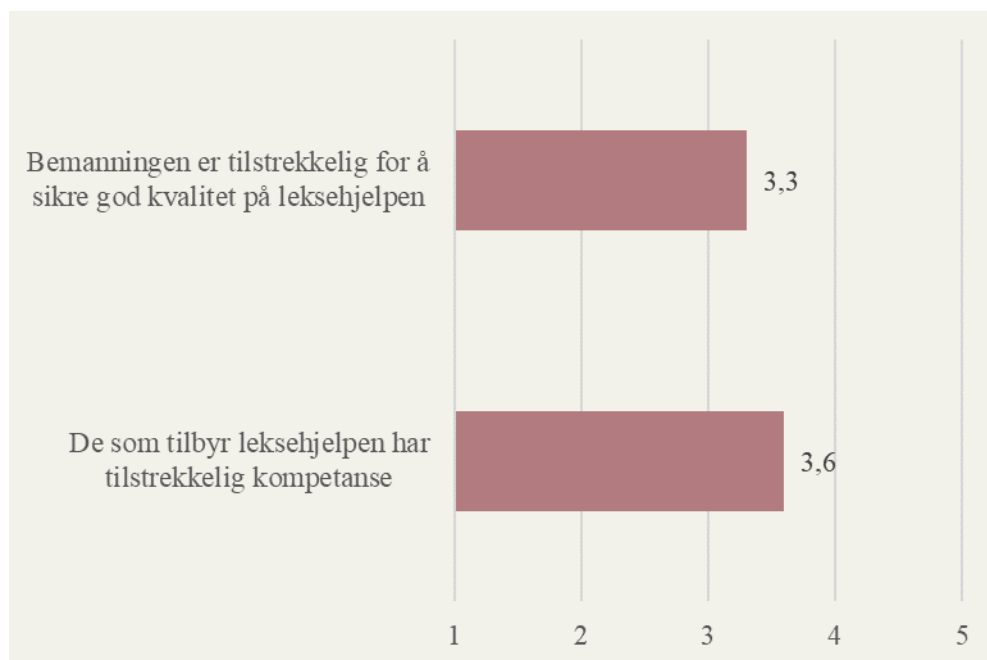
	I skolens lokaler	I både skolens og SFO sine lokaler	Sum
SFO-ansatte	6	2	8
Både SFO-ansatte og skolepersonell	2	2	4
Sum	8	4	12

Med andre ord er det SFO-ansatte som utfører leksehjelpen hos de fleste SFO-ene, mens det hos de resterende fire SFO-ene utføres av både SFO-ansatte og skolepersonell. Tilsvarende utføres leksehjelpen i skolens lokaler hos majoriteten av SFO-ene, mens fire SFO-er gjennomfører leksehjelpen i både skolens og SFO sine lokaler. Her er vi imidlertid usikre på hva hver enkelt har forstått som SFO sine lokaler og skolens lokaler. Det påpekes at for 10 av de 12 SFO-ene, er SFO plassert i skolens lokaler i utgangspunktet.

De 12 SFO-ene som oppgir å organisere leksehjelpen fikk igjen spørsmål om foreldrebetalingen reduseres. Alle svarer avkrefteende på dette, altså er det *ingen* av de 12 SFO-ene som har redusert foreldrebetalingen.

Videre ba vi SFO-lederne vurdere kvaliteten på leksehjelpen som gis. Resultatene framgår av figuren under.

Figur 39: Hvordan vil du bedømme kvaliteten på leksehjelpen? (N=12. Skala 1-i svært liten grad til 5-i svært stor grad. Oppgitt i gjennomsnitt)



Vi ser at SFO-lederne totalt sett vurderer at bemanningen i noen grad er tilstrekkelig for å sikre god kvalitet på leksehjelpen. Fordelingen viser av de 12 SFO-ene, er det seks stykker som vurderer at bemanningen i stor grad er tilstrekkelig. De resterende seks fordeler seg jevnt på i noen grad og i liten grad. Figuren viser at lederne generelt vurderer kompetansen som bedre enn selve bemanningen. Her mener sju av lederne at de som tilbyr leksehjelpen i stor eller svært stor grad har tilstrekkelig kompetanse, mens tre mener dette i noen grad. Én har krysset av for at de som tilbyr leksehjelp i svært liten grad har tilstrekkelig kompetanse.

7.3 OPPSUMMERING OG VURDERING

Gjennom spørreundersøkelsen har vi utført en screening av leksehjelpstilbudet i SFO. Skolene står selv fritt til å velge hvordan leksehjelpen skal organiseres, og lovverket gir adgang til at den kan organiseres som en del av SFO. Gjennomgangen viser at av de 27 SFO-ene som har besvart undersøkelsen, er det 12 SFO-er som oppgir at leksehjelpen organiseres som en del av SFO. Tilbudet blir av det fleste SFO-lederne vurdert som godt når det kommer til kompetansen til de som utfører leksehjelpen, men bemanningen blir vurdert noe lavere.

Lovverket presiserer at dersom leksehjelpen blir organisert som en del av skolefritidsordningen, må foreldrebetalingen reduseres for å tilfredsstille kravet om at leksehjelp skal være gratis. Etter vår vurdering er det påfallende at ingen av de 12 SFO-ene som oppgir å organisere leksehjelpen, har redusert foreldrebetalingen. Samtidig presiserer Utdanningsdirektoratet at hvorvidt leksehjelpen er organisert som en del av SFO må vurderes i det konkrete tilfellet. Momenter som løftes fram som potensielt avgjørende ved vurderingen, er for eksempel om leksehjelperne er ansatt i SFO eller ikke, og hvorvidt leksehjelpen finner sted i SFOs lokaler eller andre lokaler.

Gjennomgangen viser at de fleste SFO-ene som har svart bekreftende på at leksehjelpen organiseres som en del av SFO, oppgir at leksehjelpen utføres av SFO-ansatte, mens det hos de resterende gjennomføres av både SFO- og skoleansatte. Fire SFO-er gjennomfører leksehjelpen i både skolens og SFO sine lokaler, mens åtte oppgir at denne gjennomføres i skolens lokaler. Samtidig er 10 av SFO-ene plassert i skolens lokaler i utgangspunktet. Vi har ikke nok datagrunnlag til å gi noen endelige konklusjoner her, men vi registrerer at noen SFO-er i kommunen ser ut til å ikke tilfredsstillende lovkravet om gratis leksehjelp. Kommunen bør i det videre undersøke hvorvidt dette faktisk er tilfellet hos de forskjellige SFO-ene. Dersom det framkommer at indikasjonene over stemmer, må kommunen iverksette tiltak for å sikre at SFO-ene organiserer leksehjelpen i tråd med kravene i opplæringsloven.

7.4 ANBEFALING

Vi anbefaler kommunen å:

- *undersøke om skolene som organiserer leksehjelpen som en del av skolefritidsordningen tilfredsstillende kravet om gratis leksehjelp.*

8 BARNES MEDVIRKNING

I hvilken grad finnes det rutiner for medbestemmelse og mulighet for barna til å påvirke innholdet på tilbudet i SFO?

8.1 REVISJONSKRITERIER

Rammeplanen spesifiserer at barn har rett til å uttale seg om forhold som berører dem, og at barn skal ha gode vilkår for å medvirke i SFO. Barna må få mulighet til å uttrykke sin mening og bidra til innholdet i sin egen SFO-hverdag. I arbeidet med å utvikle kvaliteten i innholdet og arbeidsmåtene skal SFO lytte og ta hensyn til det barna selv formidler om sin opplevelse av fellesskapet i SFO. Barn skal kunne medvirke tilpasset deres alder og forutsetninger.

I kommunens kvalitetsplan er *Aktiv elevmedvirkning* én av fire prinsipper som skal prege stavangerskolens praksis. Planen skisserer tegn på god praksis, og viser til at ansatte jevnlig skal reflektere over hvordan elevene kan medvirke og ta medansvar både faglig og sosialt. Å få «*være med på å bestemme*» løftes fram som tegn på god praksis sett fra elevenes ståsted.

På bakgrunn av gjennomgangen over utleder vi følgende revisjonskriterier:

- De ansatte reflekterer jevnlig over hvordan elevene kan medvirke og ta medansvar faglig og sosialt
- I SFO blir elevenes stemme hørt blant annet gjennom barnesamtaler og barnemøter

- I SFO opplever elevene medvirkning i lek og voksenstyrte aktiviteter

8.2 ERFARINGER MED BARNES MEDVIRKNING

Vi har tidligere i rapporten sett at aktivitetene i SFO-ene i hovudsak er godt tilpasset barnas interesser, alder mv. slik de SFO-ansatte vurderer det. Et klart flertall av de ansatte mener at barna har stor påvirkning på utformingen av aktivitetstilbudet.

I spørreundersøkelsen stilte vi noen flere spørsmål om barns medvirkning. Et klart flertall (75 prosent) av de ansatte er enige i påstanden om at elevene opplever medvirkning i lek og voksenstyrte aktiviteter. I caseintervjuene peker mange av informantene på at det er helt avgjørende for en god SFO-hverdag at de treffer med de aktivitetene som tilbys ungene. Da er det viktig både å få forslag til aktiviteter fra barna og at barna får mulighet til å velge aktiviteter. Aktiviteter som ingen vil ha, vil fort falle bort, peker flere av de intervjuede på.

Den neste påstanden i figuren nedenfor, tar for seg om de ansatte jevnlig reflekterer over hvordan elevene mer aktivt kan påvirke innholdet i SFO-ens aktiviteter. Drøyt 70 prosent av de ansatte er enige i denne påstanden. Som vi har sett, mener mange av de intervjuede at de har for liten tid til å drive utviklingsarbeid, men at dialog og medvirkning fra barnas side er noe som blir prioritert.

Stort sett mener de SFO-ansatte at mulighetene for elevene til å medvirke er gode. Drøyt 70 prosent er enige i påstanden om at elevene har gode muligheter for å medvirke.

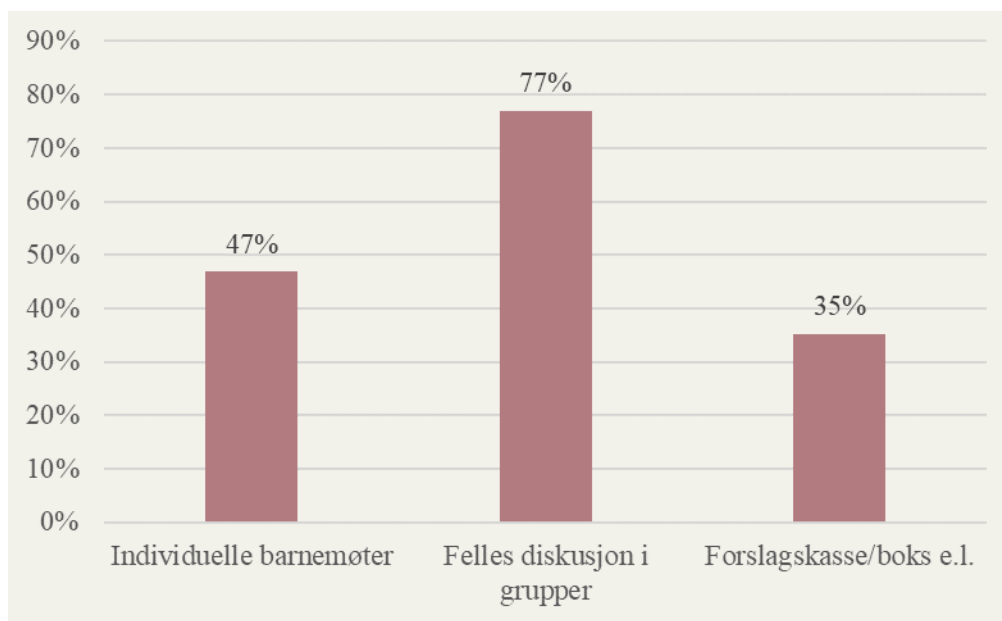
Figur 40: Ta stilling til følgende påstander om elevens medvirkning. (N=189. Skala 1-helt uenig til 5-helt enig. Oppgitt i gjennomsnitt)



Et neste spørsmål, er om SFO-ene har rutiner og systemer for hvordan elevene kan medvirke. I spørreundersøkelsen spurte vi om de brukte barnemøter, diskusjon i grupper og forslagskasse ol.

47 prosent av av SFO-ene rapporterer om at de gjennomfører individuelle barnemøter. Langt flere, 77 prosent, rapporterer at de har felles diskusjon i grupper. 35 prosent har forslagskasse ol.

Figur 41: På hvilke måter medvirker elevene? (flere kryss mulig) (N=173).



I spørreundersøkelsen var det i tillegg en svarkategori «annet» hvor respondenten kunne skrive hva slags andre ordninger de har for å sikre barnas medvirkning. Flere er opptatt av den valgfrihet elevene har, det at de kan velge fra en aktivitetsmeny eller selv gjøre det de synes er gøy.

Andre nevner samlinger mellom SFO-ansatte og elevene som en arena for medvirkning. Noen SFO-er gjennomfører avstemninger om hva de skal gjøre. Det kommenteres også i spørreundersøkelsen at medvirkning skjer gjennom direkte henvendelser fra elevene til de ansatte, eller at det kommer sporadiske muntlige tilbakemeldinger fra elevene som de SFO-ansatte merker seg. Ved Jåtten SFO fyller elevene ut medvirkningsskjema to ganger årlig med ønsker om aktiviteter, mattilbud, leker etc. Det blir så systematisert av de ansatte, og tatt inn i planer for det neste halvåret. Dermed koples elevenes ønsker til SFO-ens planverk.

8.3 OPPSUMMERING OG VURDERING

I kommunens strategiplan – *Stavangerskolen mot 2025*, er det lagt til grunn at de SFO-ansatte jevnlig reflekterer over hvordan elevene kan medvirke og ta medansvar faglig og sosialt. Drøyt 70 prosent av de ansatte er enige i at de jevnlig reflekterer hvordan elevene kan medvirke.

Den statlige rammeplanen understreker viktigheten av at SFOene legger til rette for at elevenes stemme blir hørt - blant annet gjennom barnesamtaler og barnemøter. 47 prosent av SFOene rapporterer om at de gjennomfører individuelle barnemøter. Langt flere, 77 prosent, rapporterer at de har felles diskusjon i grupper mellom ansatte og elevene. 35 prosent har forslagskasse ol. for å få ideer fra elevene. Det er også pekt på diverse andre ordninger for elevmedvirkning.

Et klart flertall (75 prosent) av de SFO-ansatte er enige i påstanden om at elevene opplever medvirkning i lek og voksenstyrte aktiviteter. Dette støttes av andre funn i rapporten, der både spørreundersøkelsen og caseintervjuene viser at elevmedvirkning står relativt høyt på agendaen ved de fleste SFOene.

Oppsummert kan vi konkludere med at hensynet til elevmedvirkning som oftest er ivaretatt, men at det er en del variasjon mellom SFOene hvor systematisk denne medvirkningen er.

9 KONKLUSJON

Et hovedfunn fra denne revisjonen er at det er til dels stor variasjon i bemanning, kompetanse, aktivitetstilbud og samarbeidsforhold mellom SFO-ene i Stavangerskolen, og at dette ikke nødvendigvis er koblet til prisen eller de ressurser SFO-ene tilføres. I det ligger at noen SFO-er utnytter handlingsrommet i en desentralisert SFO-ordning bedre enn andre, og at det oppstår et stort strekk mellom de SFO-ene som er mest oppfinnsomme og kreative, og de som i stor grad gjør det samme år etter år. Konsekvensen er at noen elever får et mer variert og inkluderende SFO-tilbud enn det andre elever tilbys, selv om foreldrene betaler det samme for en SFO-plass.

SFO-ordningen i Stavanger, som i resten av kommune-Norge, er preget av relativt få overordnede føringer som gjør at ordningen best beskrives som desentralisert og tillitsbasert, der innhold og aktivitetstilbud i betydelig grad er overlatt til den enkelte skole/SFO. Dette er ikke nødvendigvis negativt. Én løsning er ikke mer riktig enn en annen. Frihet gir grobunn og armslag for innovatører, men også for de som er lite opptatt av å utvikle kvaliteten på tilbudet. Det hører med til historien at foreldrene med unger i SFO-ene i Stavanger, jevnt over er tilfredse med aktivitetstilbudet og samarbeidet med de SFO-ansatte. Også de SFO-ansatte er fornøyde med kvaliteten på det tilbudet de tilbyr elevene fra 1.-4.trinn. Hovedutfordringen er variasjonsproblematikken som gjør at innhold og aktivitetstilbud varierer mye mellom SFO-ene.

Vår revisjon bekrefter mange av funnene i den nasjonale evalueringen av SFO fra 2018. I mellomtiden har SFO-ene i Stavanger fått ny strategiplan for Stavangerskolen (vedtatt juni 2020) og som en konsekvens av den nasjonale evalueringen, har staten kommet med ny rammeplan for SFO (mai 2021). Selv om disse planene setter flere krav til SFO-ene, ser vi at mye av variasjonsbredden opprettholdes. En årsak er at disse planene er lite tydelige på hva som skal være rammene for SFO-tilbudet, foruten at det har gått nokså kort tid siden rammeplanen kom.

Løsningen på variasjonsproblematikken finnes i å definere tydeligere rammer for SFO. I lengden er det lite sannsynlig at SFO kan stå igjen som en sterkt desentralisert tjeneste, mens det både på skolesiden og i barnehagene stilles klare krav til kompetanse og bemanning mv. Det vil bli stadig mer utfordrende å forsvare at forskjellene mellom SFO-ene skal være store, mens variasjonsbredden fra skole til skole og fra barnehage til barnehage skal være relativt små.

Vi registrerer at SFO-ene i varierende grad har implementert den statlige rammeplanen. Gjennomgående mener de at de har for liten tid til å jobbe aktivt med å virkeliggjøre denne planen. Vi observerer også usikkerhet blant en del SFO-ledere og -ansatte i forhold til hvilken status Stavangerskolens egen strategiplan har etter at den statlige rammeplanen ble vedtatt. Et viktig siktemål med kommunens plan er å utvikle en mer helhetlig skole/SFO.

Løsningen på variasjonsproblematikken kan etter vår vurdering gå i to retninger. Den ene er å tilrettelegge for en mer samordnet implementering av rammeplanen i SFO-ene. Det bør lages et opplegg som klargjør framdrift, rammevilkår/tid til implementering og hvordan SFO-ene skal forholde seg til det store antallet krav og anbefalinger i rammeplanen. Dette er en plan som i implementert stand kan redusere noe av den variasjonsbredden vi ser i Stavangers SFO-ordning.

Rammeplanen sier imidlertid lite om rammer selv om den kalles rammeplan. Den andre retningen for å redusere noe på variasjonene innenfor SFO-tilbudet, er derfor å vurdere tydeligere føringer på bemanning, kompetanse, samarbeidsstrukturer og aktivitetstilbud mv. ved SFO-ene. Da vil det bli klarere hva som er rammene for SFO-tilbudet i Stavanger. Det er tatt politiske initiativ lokalt når det gjelder ønskeligheten av flere heltidsstillinger i SFO og at de SFO-ansatte etter hvert skal kunne tilbys skolefritidspedagogikk på bachelor-nivå. Også prisen på en SFO-plass er satt ned for 2.-4.trinn, noe som kan sikre bedre deltakelse fra barn fra lavinntektsfamilier.

I de anbefalinger vi har formulert nedenfor, har vi pekt på noen områder hvor kommunen bør vurdere tydeligere retningslinjer. Disse kan i sum innsnevre variasjonsproblematikken noe, samtidig som de ikke er så detaljerte og overstyrende at de blir en tvangstrøye for SFO-ene. De tar heller ikke for seg forhold som er lite påvirkelige, i hvert fall på kort sikt, slik som uteområder eller lokaler som bygningsmessig ikke gir så stort handlingsrom for SFO-ene.

9.1 ANBEFALINGER

Vi anbefaler kommunen å:

- *innføre retningslinjer for bemanning (minimumsbemanning) ved SFO-ene.*
- *undersøke hvordan det bedre kan legges til rette for kompetanseutvikling for SFO-ansatte, særlig i forhold til barn med særlige behov for tilpasning.*
- *utjevne noe av variasjonen i aktivitetstilbudet i SFO-ene - særlig i forhold til bruken av digitale verktøy og læringsstøttende aktiviteter.*
- *stille flere formelle krav til samarbeidet mellom SFO-ene og skolen for øvrig, med støtte- og hjelpetjenestene og foreldrene.*
- *vurdere hvordan SFO-ene kan få bedre tid/rammevilkår til å drive et systematisk og kontinuerlig kvalitetsarbeid.*

- *undersøke om skolene som organiserer leksehjelpen som en del av skolefritidsordningen tilfredsstillter kravet om gratis leksehjelp.*

VEDLEGG

Kilder:

Muntlige

Totalt 23 personer er intervjuet. Disse er:

- 5 representanter fra Jåtten skole/SFO:
 - Rektor
 - Leder for SFO
 - 3 SFO-ansatte
- 5 representanter fra Kampen skole/SFO:
 - Rektor
 - Leder for SFO
 - 3 SFO-ansatte
- 4 representanter fra Sunde skole/SFO:
 - Rektor
 - Leder for SFO
 - 2 SFO-ansatte
- 3 representanter fra Buøy skole/SFO
 - Rektor
 - Leder for SFO
 - SFO-ansatt
- Avdelingsleder, PPT
- Veileder, Veilederkorpsset
- 4 foreldrerepresentanter i FAU

Skriftlige kilder fra kommunen

- Kommunens vedtekter for skolefritidsordningen, vedtatt 14.09.2020
- Kommunens strategiplan - *Stavangerskolen mot 2025 – strategi for kvalitet*
- Stavangerskolen 2021, Kvalitets- og utviklingsmelding
- Handlingsplan for kompetanseutvikling i Stavangerskolen 2022
- *Fritid på skolen*. Kvalitetsplan for SFO 2016-2020
- Saksdokumenter for sak 20/22 i utvalg for Oppvekst og utdanning, 16.02.2022
- Saksdokumenter for sak 18/20 i utvalg for Oppvekst og utdanning, 15.04.2020
- Saksdokumenter for sak 5/22 i utval for Oppvekst og utdanning, 19.01.2022
- SFO-undersøkelsen 2019, 2020 og 2021
- Diverse dokumenter/rutiner/planer fra Jåtten SFO, Kampen SFO, Sunde SFO og Buøy SFO
- E-post-korrespondanse med kommunen

- Tall:
 - Resultater fra 10-faktor-undersøkelsen
 - Oversikt over årsverk og bemanning i SFO
 - Oversikt over stillingskoder og utdanningskoder per SFO
 - Sykefraværstatistikk i SFO
 - Årsresultat 1B grunnskolerammen 2021

Eksterne skriftlige kilder

- Opplæringsloven § 13-7. Skolefritidsordninga
- Forskrift til opplæringsloven kapittel 1B. Skolefritidsordninga
- Rammeplan for skolefritidsordningen
- Grunnskolens Informasjonssystem (GSI)
- Kvello, Ø. & C. Wendelborg (2002) *Nasjonal evaluering av skolefritidsordningen. Belyst i et helhetlig perspektiv på barn oppvekstmiljø*. NTF-rapport 2002:4, Steinkjer: Nord-Trøndelagsforskning,
- Wendelborg, C., Caspersen, J., Mordal, S., Ljusberg, A.L., Valenta, M. og Bunar, N. 2018. *Lek, læring og ikke-pedagogikk for alle. Nasjonal evaluering av skolefritidsordningen i Norge*. NTNU Samfunnsforskning.

Bakgrunnsdata for respondentene i spørreundersøkelsen

Kategori	Antall	Prosent
<u>Stilling:</u>		
SFO-ansatte	190	87,6 %
SFO-ledere	27	12,4 %
<u>Stillingsstørrelse, ansatte:</u>		
Heltidsstilling	151	79,5 %
Deltidsstilling	39	20,5 %
<u>Utdanning:</u>		
Videregående eller lavere	51	23,5 %
Barne- og ungdomsarbeider	75	34,6 %
Annet fagbrev	17	7,8 %
Høyere pedagogisk utdanning	25	11,5 %
Høyere sosialfaglig utdanning	28	12,9 %
Annen høyere utdanning	21	9,7 %
<u>Antall år ansatt i SFO:</u>		

Under ett år	42	19,6 %
1-5 år	56	26,2 %
6-10 år	57	26,6 %
11-15 år	36	16,8 %
16 år eller mer	23	10,7 %
Ubesvart:	3	0,1 %
<u>Sum:</u>	217	100%